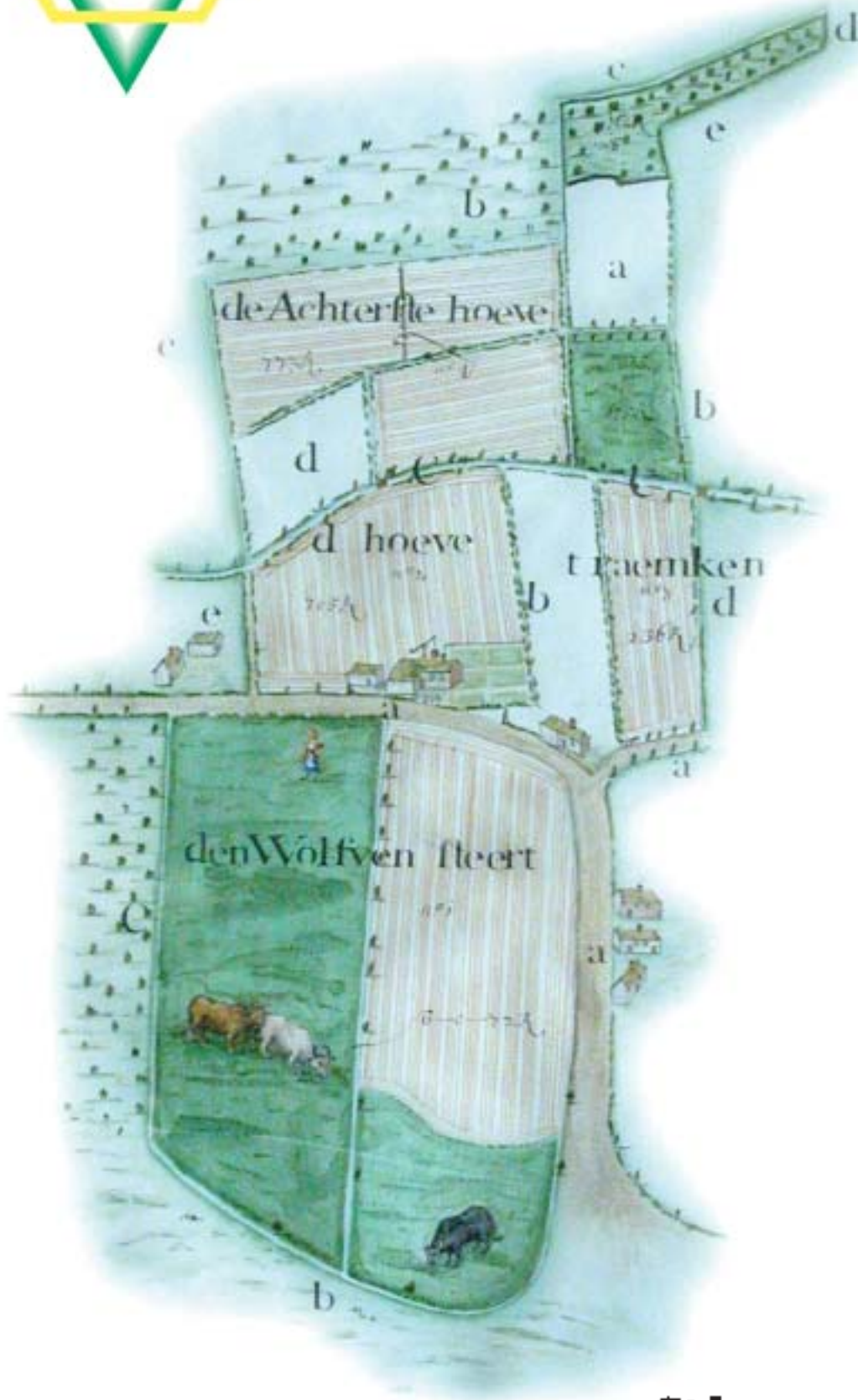

Belastingdienst voor Vlaanderen

onroerende voorheffing

Jaarverslag 2004

Inhoud

<i>Mission Statement & Werkingsjaar 2004</i>	4
<i>Het jaar 2004 in vogelvlucht</i>	5
1. AUTONOME INNING & OUTSOURCING	9
De basisovereenkomst – Overleg - Aanvullende overeenkomst bevestigt vertrouwen	9
2. WONEN IN VLAANDEREN	10
2.1. België: een begrensd land – Externe afbakening – De interne afbakening	10
2.2. De demografie van de gebouwen	12
2.3. Bevolking en huishoudens	12
2.4. Grond: de druk op landbouwareaal neemt toe	13
2.5. Prijzig bouwen en wonen	14
2.6. Rijke en minder rijke gemeenten	15
3. WETTELIJK KADER	16
3.1. Het Kadaster en het kadastraal inkomen	16
3.1.1. Technisch: kadastraal plan en kadastrale legger	16
3.1.2. De fiscale opdracht van het Kadaster	17
3.2. De tarieven van de onroerende voorheffing	19
3.3. Vrijstellingen en verminderingen	22
3.4. Bezwaarschriften	26
3.5. Fiscale procedure	26
4. WERKING	27
4.1. Dataverwerking, aanslagen en betalingen	27
4.1.1. De Woningendatabank	27
4.1.2. Gegevens, kohieren en aanslagbiljetten	28
4.1.3. Verwerking van betalingen	29
4.1.4. De invordering	29
4.2. Communicatiestroom	31
4.2.1. De lijnverbindingen	31
4.2.2. De informatie aan de burger	31
4.2.3. Telefonie	33
4.2.4. De binnenkomende post	33
5. DATA WAREHOUSE	39
6. HET PERSONEEL	40
7. ANALYSE VAN DE KOHIEREN	42
7.1. Een globaal overzicht	42
7.2. Gedetailleerd overzicht	43
7.2.1. Niet-geïndexeerd en geïndexeerd K.I.	43
7.2.2. De bruto OV na aftrek van de belastingkredieten	44
7.2.3. De bruto OV	44
7.2.4. De toegepaste verminderingen	45
7.2.5. De netto te innen OV en de verdeling ervan	46
8. DE ONTVANGSTEN	48
8.1. Betaalratio	48
8.2. Thesaurie	49
8.3. Voorschottenregeling	50
9. DE INNINGKOSTEN	51
10. SLOT	54

Bijlagen

1. De gemeentelijke opcentiemen in 2004	55
▪ De evolutie van de opcentiemen in de 308 Vlaamse gemeenten (1995-2004)	56
▪ De opcentiemen in kaart gebracht	62
Het Vlaamse Gewest	
Provincie Antwerpen	
Provincie Limburg	
Provincie Oost-Vlaanderen	
Provincie Vlaams-Brabant	
Provincie West-Vlaanderen	
2. Hoe is het kadastraal inkomen in Vlaanderen verdeeld?	68
Een onderzoek naar de verdeling van onroerend vermogen	
door Lic. Lucas Tessens & Monique Gysels	
3. De herschikking van het onroerend goed op het einde van de 18 ^{de} en het begin van de 19 ^{de} eeuw	70
door Lic. Lucas Tessens & Eddy Debaets	
Lijst van afkortingen	87
Colofon	88

Mission Statement

De Belastingdienst voor Vlaanderen heeft als opdracht de belastingen en taksen op een efficiënte en productieve wijze te innen en in te vorderen.

Hierbij huldigen zijn medewerkers de gedragscode van dienstbaarheid aan de Vlaamse bevolking en van gelijkberechtiging van alle belastingplichtigen.

WERKINGSJAAR 2004

De Belastingdienst voor Vlaanderen (BVV) Onroerende Voorheffing, verantwoordelijk voor de inning en invordering in het Vlaamse Gewest, brengt hierbij verslag uit over het werkingsjaar 2004. Dit was het zesde jaar waarin de belastingdienst zelf de onroerende voorheffing inde.

De lezer krijgt voor de belangrijkste gegevens een overzicht van de evolutie tijdens dit zesde werkingsjaar.

Wij benadrukken dat de gegevens in het jaarverslag momentopnames zijn op datum van 31 december 2004.

Tenzij anders vermeld, zijn de cijfergegevens afkomstig uit het data warehouse van Onroerende Voorheffing en hebben zij betrekking op de kohieren die in 2004 uitvoerbaar werden verklaard.

ONROERENDE VOORHEFFING Het jaar 2004 in vogelvlucht

Op 10 juli 2003 ondertekende de Vlaamse overheid een aanvullingsovereenkomst voor een termijn van vijf jaar, eindigend op 31 december 2008. Het vertrouwen in CIPAL bleef behouden en de continuïteit werd gegarandeerd.

De nieuwe overeenkomst voorziet in de mogelijkheid om vanaf 2007 op een andere manier te gaan samenwerken, waarbij de ICT-troepen van CIPAL meer op de voorgrond komen en het Vlaamse Gewest de inning en de invordering van de onroerende voorheffing in eigen beheer zou nemen.

Tijdens het zesde werkingsjaar van de Onroerende Voorheffing (OV) kon men terugvallen op de inmiddels rijke ervaring. De geautomatiseerde koppelingen tussen talloze bestanden die de belastingtoepassing voeden (Kadaster, Rijksregister, ...) worden nog dagelijks verbeterd. De integratie van de gegevens van de nieuwe externe informatieleveranciers, de Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO) en de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), is vlot verlopen. De mogelijkheid om via de website van OV een bezwaarschrift in te dienen werd verder uitgebouwd met extra beveiliging. Met de notarissen werd een uniek communicatieplatform uitgewerkt voor het elektronisch doorgeven en verwerken van fiscale berichten.

De inkohiering verliep dit jaar nog sneller met een hoger ingekohierd bedrag op een kortere termijn. Zowel de thesaurie van de Vlaamse Gemeenschap als de financiën van gemeenten en provincies ondervinden daarvan het gunstige effect.

De grondslag van de OV. Het kadastraal inkomen (K.I.) van een onroerend goed wordt bepaald door het federale Ministerie van Financiën, Administratie van het kadaster, de registratie en de domeinen (AKRED).

Het K.I. stemt overeen met het normaal gemiddeld netto-inkomen voor één jaar en wordt vastgesteld op grond van de normale netto-huurwaarde op een bepaald referentietijdstip (1975). Zowel bebouwde als onbebouwde onroerende goederen, alsook het materieel en outillage, krijgen een K.I. toegemeten. De onroerende voorheffing wordt geheven op het geïndexeerde K.I. In het Vlaamse Gewest bedraagt de aanslagvoet voor het jaar 2004 2,5% voor de bebouwde en onbebouwde onroerende goederen en 2,22% voor materieel en outillage.

Steun aan bedrijfsleven en milieu via de OV. De nieuwe vrijstelling "belastingkrediet voor rechtspersoon" betekent een fiscale tegemoetkoming voor het bedrijfsleven. De belastingplichtige rechtspersonen betalen vanaf aanslagjaar 2004 geen gewestelijk gedeelte van de OV meer. De vrijstelling wordt automatisch toegekend.

Uit milieu-overwegingen besliste het Vlaamse Gewest de eigenaars van de onbebouwde onroerende goederen gelegen in het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) een belastingkrediet toe te kennen, gelijk aan 2,5 % van het geïndexeerde kadastraal inkomen. Dit belastingkrediet geldt vanaf de inwerkingtreding van het definitief vastgesteld plan betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu of van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening. Deze maatregel werd in 2004 effectief en het belastingkrediet wordt eveneens automatisch toegekend. Het spreekt vanzelf dat één en ander bijkomende aanpassingen vergde in de Belastingdatabank.

Opcentiemen. De gemeenten en provincies heffen opcentiemen. De gemeenten zijn de grootste beneficianten van de OV en deze belasting vormt een fundament van hun financiering. In 2004 verhoogden 26 gemeenten de opcentiemen. Het gemiddelde van de opcentiemen van de Vlaamse gemeenten lag in 2004 op 1.305 en 12 punten hoger dan in 2003. Bij de provinciale opcentiemen noteren we een verhoging met 10 punten in West-Vlaanderen. Het gemiddelde steeg van 327 naar 329.

Taakverdeling. Outsourcing betekent taakverdeling en concrete afspraken. Het MVG behoudt de volledige handelingsbevoegdheid voor alle wettelijke taken en treedt op als controlerende en bijsturende instantie. Het personeel te Aalst staat onder leiding van het CIPAL-management en voert het gehele proces uit. De mainframe van CIPAL berekent de miljoenen componenten die op de aanslagbiljetten voorkomen. De veiligheid en de dubbele opslag van de gegevens is maximaal verzekerd. De afhandeling (het verwerken van retours, brieven en bezwaarschriften) en de samenwerking met de gerechtsdeurwaarders en de notarissen gebeurt vanuit Aalst.

Het overlegcomité "Onroerende Voorheffing" waakt over de uitvoering van de overeenkomst. Het levert advies over de te nemen opties. In het comité zetelen de hoofdverantwoordelijken van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en van CIPAL. Het comité kwam tijdens het verslagjaar zes maal bijeen.

Personeel. Op 31 december 2004 telde OV op de kop 100 personeelsleden. In VTE uitgedrukt zijn er dat 95,80 of 1 VTE meer dan eind 2003. Het aantal personen, tewerkgesteld onder een tijdelijk statuut, is in 2004 verminderd tot acht VTE ten opzichte van 23,5 VTE in 2003. Zoals voorgaande jaren werd veel aandacht geschonken aan training en permanente opleiding.

Inkohiering en aanslagbiljetten.

Voor het aanslagjaar 2004 werden 43 kohieren (tegen 65 in 2003) opgemaakt in het kalenderjaar 2004 en werden er 2.568.897 aanslagbiljetten (tegen 2.490.896 in 2003) verzonden. Hiermee is een bedrag van 1,929 miljard EUR (tegen 1,945 miljard EUR in 2003) gemoeid. Van de 43 kohieren bevatten er 34 kohieren gewone aanslagen, bij de 9 andere ging het om navorderingen. De detailcijfers zijn te vinden in de volgende tabel.

Tabel - Aanslagbiljetten en bedragen		
Aanslagjaar 2004	aantal verzonden AB	bedrag in EUR
gewone aanslagen	2.566.291	1.928.019.796
navorderingen	2.606	1.459.340
totaal	2.568.897	1.929.479.136

We vermelden dat er tijdens het werkingsjaar nog 24.317 aanslagbiljetten werden verzonden voor het aanslagjaar 2003 en 27.868 biljetten voor aanslagjaar 2002.

In avenant 6 bij het outsourcingcontract verbindt CIPAL er zich toe 95,5 procent van de aanslagbiljetten vóór 31 oktober van het lopende jaar te verzenden. Deze doelstelling werd ruimschoots bereikt.

Briefwisseling. De papieren communicatie tussen burger en overheid blijft aanzienlijk. De postkamer te Aalst is een beginstation in de digitalisering van de inkomende briefwisseling. Alle brieven worden er ingescand en komen als digitale files in het elektronisch dossier van de belastingplichtige terecht. De originelen gaan naar het chronologisch geordende archief. E-mails vormen een sterk groeiend segment in de communicatiestroom.

Bezwaardossiers. Bezwaarschriften en vragen om uitleg vormen niet langer de hoofdmoot van de ontvangen brieven. Het aantal bezwaardossiers kent, dankzij een steeds efficiëntere voorbereiding van de inning, een dalend verloop.

Bekijken we de totaalcijfers over de zes voorbije jaren dan kunnen we volgende besluiten trekken:

- €# op 6 jaar tijd legde de BVV 331.377 bezwaardossiers aan;
- €# daarvan zijn er 318.215 (96%) verwerkt en gesloten;
- €# het saldo bestaat uit 13.162 dossiers (4%);
- €# van die 13.162 dossiers wachten er 10.462 op een advies van derden (bvb. het advies van de AKRED, een antwoord van de belastingplichtige zelf op een vraag van de BVV of een vonnis);

ONROERENDE VOORHEFFING Het jaar 2004 in vogelvlucht

Op 10 juli 2003 ondertekende de Vlaamse overheid een aanvullingsovereenkomst voor een termijn van vijf jaar, eindigend op 31 december 2008. Het vertrouwen in CIPAL bleef behouden en de continuïteit werd gegarandeerd.

De nieuwe overeenkomst voorziet in de mogelijkheid om vanaf 2007 op een andere manier te gaan samenwerken, waarbij de ICT-troeven van CIPAL meer op de voorgrond komen en het Vlaamse Gewest de inning en de invordering van de onroerende voorheffing in eigen beheer zou nemen.

Tijdens het zesde werkingsjaar van de Onroerende Voorheffing (OV) kon men terugvallen op de inmiddels rijke ervaring. De geautomatiseerde koppelingen tussen talloze bestanden die de belastingtoepassing voeden (Kadaster, Rijksregister, ...) worden nog dagelijks verbeterd. De integratie van de gegevens van de nieuwe externe informatieleveranciers de Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO) en de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) is vlot verlopen. De mogelijkheid om via de website van OV een bezwaarschrift in te dienen werd verder uitgebouwd met extra beveiliging. Met de notarissen werd een uniek communicatieplatform uitgewerkt voor het elektronisch doorgeven en verwerken van fiscale berichten.

De inkohiering verliep dit jaar nog sneller met een hoger ingekohierd bedrag op een kortere termijn. Zowel de thesaurie van de Vlaamse Gemeenschap als de financiën van gemeenten en provincies ondervinden daarvan het gunstige effect.

De grondslag van de OV. Het kadastraal inkomen (K.I.) van een onroerend goed wordt bepaald door het federale Ministerie van Financiën, Administratie van het kadaster, de registratie en de domeinen (AKRED).

Het K.I. stemt overeen met het normaal gemiddeld netto-inkomen voor één jaar en wordt vastgesteld op grond van de normale netto-huurwaarde op een bepaald referentietijdstip (1975). Zowel bebouwde als onbebouwde onroerende goederen, alsook het materieel en outillage, krijgen een K.I. toegemeten. De onroerende voorheffing wordt geheven op het geïndexeerde K.I. In het Vlaamse Gewest bedraagt de aanslagvoet voor het jaar 2004 2,5% voor de bebouwde en onbebouwde onroerende goederen en 2,22% voor materieel en outillage.

Steun aan bedrijfsleven en milieu via de OV. De nieuwe vrijstelling "belastingkrediet voor rechtspersoon" betekent een fiscale tegemoetkoming voor het bedrijfsleven. De belastingplichtige rechtspersonen betalen vanaf aanslagjaar 2004 geen gewestelijk gedeelte van de OV meer. De vrijstelling wordt automatisch toegekend.

Uit milieu-overwegingen besliste het Vlaamse Gewest de eigenaars van de onbebouwde onroerende goederen gelegen in het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) een belastingkrediet toe te kennen, gelijk aan 2,5 % van het geïndexeerd kadastraal inkomen. Dit belastingkrediet geldt vanaf de inwerkingtreding van het definitief vastgesteld plan betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu of van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening. Deze maatregel werd in 2004 effectief en het belastingkrediet wordt eveneens automatisch toegekend. Het spreekt vanzelf dat één en ander bijkomende aanpassingen vergde in de Belastingdatabank.

Opcentiemen. De gemeenten en provincies heffen opcentiemen. De gemeenten zijn de grootste beneficianten van de OV en deze belasting vormt een fundament van hun financiering. In 2004 verhoogden 26 gemeenten de opcentiemen. Het gemiddelde van de opcentiemen van de Vlaamse gemeenten lag in 2004 op 1.305 en 12 punten hoger dan in 2003. Bij de provinciale opcentiemen noteren we een verhoging met 10 punten in West-Vlaanderen. Het gemiddelde steeg van 327 naar 329.

Arthur Philips
Directeur-Generaal CIPAL

Hedwig Van der Borcht
Directeur-Generaal ABAFIM

Jos Franken
Project Manager CIPAL

Marc de Kort
Afdelingshoofd ABAFIM

Ellen Broekmans
Manager OV

Yves Hantson
Directeur ABAFIM

1. AUTONOME INNING & OUTSOURCING

De basisovereenkomst

De basisovereenkomst tussen het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en CIPAL, afgesloten op 19 december 1998, heeft tot voorwerp de administratieve, informatica-technische en organisatorische ondersteuning bij de inning en de invordering van de onroerende voorheffing.

De basisovereenkomst kaderde in de beslissing van de Vlaamse overheid om de onroerende voorheffing (OV) zelf te innen. Er werd gekozen voor uitbesteding. Na selectie, een voorstudie en langdurige onderhandelingen werd de overeenkomst met CIPAL afgesloten.

De eigen inning van de OV kadert in de trend naar meer fiscale autonomie.

De inning en invordering van de OV is een complexe materie, vooral omdat er vele instanties informatie aanleveren aan de Woningendatabank, de basis van de belastingtoepassing. Die informatie moet uniform verwerkt worden om te passen in de databank.

Tijdens het inloopjaar 1999 bleek dat de complexiteit van de inning groter was dan kon worden voorzien. De partners hebben dan ook de overeenkomst herhaaldelijk moeten bijsturen. Inmiddels hebben zeven avenanten de basisovereenkomst aangepast. Zij bakenen de respectievelijke verantwoordelijkheden adequater af en leggen de bijkomende vergoedingen voor meerprestaties vast. Die avenanten werden ondertekend op 9 juni 1999, 2 juli 1999, 15 december 2000, 14 mei 2001, 19 november 2001, 10 juli 2003 en 2 juni 2004.

CIPAL zorgt voor een eigentijdse informatica-toepassing, een elektronisch document-processingstelsel, een performant data warehouse, het personeel en het management. Het MVG behoudt de volledige handelingsbevoegdheid voor alle wettelijke taken en treedt op als controlerende en bijsturende instantie.

Overleg

In een overlegcomité wordt de communicatie tussen de hoogste instanties van het Vlaamse Gewest (ABAFIM) en CIPAL gestroomlijnd. Tijdens deze vergaderingen worden de belangrijke aspecten van de inning en de invordering besproken. Het overlegcomité had plaats op 14 januari, 5 april, 10 juni, 13 augustus, 29 september en 16 november 2004.

Er is wekelijks overleg tussen het management van ABAFIM en dat van CIPAL.

Aanvullende overeenkomst garandeert continuïteit

Op 10 juli 2003 ondertekende de Vlaamse overheid een aanvullingsovereenkomst, voor een termijn van vijf jaar, eindigend op 31 december 2008. Het vertrouwen in CIPAL bleef behouden en de continuïteit werd gegarandeerd.

De nieuwe overeenkomst voorziet in de mogelijkheid om vanaf 2007 op een andere manier te gaan samenwerken, waarbij de ICT-troepen van CIPAL meer op de voorgrond komen en de Vlaamse Gemeenschap de inning en de invordering van de onroerende voorheffing in eigen beheer zou nemen.

Transformatie en mutatie

Tenslotte mogen we zeggen dat de inning van de onroerende voorheffing nog enkel aan de buitenkant lijkt op die van vóór 1999. Achter de schermen is een geheel nieuwe organisatie gegroeid met eigen informatica-procedures, website-applicaties en vooral een snelle digitale doorstroming van informatie. Alle transformaties hebben geleid tot een diepgaande mutatie in de inning van deze belasting.

2. WONEN IN VLAANDEREN

Belastingen zijn de brandstof van de gemeenschap en historisch gezien hebben zij aan het einde van de 18de eeuw, en zeker na de Franse revolutie, tot natievorming geleid. In het huidige belastingstelsel vinden we nog tal van sporen van de sterke gelaagdheid uit het Ancien Régime terug. Elk bestuur maakte aanspraak op één of andere vorm van belastinginning: het vorstelijk bestuur, de provinciale staten, de dorpen en de steden. De vorming van naties leidde aanvankelijk tot een sterke centralisatie in het staatsbestuur, maar later verkregen de gewesten en de lokale gemeenschappen weer meer zeggenschap. Dat de belastingen bij voorkeur op tastbare goederen werd geheven, ligt voor de hand. Het bezit of de eigendom van onroerende goederen heeft altijd al de bijzondere aandacht van de fiscale administraties getrokken: de belastingen op het areaal, op bossen, de tiendenopbrengsten, de vijvers, de molens, de huizen, op vensters en deuren zijn van oudsher bekend. Afhankelijk van de periode werden onroerende goederen zwaarder of lichter belast¹. Het wonen, “het dak boven het hoofd”, is een basisbehoefte waarrond de andere behoeften zich centreren. We belichten in dit hoofdstuk enkele aspecten van de leefwereld van de Vlaming.

2.1. België: een begrensd land²

De externe afbakening

Naar aanleiding van het 175-jarig bestaan van de Belgische natie lijkt het ons interessant de vorming van het grondgebied kort te belichten. De onroerende voorheffing kan immers enkel geïnd worden op onroerende goederen die op het Belgische grondgebied, in voorkomend geval binnen het Vlaamse Gewest, gelegen zijn.

Tijdens het Ancien Régime behoren delen van het huidige België tot verschillende staten: de Spaanse (later Oostenrijkse) Nederlanden, het prinsbisdom Luik, het abdijvorstendom Stavelot-Malmédy en het hertogdom Bouillon (sinds 1678 onafhankelijk onder Frans protectoraat). De Franse veroveringen brengen deze gebieden samen tot één eenheid (negen departementen) die op 17 oktober 1797 door het Verdrag van Campo Formio internationaal wordt erkend. In feite ruilt de Oostenrijkse keizer onze gewesten in voor het zonnige Venetië. Na de slag van Waterloo brengt het Verdrag van Parijs (20 november 1815) Philippeville, Mariembourg en Bouillon bij het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden. Moresnet met de zinkfabriek van Vieille-Montagne bleef gemeenschappelijk bezit van de Nederlanden en Pruisen en genoot feitelijk een soort neutraliteit, die bleef duren tot in 1919 toen het door het verdrag van Versailles aan België werd toegewezen. In het Verdrag van Wenen (1815) wordt de oostgrens van het Koninkrijk der Nederlanden vastgelegd en krijgt Pruisen het gebied van Eupen, Malmédy en Sankt-Vith. Als compensatie wordt het G.H. Luxemburg toegewezen aan Willem I.

Onafhankelijk

Bij de revolutie van 1830 onderschrijven de Luxemburgers en de Limburgers de onafhankelijkheid van België, maar de garnizoenen van Luxemburg en Maastricht houden deze beide gebieden onder het gezag van koning Willem. Op de Conferentie van Londen (1831) wordt de basis gelegd van de scheiding tussen Nederland en België, maar Willem weigert in te stemmen met het Verdrag der 18 artikelen. Na de Tiendaagse Veldtocht (2-12/8/1831) komt het Verdrag der 24 artikelen tot stand maar Willem ondertekent het pas in

1838. In 1839 sluiten Willem I en Leopold I, de koning der Belgen, een nieuw verdrag dat het Verdrag der 24 artikelen bevestigt. Die overeenkomst wordt dan in 1842 aangevuld door het Verdrag van Den

¹ Janssens, Verboven en Tiberghien (1990), Drie eeuwen Belgische belastingen, p. 213-220 geven een degelijk overzicht van de evolutie van de grondlasten tijdens de 19de eeuw en wijzen op de inertie, die vooral de grootgrondbezitters ten goede kwam. Pas in 1868 met de algemene herziening van het kadaster kwam hierin een kentering.

² Bronnen: DENIS (1992), Geografie van België; BANNING (1919), Les Traités de 1815 et la Belgique; NICOLSON (1964), Het Congres van Wenen; PIRENNE (1931), Geschiedenis van België; VAN BANNING (1949), Gebiedsovergang en zijn gevolgen, getoetst aan de praktijk van de inlijving van Eupen-Malmédy door België, p. 50; VRIELINCK (2000), De territoriale indeling van België 1795-1963; INFORCONGO (1958), Belgisch-Congo en Ruanda-Urundi, p. 15.

Haag en in 1843 door het Grensverdrag van Maastricht: de provincies Limburg en Luxemburg worden verdeeld tussen België en het vorstenhuis Oranje-Nassau. Wat doorgaans onvermeld blijft in een overzicht van het territorium is de annexatie van Congo door het kleine België. Op 15 november 1908 verwerft België een gebied met een oppervlakte van 2.345.400 km², hetzij ongeveer 80 maal die van het moederland, en 4 maal die van Frankrijk. Tweeënvijftig jaar lang, tot in 1960, kan België zich een koloniale grootmacht noemen³.

Na W.O. I krijgt België in het Verdrag van Versailles (1919) de gemeente Kelmis/La Calamine (die sedert 1815 neutraal condominium was), de kantons Eupen, Malmédy, Sankt-Vith, evenals de gemeenten Schönberg en Manderfeld en een bosstrook van 70 km². Er is een overgangperiode van vijf jaar voorzien waarna de inwoners via een referendum kunnen kiezen voor aansluiting bij België; de aansluiting wordt definitief op 1 januari 1926 en België wordt dan 1.035 km² groter. In 1919 kreeg België er ook een mandaatgebied van 54.172 km² bij in Afrika: Ruanda-Urundi, gelegen ten oosten van Congo.

Op 18 mei 1940 worden de kantons Eupen, Malmédy en St.Vith door het Duitse Rijk ingelijfd, situatie die ophoudt in 1945.

Op 30 juni 1960 verliest België zijn Congolese kolonie.

Op 29 mei 2000 werd nog 2.000 m² toegevoegd aan het Belgische grondgebied; Nederland stond toen een verloren stukje landtong aan het Kanaal Gent-Terneuzen in Zelzate af aan België.

Tot daar de externe afbakening van het grondgebied.

De interne afbakening

Bij de interne bestuurlijke afbakening zijn te vermelden: de provincies, de administratieve en gerechtelijke arrondissementen, de kantons, de gemeenten (voor en na de fusie), de gemeentelijke districten, de taalgrens (1962) en tenslotte de gewestvorming. Het Vlaamse Gewest is 13.522 km² groot en neemt daarmee 44 procent van het Belgische grondgebied in.

België is er in de loop van zijn korte geschiedenis in geslaagd het meest complexe land ter wereld te worden, waarbij het zoeken naar evenwicht steeds heeft geleid tot een administratieve vertaling daarvan.

Naast deze bestuurlijke afbakening kennen we de opdeling van het grondgebied naar eigendom en dan spreken we van percelen, zoals vastgelegd in het Kadaster. Het perceel bepaalt het territorium, dat in zijn biologische en historische betekenis omschreven wordt als 'het woongebied van een individu of een groep dat tegen indringers verdedigd wordt'⁴. De perceelgrenzen vallen niet samen met de interne bestuurlijke afbakening. Zo komt het frequent voor dat een perceel grond op het grondgebied van twee of meer gemeenten ligt. Dat heeft zijn gevolgen voor de verdeling van de opbrengst van de grondbelasting.

De Onroerende Voorheffing krijgt met haast elk van de bovengenoemde opdelingen te maken, weze het bij de tariefstelling, de inning, de invordering langs juridische weg, de contacten met notarissen en gerechtsdeurwaarders, de toekenning van verminderingen of de verdeling van de geïnde sommen. De Belastingdienst voor Vlaanderen heeft dan ook een bestuurlijke expertise in huis die zijn gelijke niet kent.

Het mag duidelijk zijn dat zonder informatie- en communicatietechnologie (ICT) het administratieve kluwen haast onbeheersbaar zou zijn.

³ Recent is er meer belangstelling voor het koloniale verleden. Getuige daarvan de groots opgezette tentoonstelling in het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Cfr. VELLUT J.-L. (edit.) (2005), Het geheugen van Congo. De koloniale tijd. (catalogus van de tentoonstelling die loopt van 4/2 tot 9/10/2005)

⁴ van Dale. Groot Woordenboek der Nederlandse Taal.

2.2. De demografie van de gebouwen

Het Kadaster levert een zogenaamde “demografie van de gebouwen”, waarin wij ondermeer het oprichtingsjaar terugvinden. 69 procent van de gebouwen dateert van na 1945. Tussen 1994 en 2004 steeg het aantal woonegelegenheden met 10 procent. De evolutie van het aantal huishoudens (zie verder) ligt met +8% iets lager. Het zou echter verkeerd zijn daaruit de conclusie te trekken dat er geen spanning op de woningmarkt ontstaat. Heel wat woonegelegenheden zijn immers tweede verblijven.

	1995	2004	%	evolutie 1995=100
Aantal gebouwen	2.338.386	2.497.215	100	107
Aantal woonegelegenheden	2.549.541	2.798.301		110
Aantal gebouwen opgericht voor 1900	255.412	238.528	10	93
Aantal gebouwen opgericht van 1900 tot 1918	154.015	147.024	6	95
Aantal gebouwen opgericht van 1919 tot 1945	417.770	403.988	16	97
Aantal gebouwen opgericht van 1946 tot 1961	422.831	414.618	17	98
Aantal gebouwen opgericht van 1962 tot 1970	323.643	319.911	13	99
Aantal gebouwen opgericht van 1971 tot 1981	411.495	407.890	16	99
Aantal gebouwen opgericht na 1981	353.220	565.256	22	160

De evolutie van de bebouwing van het grondgebied⁵ van het Vlaamse Gewest tussen 1985 en 2001 leert dat er 522.282 bebouwde percelen meer zijn en dat die 675 km² meer innemen van het grondgebied van het Vlaamse Gewest. De bebouwde percelen namen in 1985 11,6% van de oppervlakte van het grondgebied in, 16 jaar later was dat percentage opgelopen tot 16,6%. De druk op de open ruimte is dus enorm toegenomen.

2.3. Bevolking en huishoudens

De particuliere huishoudens vormen potentieel de grootste groep betalers van onroerende voorheffing. Het Vlaamse Gewest telde per 1 januari 2004 2.480.108 particuliere en 3.354 collectieve huishoudens. De particuliere huishoudens zijn de alleenstaanden en de gezinnen. De collectieve huishoudens (bvb. de kloostergemeenschappen, gevangnissen, enzovoort), waarin 71.796 personen leven, zijn soms vrijgesteld van het betalen van onroerende voorheffing op basis van specifieke bepalingen.

Hieronder vindt men de evolutie van de basisgegevens tussen 1995, 2003 en 2004:

	1995	2003	2004
bevolking	5.866.106	5.995.553	6.016.024
bevolking in particuliere huishoudens	5.800.647	5.923.095	5.944.228
particuliere huishoudens	2.296.008	2.457.779	2.480.108
gezinsgrootte	2,53	2,41	2,40
collectieve huishoudens	3.230	3.322	3.354

Bron: NIS, Bevolkingsstatistieken & Rijksregister

Terwijl de bevolking tussen 1995 en 2004 met 2,6 procent steeg, groeide het aantal particuliere huishoudens met 8 procent, een fenomeen dat men ook 'gezinsverdunning' noemt (de gemiddelde gezinsgrootte evolueerde van 2,53 naar 2,40). Meer huishoudens betekent voor elke belastingdienst een verhoging van het aantal aanslagbiljetten.

De bevolking van het Vlaamse Gewest vertegenwoordigt 57,9 procent van de bevolking in België (10.396.421 inwoners op 1 januari 2004) en 1,3% van de bevolking van de Europese Unie (25 lidstaten).

⁵ Dit werd in detail besproken in het Jaarverslag 2003.

België

Op 1 januari 2004 bedroeg het inwonertal van België 10.396.421 (+40.577). Daarvan zijn er 5.087.176 mannen en 5.309.245 vrouwen. De aangroei is vooral een gevolg van een migratieoverschot, en veel minder van een geboorteoverschot. In de loop van 2003 kwamen 81.913 mensen naar ons land, terwijl er 41.897 vertrokken. Het aantal geboorten in 2003 bedroeg 112.149, terwijl er 107.039 mensen overleden. Het geboorteoverschot bedroeg dus 5.110. In de loop van het voorbije jaar verkregen 33.709 vreemdelingen de Belgische nationaliteit. 76 Belgen lieten hun Belgische nationaliteit in een andere nationaliteit veranderen.

De uitdaging

In een recente studie aangaande de bevolkingsprognose kwam de FOD/Statistiek tot de volgende kernachtige conclusie: de bevolkingcijfers stabiliseren, we zullen langer leven, de bevolking vergrijsst en de tewerkstellingsgraad (personen in de leeftijdsgroep 50-64 jaar die werken) verzwakt. Dat alles samen vormt een belangrijke uitdaging voor de toekomst.

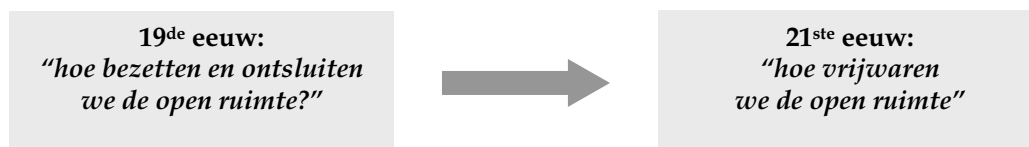
2.4. Grond: de druk op landbouwareaal neemt toe

De zeer hoge bevolkingsdichtheid in het Vlaamse Gewest (445 inwoners⁶ per vierkante kilometer) beïnvloedt de ruimtelijke ordening, de mobiliteit en het milieu. Vooral het gebied Brussel-Leuven-Antwerpen-Gent lijdt aan congestieverschijnselen.

Het potentieel landbouwareaal bedraagt in het Vlaamse gewest 8.225 km² of 60,8 procent van het grondgebied. In het Waalse gewest is dat resp. 11.245 km² en 67 procent.

Opvallend in de laatste landbouwteiling⁷ in het Vlaamse Gewest is de vermindering van het braakland met 20 procent, van 9.226 ha in 2003 naar 7.389 ha in 2004, een teruggang die niet opgevangen wordt door een vermeerdering van het bewerkte akkerland of het blijvend grasland. We mogen hieruit concluderen dat de woon- en industriezones nog steeds knagen aan de open ruimte. Niet alleen heeft het Waalse Gewest meer landbouwgrond ter beschikking, de concentratie van de bevolking in de steden langsheen de Sambre en de Maas zorgt er voor een veel opener landschap. Een en ander heeft voor gevolg dat de Waalse gronden in de taalgrensstreek (vooral Waals-Brabant) een zekere aantrekkingskracht uitoefenen op Vlaamse kandidaat-bouwers. Ook daar stellen we een drastische afkalving van het braakland vast: -21,5% of een terugloop met meer dan 4.400 hectaren.

Uit de statistieken die het Kadaster aanlevert, lichten we nog een paar cijfers die de inkrimping van het akkerland op langere termijn illustreren⁸. In 1834 was er 15.087 km², zeg maar de helft van het Belgische grondgebied, voorbehouden voor akkerbouw. In 2003 was dat cijfer gedaald tot 8.342 km². Deze evolutie reflecteert de uitbouw van België van agrarische tot industriële staat, de bevolkingsaanwas, de explosieve groei en verdichting van het wegennetwerk⁹ (kanalen, spoor, wegen), de vestiging van tweede verblijven, de inplanting van koopcentra buiten de steden en de vlucht uit de steden naar de periferie. Nu de industriële activiteit zich in Europa oostwaarts verplaatst, blijven de oude industriële staten achter met een industrieel patrimonium dat om een nieuwe invulling vraagt.

⁶ Gebaseerd op bevolkingscijfers per 1 januari 2004 (NIS/Rijksregister).

⁷ Landbouwteilingen 2003 en 2004. Nationaal Instituut voor de Statistiek 2004.

⁸ Bron : N.I.S. Ministerie van Financiën (Kadaster). Berekeningen N.I.S. volgens de definities van OESO/Eurostat

⁹ Marcel WATELET beschrijft en illustreert in zijn 'Le Terrain des Ingénieurs' (1995) op magistrale wijze de greep die de wetenschap en de ingenieurs-wegenbouwers vanaf het midden van de 18de eeuw op de open ruimte krijgen. De grote doorbraak in de wegenbouw situeert zich in de 19de eeuw en de explosieve groei in de 20ste. Op nauwelijks twee eeuwen tijd gaat de slinger der ideeën van "hoe bezetten en ontsluiten we de open ruimte?" naar "hoe vrijwaren we de open ruimte?".

2.5. Prijzig bouwen en wonen

De prijzen van **huizen en appartementen** kenden in 2003 een flinke stijging. De toename was het grootst bij appartementen en gewone woonhuizen. In het segment van de herenhuizen en villa's was de stijging gematigder. Over het algemeen nemen de gemiddelde prijzen van huizen en appartementen sterker toe in Wallonië en de 19 Brusselse gemeenten dan in Vlaanderen, waar ze reeds een zeer hoog peil hebben bereikt.

Tabel - Verkopen van huizen en appartementen

	aantal verkopen			gem. waarde in €		
	2002	2003	evolutie	2002	2003	evolutie
Woonhuizen						
België	70.893	71.246	+0,5%	89.112	96.181	+7,9%
Vlaamse Gewest	39.650	39.749	+0,2%	97.571	103.271	+5,8%
Waalse Gewest	28.668	29.085	+1,5%	74.015	82.773	+11,8%
Brussels HG	2.575	2.412	-6,3%	126.948	141.023	+11,1%
Herenhuizen en villa's						
België	10.458	10.941	+4,6%	277.593	283.990	+2,3%
Vlaamse Gewest	7.536	8.011	+6,3%	284.759	285.830	+0,4%
Waalse Gewest	2.561	2.570	+0,4%	224.830	243.291	+8,2%
Brussels HG	361	360	-0,3%	502.319	533.578	+6,2%
Appartementen						
België	34.734	37.011	+6,6%	100.464	109.551	+9,0%
Vlaamse Gewest	20.951	22.079	+5,4%	105.150	111.765	+6,3%
Waalse Gewest	4.303	4.794	+11,4%	76.483	82.714	+8,1%
Brussels HG	9.480	10.138	+6,9%	100.991	117.418	+16,3%

Bron: NIS

Bij de **bouwgronden** is het precies omgekeerd. Hier zijn de prijzen sterker gestegen in Vlaanderen dan in Wallonië of Brussel, waar ze zelfs gedaald zijn. In 2003 kostte een vierkante meter bouwgrond in Vlaanderen gemiddeld 87 euro, meer dan drie keer zoveel als in Wallonië (26 euro) maar nog altijd veel minder dan in Brussel (226 euro).

In 2003 gingen er in België 21.242 bouwpercelen van de hand. Dat waren er iets minder dan het jaar voordien (21.588). De gemiddelde prijs per vierkante meter steeg echter met 7,9 procent op één jaar tijd. De stijging was het meest uitgesproken in Vlaanderen (plus 11,0 procent). In 2002 kostte een vierkante meter bouwgrond gemiddeld 76,98 euro, in 2003 al 86,67 euro. Ook in Wallonië stegen de bouwgronden sterk in prijs (plus 9,6 procent): van 23,45 naar 26,07 euro. Ze blijven dus nog steeds meer dan driemaal goedkoper dan die in Vlaanderen. In Brussel was er een daling van de gemiddelde prijzen. Maar de prijzen blijven er hangen op een zeer hoog niveau (ongeveer vier keer hoger dan het landelijk gemiddelde). Er gingen minder maar veel grotere bouwpercelen van de hand, een mogelijke verklaring voor de prijsdaling. In Vlaanderen (van 1.022 naar 945 m² per perceel) en Wallonië (van 1.513 naar 1.466 m²) werden de percelen opnieuw kleiner, een trend die al enkele jaren aftekent.

Tabel - Verkopen van bouwgronden

	aantal verkopen			gemiddelde VKP (€/m ²)		
	2002	2003	Evolutie	2002	2003	Evolutie
België	21.588	21.242	-1,6%	51,79	56,70	+9,5%
Vlaamse Gewest	12.620	12.299	-2,5%	76,98	86,67	+12,6%
Waalse Gewest	8.592	8.627	+0,4%	23,45	26,07	+11,2%
Brussels HG	376	316	-16,0%	271,83	226,22	-16,8%

Bron: NIS

Wonen blijft een belangrijk thema, zowel in de realiteit als in de attitudes. Bij de bevolking bestaan verschillende gevoelens over de haalbaarheid van een eigen koopwoning. Een recent onderzoek

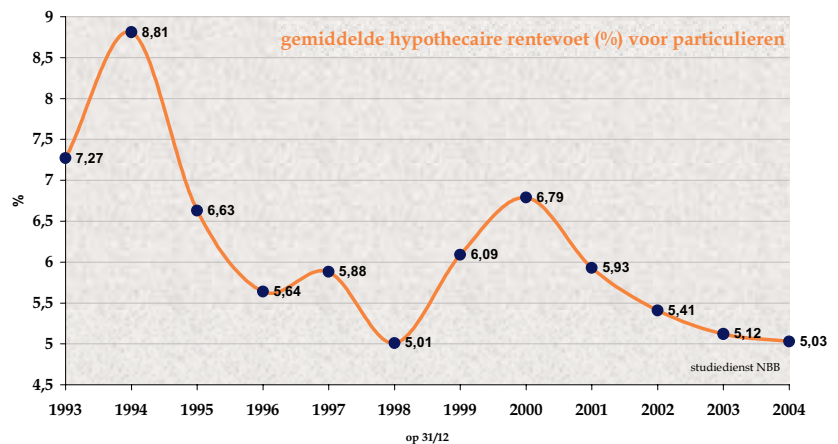
(Urban Audit¹⁰) peilde met de stelling “*je vindt een mooi huis voor een redelijke prijs*” naar de meningen hierover in 31 West-Europese steden. In Kopenhagen was men het volstrekt oneens met deze stelling, terwijl de inwoners van Leipzig merendeels akkoord gingen. In Brussel is slechts 24% van de ondervraagden het eens met de stelling, in Antwerpen 31% en in Luik 47%. Alhoewel dergelijke enquêtes eerder peilen naar attitudes, beïnvloed door tal van objectieve en subjectieve factoren, wijzen ze toch op een richting in de bekommernissen. Zo waren er ook vragen naar het vinden van een job, de integratie van buitenlanders en het veiligheidsgevoel.

Lage hypotheekrente heeft stuwend effect op prijzen

De markt van de immobiëlen reageert fel op de stand van de hypotheekrente. De rente daalde van 8,81% in 1994 naar een historisch minimum van 5,01% in 1998. In 1999 en 2000 zagen we een lichte stijging maar eind 2001 was de rentevoet weer gedaald tot 5,93%. Eind 2003 was de rentevoet aanbeland op 5,12 procent. Velen dachten toen dat de rente op de bodem zat. Toch stellen we vast dat de rente eind 2004 nog zakte tot 5,03 procent¹¹.

Bij een lage vraag naar geld, vooral onder invloed van de afgenomen

investeringsneiging van de ondernemingen, daalt de prijs (de rente) ervan automatisch. De particuliere markt neemt wel een deel van de vraag over bij zulke lage rentestand maar dat kan de algemene verzwakking toch niet keren. De analisten raken het niet eens over de vraagverwachting of de heropleving van het investeringsvolume van de ondernemingen. In de macro-economische analyses moet men de laatste jaren sterk rekening houden met de delokalisatie van industrieën, waarbij een structurele verzwakking van het economisch weefsel zich duidelijk aftekent. In die constellatie mag men niet verwachten dat de rentestand snel op een hoger peil zal komen.

2.6. Rijke en minder rijke gemeenten

Het totaal belastbaar inkomen bedroeg in België in 2001 ruim 121 miljard euro. Het Vlaamse Gewest is goed voor 74,8 miljard euro of 61,8 % en leverde 20,5 miljard euro of 63,1 % van de totale personenbelasting (32,5 miljard euro). Het gemiddeld inkomen per aangifte (GIA) bedroeg in België 24.692 euro, maar er zijn regionale verschillen: 25.565 euro in het Vlaamse tegen 23.265 euro in het Waalse Gewest.

Binnen het Vlaamse Gewest bestaan dan weer belangrijke verschillen tussen de gemeenten onderling en zo kunnen we spreken van “rijke” en “minder rijke” gemeenten¹². De rijkste gemeenten liggen ten oosten van de as Antwerpen-Brussel, met een sterke concentratie in Vlaams-Brabant, meer bepaald in het gebied tussen Brussel en Leuven. Rijke gemeenten situeren zich stevast aan de rand van de sterk verstedelijkte agglomeraties en dit fenomeen is een rechtstreeks gevolg van de stadsvlucht: lagere klassen trekken naar de binnenstad, terwijl rijkere bevolkingsgroepen zich in de groene randgemeenten vestigen. De arme gemeenten vinden we terug in het agrarische zuidwesten van West-Vlaanderen, in de grensstreek met Frankrijk.

¹⁰ Urban Audit, besproken in De Morgen van 14/2/2005.

¹¹ De cijfers zijn afkomstig van de studiedienst van de Nationale Bank. We wijzen erop dat, ingevolge een gewijzigde methodologie opgelegd door de Europese Centrale Bank, het cijfer per eind 2004 slechts in beperkte mate vergelijkbaar is met de cijfers van de voorgaande jaren. (cfr. Verordening (EG) Nr. 63/2002 VAN DE ECB van 20 december 2001 met betrekking tot statistieken van door monetaire financiële instellingen ten aanzien van huishoudens en niet-financiële vennootschappen gehanteerde rentetarieven op deposito's en leningen.) De trend van dalende rentetarieven is echter wel duidelijk aanwezig.

¹² Voor een analyse (met cartografie) verwijzen we naar het vorige jaarverslag.

3. WETTELIJK KADER

3.1. Het Kadaster en het kadastraal inkomen

De totale oppervlakte van het Vlaamse grondgebied bedraagt 13.522 km². Daarvan is, volgens de statistiek op 1 januari 2004, 12.582 km² of 93 procent opgedeeld in percelen en gekadastreerd, d.w.z. opgemeten en gerepertorieerd door het Kadaster. Het gaat om 5.135.025 percelen¹.

Het Kadaster is een afdeling van de AKRED, de Administratie van het kadaster, de registratie en de domeinen. Het hoofdbestuur is gevestigd te Brussel en daarnaast bestaan er negen gewestelijke directies (Antwerpen, Brussel voor Vlaams- en Waals-Brabant en voor het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest, Bergen, Hasselt, Luik, Aarlen, Namen, Gent en Brugge).

Het Kadaster, ingesteld door een wet uit 1807, heeft een tweevoudige opdracht:

- een technische, die tot doel heeft de documentatie (plannen, registers, beschrijving) inzake de onroerende goederen bij te houden en continu bij te werken,
- een fiscale, die erin bestaat het kadastraal inkomen vast te stellen.

3.1.1. Technisch: kadastraal plan en kadastrale legger

Binnen zijn *technische opdracht* beschrijft het Kadaster de onroerende goederen in de vorm van kadastrale percelen, kent hen een "naam" (sectie en perceelnummer) toe en geeft hun beschrijving weer door middel van topografische en aanwijzende elementen (ligging, aard, grootte en eigenaar). De onroerende goederen zijn daardoor geïdentificeerd en geïndividualiseerd.

een van de eerste instructieboekjes voor controleurs van het Kadaster (1817)

Het *kadastraal plan* is een kaart die een grafische voorstelling geeft van de kadastrale percelen, van hun grenzen en van de gebouwen die erop voorkomen. Elk perceel wordt genummerd. Per gemeente of per kadastrale afdeling van een gemeente wordt een plan opgemaakt. Op die wijze brengt de AKRED het volledige grondgebied van het land, per kadastrale afdeling, in kaart.

De *kadastrale legger* is een jaarlijks bijgewerkt register waarin op naam van iedere eigenaar al de hem in de gemeente of kadastrale afdeling van de gemeente toebehorende onroerende goederen (dit zijn de onroerende goederen waarop hij een zakelijk recht heeft) zijn opgenomen onder een eigen genummerd artikel. Het vermeldt alle percelen die hij bezit en duidt de totale oppervlakte en het totale kadastraal inkomen van deze percelen aan.

In de kadastrale legger worden de personen vermeld die zakelijke rechten hebben ten aanzien van een bepaald onroerend goed. De volgorde waarin de verschillende personen ingeschreven staan, is afhankelijk van het soort van zakelijk recht waarover zij beschikken.

Bij een onroerend goed in (volle) eigendom, wordt het kadastraal inkomen ingeschreven op naam van de (volle) eigenaar.

¹ Het Waalse Gewest telt 3.941.139 percelen en het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest 424.466 percelen. Bron: Kadaster.

- ▶ Bij splitsing van het eigendomsrecht van een onroerend goed in vruchtgebruik en blote eigendom wordt eerst de naam van de vruchtgebruiker vermeld aangezien hij de belastingplichtige is voor de onroerende voorheffing. De naam van de blote eigenaar komt pas op de tweede plaats.
- ▶ Voor onroerende goederen die in erfpacht zijn gegeven of die zijn opgericht krachtens een recht van opstal, is het de naam van de erfpachter of de opstalhouder die als eerste ingeschreven staat omdat zij de belastingplichtigen zijn voor de onroerende voorheffing.
- ▶ Voor gehuwde eigenaars gebeurde de inschrijving in de kadastrale legger vóór 1992 steeds op naam van de man, zowel voor onroerende goederen van de huwelijksgemeenschap als van één van beide echtgenoten. Vanaf 1992 werd bij de nieuwe inschrijving van de onroerende goederen van echtgenoten rekening gehouden met het huwelijksvermogensrecht. Eigen goederen van één van de echtgenoten worden ingeschreven op naam van die echtgenoot-eigenaar. Goederen die tot de gemeenschap behoren, worden op naam van beide echtgenoten ingeschreven. Vanaf 2001 zijn door toepassing van een geautomatiseerde procedure zoveel mogelijk oude inschrijvingswijzen gewijzigd volgens de nieuwe inschrijvingsregels.

Naar een grondboek?

Het Kadaster heeft geen bewijskracht inzake burgerlijke aangelegenheden. Het kan ten hoogste een vermoeden verschaffen bij gebrek aan andere bewijselementen. Het bewijs van het eigendomsrecht kan inderdaad slechts blijken uit de eigendomstitel, die, om tegenstelbaar te zijn aan derden te goeder trouw, regelmatig overgeschreven moet worden in de hypotheekregisters². Verkrijgers kunnen evenwel niet op de juistheid van de registers voortgaan. Daarom pleiten eminente rechtsgeleerden³ voor een systeem waarbij de inschrijving in een 'grondboek' noodzakelijk zou zijn om het eigendomsrecht te vestigen en tevens derden te goeder trouw bescherming zou verlenen. Ook de uniformisering op het vlak van de databases wordt nodig geacht zodat grondboek en kadaster met elkaar kunnen 'communiceren'.

3.1.2. De fiscale opdracht van het Kadaster

Aan elk onroerend goed dat in België gelegen is, zoals bijvoorbeeld gronden, woningen, fabrieken, kantoorgebouwen, enz., wordt door de AKRED een "kadastraal inkomen" toegekend⁴. Dat kadastraal inkomen is geen reëel, maar wel een fictief inkomen en dat wordt geacht overeen te stemmen met het gemiddeld jaarlijks netto-inkomen dat onder normale omstandigheden van een onroerend goed kan bekomen worden.

Om dit inkomen vast te stellen, plaatst men zich op een referentietijdstip. Op dit ogenblik wordt door de AKRED nog steeds gewerkt op basis van de normale nettohuurwaarde op het referentietijdstip 1 januari 1975. "Netto", want de brutohuurwaarde (huurprijs + huurvoordelen) wordt verminderd met de lasten. Deze lasten worden voor gebouwde onroerende goederen forfaitair op 40 % geschat en voor

² Zie: X (2004), Wegwijs in het kadaster, uitgave van de Federale Overheidsdienst Financiën.

³ STORME Matthias Prof. Dr (1997), Het grondboek: de vereiste hervorming van de regels betreffende de verkrijging van onroerende zakelijke rechten, in: Rechtskundig Weekblad 1997-1998, 18-25 april 1998, pp. 1173-1187. Het gaat hier om een preadvies voor het Wetenschappelijk Kongres van de Vlaamse Juristenvereniging, Gent, 25 april 1998. In dezelfde publicatie lanceert Prof. Rogier de Corte een op sommige punten nog radicaler stelling. Een wat oudere bijdrage van L. PHILIPS gaat in dezelfde richting: Het ontwerp voor een nieuw burgerlijk wetboek van wijlen Prof. E.M. Meyers en het grondboekstelsel, in: Rechtskundig Weekblad, 10 juni 1956, kol. 1849-1860.

⁴ Voor een beknopte historiek van de totstandkoming van de wetgeving op de grondbelasting verwijzen we naar volgend standaardwerk: MARSTBOOM L., BOURLON R., JACOBS A.E. (1956), Le cadastre et l'impôt foncier. Op de pp. 424-429 vindt men een compleet overzicht van alle wetten en KB's tot op de publicatiedatum. Enkele belangrijke wettelijke bepalingen die leidden tot de aanleg van het kadaster: 23/10/1798: Loi sur la répartition, l'assiette et le recouvrement de la contribution foncière; 15/9/1807: Loi des finances, ordonnant la confection du cadastre parcellaire; 15 & 25/9/1807: Loi sur les limites territoriales des communes; 27/1/1808: Décret impérial portant exécution de la loi des finances du 15/9/1807; 11/8/1808: Décret d'application de la loi du 23/11/1798; 30/9/1814: Arrêté relatif à la confection du cadastre. Voor een kort historisch overzicht en de implicaties voor het cijnskiesrecht in de 19de eeuw, verwijzen we naar het vorige jaarverslag pp. 71-73.

ongebouwde onroerende goederen op 10%. Kan men het K.I. niet op deze wijze vaststellen dan wordt het bepaald door vergelijking met andere gelijkaardige percelen.

Voor materieel en outillage wordt steeds een afzonderlijk K.I. vastgesteld. Aan materieel en outillage wordt een kadastraal inkomen toegewezen dat gelijk is aan 5,3 % van de gebruikswaarde op 1 januari 1975. Men gaat er van uit dat deze gebruikswaarde gelijk is aan 30 % van de aanschaffings- of beleggingswaarde als nieuw. Er wordt een K.I. per kadastraal perceel bepaald, behalve wanneer het perceel ook materieel en outillage bevat.

Aan een nieuw gebouwd onroerend goed of na het uitvoeren van (zware) verbouwingen aan een bestaand onroerend goed, wordt door de AKRED op basis van een geïndividualiseerde schatting een nieuw kadastraal inkomen toegekend bij nieuwbouw of wordt het bestaande kadastraal inkomen herschat bij verbouwing.

De belastingplichtige zelf - dat is de eigenaar, de vruchtgebruiker, enz. - dient de AKRED binnen de dertig dagen na de ingebruikneming van het onroerend goed of na de voltooiing van de verbouwingen op de hoogte te brengen van de reden tot (her)schatting door aangifte te doen van die ingebruikneming of voltooiing van de bouwwerken.

De algemene perequatie.

Normaal gezien worden de bestaande kadastrale inkomens periodiek, om de 10 jaar, herschat via een zogenaamde algemene perequatie (ingevolge de wet van 13 juli 1930). Dat gebeurt ambtshalve door de Administratie van het kadaster, de registratie en de domeinen. De laatste algemene perequatie dateert echter al van de wet van 19 juli 1979 die als referentietijdstip de netto-huurwaarde per 1 januari 1975 vooropstelde. Een algemene perequatie is een kostelijke operatie en om budgettaire redenen heeft ze niet meer plaats gevonden. Van de eerstvolgende perequatie is momenteel enkel duidelijk dat ze de datum van 1 januari 1994 als referentietijdstip zal hebben, doch wanneer die perequatie zelf plaats zal vinden, is niet bekend. Ter compensatie van het uitblijven van een nieuwe algemene perequatie, worden de kadastrale inkomens sinds aanslagjaar 1991 geïndexeerd, door ze te vermenigvuldigen met een indexatiecoëfficiënt.

Meestal verzendt de dienst van het Kadaster spontaan een aangifteformulier aan de belastingplichtige zodra deze dienst door de gemeente op de hoogte is gebracht van de ingebruikneming. Dat aangifteformulier moet binnen de 14 dagen teruggezonden worden aan het Kadaster. Het geschatte of herschatte kadastraal inkomen wordt door de AKRED aan de belastingplichtige betekend, dit wil zeggen "officieel te kennen gegeven", via een aangetekend schrijven. Wie niet akkoord gaat met het nieuwe of herziene kadastraal inkomen kan binnen de twee maanden na de betekening een aangetekend en gemotiveerd bezwaarschrift indienen bij de AKRED, met de opgave van een alternatief kadastraal inkomen.

Het kadastraal inkomen wordt juridisch geacht te bestaan vanaf de eerste dag van de maand die volgt op de maand van het in gebruik nemen van het pand of het voltooiën van de werken, ook al gebeurt de officiële betekening (kennisgeving) door de administratie meestal veel later in de tijd.

3.2. De tarieven van de onroerende voorheffing

De *onroerende voorheffing* is een belasting op het inkomen uit onroerende goederen.

Het *tarief* van de onroerende voorheffing is afhankelijk van de ligging van het onroerend goed en niet van de woonplaats van de eigenaar of de maatschappelijke zetel, als het om een rechtspersoon gaat.

De onroerende voorheffing is een gewestbelasting en de gewesten zijn vrij om het tarief van de onroerende voorheffing te bepalen.

De *opbrengst* van deze belasting wordt verdeeld over het Vlaamse Gewest, de 5 Vlaamse provincies en de 308 Vlaamse gemeenten.

De volgende aanslagvoeten worden door de gewesten toegepast :

■ Vlaamse Gewest	2,50 %
■ Waalse Gewest	1,25 %
■ Brusselse Hoofdstedelijk Gewest	1,25 %

In 1991 verhoogde het Vlaamse Gewest het eigen tarief - dat als basis dient voor de opcentiemen - van 1,25% naar 2,50%.

Het zou onjuist zijn hieruit af te leiden dat er in het Waalse gewest lagere tarieven gelden voor de onroerende voorheffing want de provinciale en gemeentelijke opcentiemen liggen er veel hoger.

Het percentage wordt geheven op het geïndexeerd kadastraal inkomen. Voor de indexatie wordt het algemeen indexcijfer en niet het gezondheidsindexcijfer⁵ - waaraan bijvoorbeeld wel de lonen en de wedden gekoppeld zijn - gehanteerd.

Tabel - Indexatiecoëfficiënt der K.I.'s

1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
1,2281	1,2399	1,2538	1,2857	1,3175	1,3391	1,3604

De opcentiemen

De provincies en de gemeenten heffen opcentiemen op het bedrag aan onroerende voorheffing dat aan het gewest toekomt. De onroerende voorheffing is één van de belangrijkste inkomstenbronnen van provincies en gemeenten. De hoogte van deze opcentiemen wordt individueel bepaald door elke provincie en elke gemeente⁶.

De gemeenten

In de tabel vindt men het gemiddeld OV-tarief⁷ van de 308 Vlaamse gemeenten en dit voor de periode 1988-2004. In 2004 verhoogden 26 gemeenten hun opcentiemen. Zes gemeenten (Dilsen-Stokkem, Maasmechelen, Zonhoven, Gooik, Peer en Borgloon) verlaagden die.

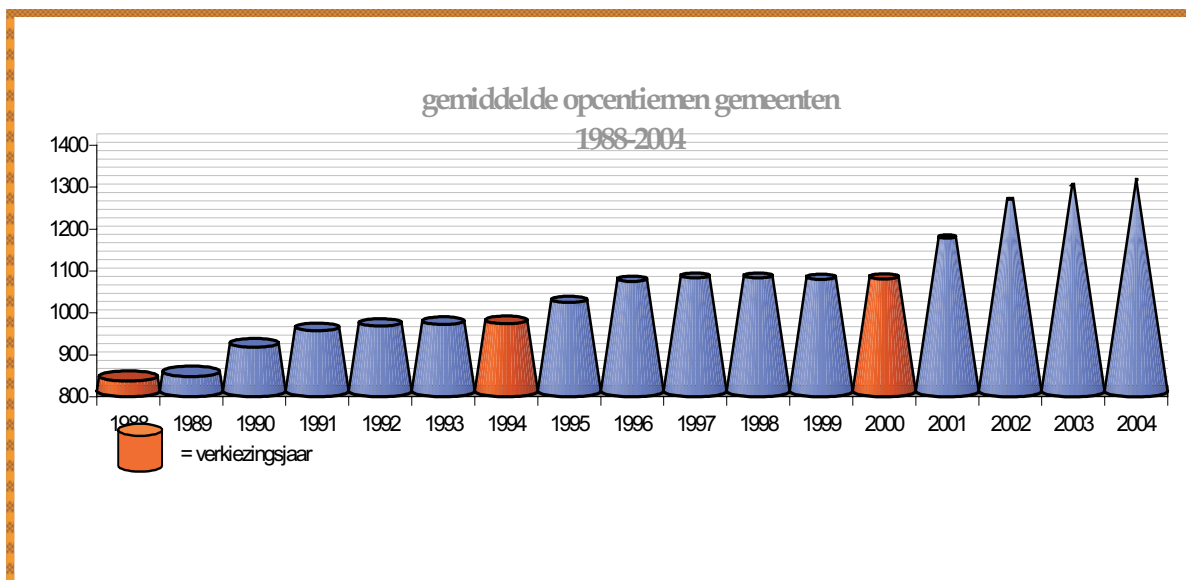
Tabel - Gemiddeld OV-tarief Vlaamse gemeenten

1988	836
1989	847
1990	915
1991	953
1992	964
1993	968
1994	970
1995	1.019
1996	1.068
1997	1.076
1998	1.076
1999	1.073
2000	1.074
2001	1.169
2002	1.259
2003	1.293
2004	1.305

⁵ Het zogenaamde "gezondheidsindexcijfer" werd ingevoerd bij K.B. van 24 december 1993. Uit de korf van producten waarop het algemeen indexcijfer gebaseerd is, werden voor de berekening ervan een aantal schadelijke en/of zeer prijsgevoelige producten (benzine, diesel, tabak en alcohol) weggelaten. Sinds 1 januari 1994 worden de huren en de lonen aangepast met deze "gezondheidsindex". Het algemeen indexcijfer groeit sneller dan de gezondheidsindex.

⁶ Ingevolge het decreet van 13 april 1999 tot wijziging van het decreet van 28 april 1993 houdende regeling voor het Vlaamse Gewest, van het administratief toezicht op de gemeenten is het administratief toezicht overgeheveld van de bestendige deputatie naar de provinciegouverneur.

⁷ Hier wordt het rekenkundig gemiddelde bedoeld, m.a.w. de som van de opcentiemen van de 308 Vlaamse gemeenten gedeeld door 308.

De provincies

In de periode 1996-2000 bleven de provinciale opcentiemen in alle provincies ongewijzigd. Het jaar 2001 gaf een forse stijging te zien in 4 van de 5 provincies. Limburg wachtte tot 2002 om zijn opcentiemen te verhogen maar deed het toen fors (van 300 naar 400) en werd daarmee koploper. In 2003 waren er geen wijzigingen in de provinciale opcentiemen. In 2004 verhoogde enkel de provincie West-Vlaanderen de opcentiemen met 10 punten.

Tabel - Provinciale opcentiemen

	1996-2000	2001	2002	2003	2004
Antwerpen	230	290	290	290	290
Limburg	300	300	400	400	400
Oost-Vlaanderen	245	295	295	295	295
Vlaams-Brabant	282	332	332	332	332
West-Vlaanderen	245	320	320	320	330
Gemiddelde	260	307	327	327	329

Een voorbeeld: het gewesttarief is telkens te vermeerderen met de provinciale en gemeentelijke opcentiemen; als de basisaanslagvoet 2,50% is, dan zorgen 1.634 opcentiemen⁸ ervoor dat de globale belasting op het geïndexeerde K.I. 42,85% wordt.

De financieringsbehoeften van de gemeenten

Omdat de kadastrale inkomens een jaarlijkse indexatie ondergaan, wijzigt ook het bedrag van de inkomsten voor de gemeenten. Met andere woorden: bij ongewijzigde opcentiemen zouden de inkomsten van de gemeenten de evolutie van de levensduurte volgen.

De voorbije jaren verhoogden vele gemeentebesturen het percentage van de aanvullende personenbelasting⁹ (APB) en/of de opcentiemen. Zij oordeelden dat de aanpassing ingevolge de indexatie niet voldoende was om hun budgettaire behoeften te dekken.

Bijlage 1 geeft de detailinformatie (tabel met de evolutie 1995 t.e.m. 2004 en kaarten) van de door de gemeenten opgelegde opcentiemen.

⁸ We hebben in het voorbeeld de gemiddelden van de gemeentelijke en de provinciale opcentiemen, resp. 1.305 en 329, genomen.

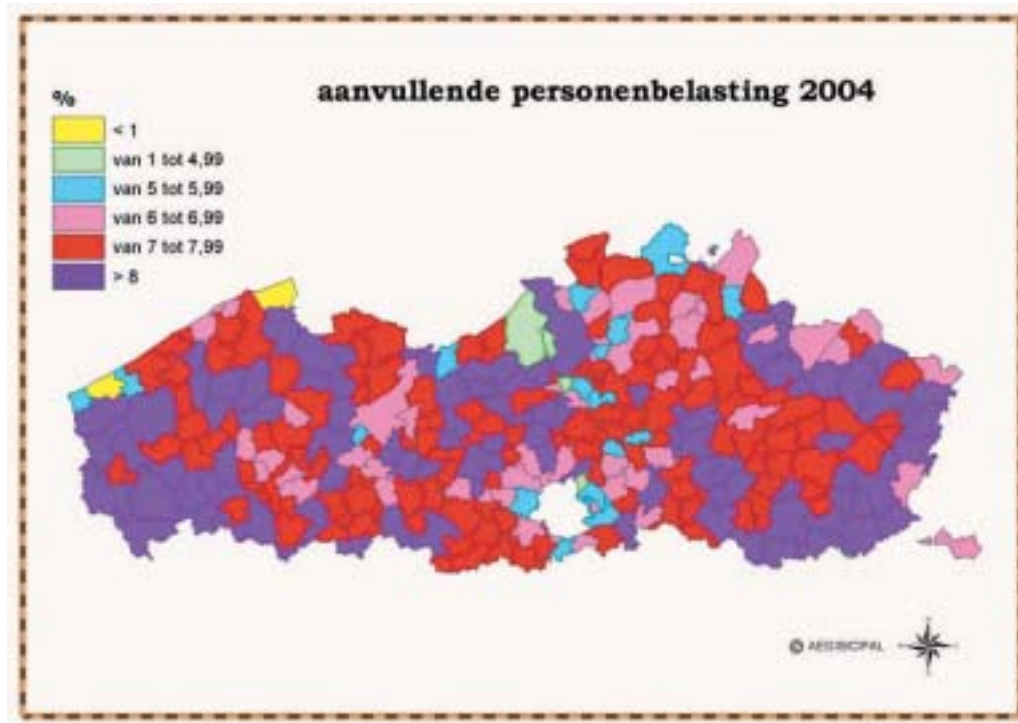
⁹ De door een gemeente gevestigde aanvullende belasting is verschuldigd door alle inwoners van de gemeente die onderworpen zijn aan de personenbelasting. M.a.w.: alle natuurlijke personen die op 1 januari van het aanslagjaar hun fiscale woonplaats hebben in de gemeente en er tevens een aanslag in de personenbelasting verschuldigd zijn voor datzelfde aanslagjaar (cfr. artikelen 465 t.e.m. 468 van het WIB 92).

Om haar financieringsbehoefte te dekken kan een gemeente een keuze maken uit twee grote inkomstenbronnen: de opcentiemen op de onroerende voorheffing en het percentage van de Aanvullende Personenbelasting (APB). Het is een evenwichtsoefening¹⁰ en weerspiegelt veelal een politiek compromis. De OV is al bij al te beschouwen als een soort vermogensbelasting, de APB laat zich daarentegen omschrijven als een zuivere belasting op het beroepsinkomen. In een groeiende economie met een hoge tewerkstellingsgraad zijn de gemeentelijke inkomsten uit de APB aanzienlijk bij een gelijkblijvend APB-percentage.

Krimpt het Bruto Binnenlands Product of treedt er een vertraagde groei op, dan bieden de inkomsten uit de APB onvoldoende perspectief. In zekere zin zijn de inkomsten uit de OV een veiliger pad omdat het door het Kadaster vastgestelde K.I. los staat van het beroepsinkomen. Zulke overwegingen kunnen lokaal een grote rol spelen, met name wanneer het beroepsinkomen van een belangrijk deel van de bevolking van een gemeente wegvalt door de bedrijfssluiting bij een grote lokale werkgever. De volgende kaart biedt een inzicht in de verschillen die nog bestaan tussen de gemeenten inzake de percentages van de Aanvullende Personenbelasting (APB). Er tekent zich een duidelijke tendens af naar een een uniform en hoog percentage.

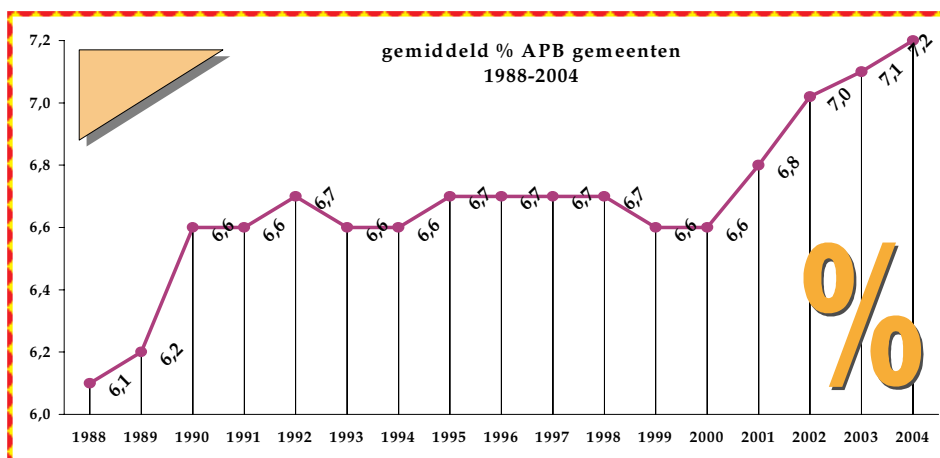
Nadat in 2001 reeds 68 Vlaamse gemeenten hun APB-tarief hadden verhoogd, volgden in 2002 nog 67 gemeenten met een verhoging en in 2003 46 gemeenten. In 2004 trokken nog eens 17 gemeenten hun tarief op (Baarle-Hertog, Beerse, Bilzen, De Pinte, Denderleeuw, Gent, Halle, Heuvelland, Kasterlee, Kluisbergen, Lanaken, Lubbeek, Malle, Sint-Genesius-Rode, Sint-Katelijne-Waver, Voeren, Wuustwezel), 7 gemeenten (Anzegem, Borgloon, Haaltert, Nieuwpoort, Peer, Tervuren en Willebroek) verlaagden het.

De vier "goedkoopste" gemeenten zijn Knokke-Heist (0%), Koksijde (0%), Zwijndrecht (1%) en Herstappe (2%), de kleinste gemeente van Vlaanderen qua aantal inwoners.

¹⁰ Over het correlatief verband tussen APB en OV op het gemeentelijk niveau, zie Jaarverslag Onroerende Voorheffing 2001, blz. 23-25.

Het gemiddeld percentage van de APB steeg in het aanslagjaar 2004 naar 7,2 %.

Belastingdruk

Bij beschouwingen omtrent de belastingdruk wordt best het standpunt van de modale burger ingenomen. Over deze fiscale parameter kunnen geen uitspraken worden gedaan louter vanuit analyses van de federale openbare financiën. In een federale staatsstructuur met een centrale overheid, gewesten en gemeenschappen, provincies en gemeenten, is het fiscale landschap bijzonder complex. Een verschuiving van bevoegdheden van het ene naar het andere bestuursniveau brengt onvermijdelijk een fiscale mutatie teweeg.

Die mutatie weerspiegelt in feite een dubbele beweging. Enerzijds krijgt het lokale bestuursniveau meer gewicht, anderzijds eisen grensoverschrijdende en internationale problemen beslissingen op Europese schaal. De intermediaire structuren verliezen in zo'n evolutie aan relatief gewicht.

3.3. Vrijstellingen en verminderingen

De belastingplichtige kan onder zekere voorwaarden een belastingvrijstelling of een vermindering krijgen. We geven hier een kort overzicht.

3.3.1. Vrijstellingen

Bepaalde onroerende goederen genieten een vrijstelling van onroerende voorheffing.

Tot die categorie behoren de onroerende goederen met een bepaalde bestemming (vb. openbare eredienst, vrijzinnige morele dienstverlening, onderwijs, hospitalen, klinieken, dispensaria, rusthuizen, vakantiehuisen voor kinderen of gepensioneerden, of van andere soortgelijke weldadigheidsinstellingen), onroerende goederen als bejaardenvoorzieningen aangewend door een openbaar bestuur of een belastingplichtige die geen winstoogmerk nastreeft, eigendommen van vreemde staten op voorwaarde van wederkerigheid (vb. ambassades) en nationale domeingoederen (vb. staatsbos) die voldoen aan de toekenningvoorwaarden.

Ook onroerende goederen die onder de toepassing van het bosdecreet van 13 juni 1990 vallen en die als milieubeschermend bos of als bosreservaat werden erkend of aangewezen, worden vrijgesteld van de onroerende voorheffing. Ook de bossen die erkend worden voor de productie van bosbouwkundig teeltmateriaal genieten een vrijstelling.

Het kadastraal inkomen van nieuw materieel en outillage is vrijgesteld van onroerende voorheffing wanneer voor de eerste maal een kadastraal inkomen werd toegekend na 1 januari 1998 (nieuwe investering) óf wanneer het kadastraal inkomen verhoogd werd in vergelijking met het op 1 januari 1998 bestaande K.I. (vervangingsinvesteringen). In het laatste geval geldt de vrijstelling enkel voor het gedeelte van het K.I. dat het op 1 januari 1998 bestaande K.I. overschrijdt.

Voor investeringen in onroerende goederen kunnen de bedrijven, in het kader van de voordelen ingevolge de economische expansiewetgeving (toegekend door EWBL), gedurende 5 jaar vrijstelling van O.V. verkrijgen.

Vanaf aanslagjaar 2003 werden *twee nieuwe tijdelijke vrijstellingen* ingevoerd bij decreet¹¹ van 20 december 2002 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2003. Deze vrijstellingen kaderen in de strijd tegen leegstand en verkrotting en hebben betrekking op het verbouwen van een handelspand tot woning en het renoveren van een verwaarloosde of onbewoonbare woning.

Het recht op vrijstelling wordt onder meer geregeld door het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992 (WIB 92, artikel 253, 1° t.e.m. 8°). Een aantal vrijstellingen wordt opgelegd door specifieke wetten.

Vlaamse overheid treedt milderend op

Uit *economische overwegingen* heeft de Vlaamse overheid¹² beslist de aanslagvoet voor het aanslagjaar 2004 te verlagen tot 2,22% (tegen 2,26% in 2003, 2,29% in 2002, 2,35% in 2001, 2,41% in 2000) voor de heffing op materieel en outillage (industriële investeringsgoederen). De beslissing tot verlaging – de zogenaamde desindexatie¹³ – wordt elk jaar genomen door de Vlaamse minister van Financiën.

Het nieuw aangenomen *belastingkrediet*¹⁴ voor *rechtspersonen* valt in dezelfde categorie van fiscale tegemoetkomingen. Vanaf 2004 is er geen gewestelijk gedeelte van de OV meer verschuldigd door belastingplichtige rechtspersonen¹⁵. De vrijstelling wordt automatisch toegekend. Deze steunmaatregel heeft een aanzienlijke invloed op de gewestelijke inkomsten (zie verder hoofdstuk 7).

Uit *sociale overwegingen* ligt de gewestbelasting op 1,6% voor sociale huurwoningen van sociale huisvestingsmaatschappijen, van gemeenten en van OCMW's.

Uit *milieu-overwegingen* heeft het Vlaamse Gewest beslist de onbebouwde onroerende goederen gelegen in het Vlaams Ecologisch Netwerk een belastingkrediet¹⁶ toe te kennen, gelijk aan 2,5 % van het geïndexeerd kadastraal inkomen. Dit belastingkrediet geldt vanaf de inwerkingtreding van het definitief vastgesteld plan betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, of van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening. De maatregel trad effectief in werking in 2004 en had een invloed op de inning en de opbrengst van de OV. Deze vrijstelling wordt eveneens automatisch toegekend.

De beslissing over het al dan niet toekennen van een vrijstelling gebeurt door het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Het onderzoek of de aanwending van het onroerend goed in aanmerking kan komen voor een vrijstelling, gebeurt door de AKRED. De overige voorwaarden worden onderzocht door de BVV. Voor onroerende goederen van diplomatieke of consulaire zendingen wordt het advies van de Protocoldienst van het Ministerie van Binnenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Internationale Samenwerking gevraagd. De beslissingen worden dan meegedeeld aan de AKRED. Voor de tijdelijke economische vrijstellingen worden, naast het advies van de AKRED, ook attesten van de afdeling Economisch Ondersteuningsbeleid (EWBL) van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap aan de belastingplichtige gevraagd.

---

¹¹ Decreet van 20 december 2002 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2003 (Belgisch Staatsblad 31 december 2002).

¹² Ministerieel Besluit van 18 februari 2004 houdende vaststelling voor wat het Vlaamse Gewest betreft en voor het aanslagjaar 2004 van de coëfficiënt zoals bedoeld in artikel 255, derde lid, van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992 en van de vermindering zoals bedoeld in artikel 257, § 1, 2° van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992 (Belgisch Staatsblad 27 april 2004).

¹³ De desindexatiecoëfficiënt voor materieel en outillage wordt berekend volgens de richtlijnen van artikel 255 van het WIB 92. Hij bedraagt 2,5% vermenigvuldigd met het gemiddelde van de indexcijfers van 1996 gedeeld door het gemiddelde van de indexcijfers van het jaar dat het jaar van de inkomsten voorafgaat. $2,5\% \times i_{1996}/i_{2003} = 2,22\%$ voor de inkomsten 2004.

¹⁴ Het verschil met een "fiscale vrijstelling" of een "fiscale vermindering" is dat bij belastingkrediet de belastbare basis wordt verminderd en niet het brutobedrag van de onroerende voorheffing.

¹⁵ Decreet van 19 december 2003 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2004 (BSB 20031231). Art. 37. In hetzelfde Wetboek wordt, wat het Vlaamse Gewest betreft, een artikel 260ter ingevoegd, dat luidt als volgt: Artikel 260ter. Aan de belastingplichtige rechtspersoon wordt een belastingkrediet toegekend dat gelijk is aan het bedrag van de onroerende voorheffing, zoals bepaald in artikel 255. Dit belastingkrediet komt volledig ten laste van het Vlaamse Gewest.

¹⁶ Decreet van 9 mei 2003 tot invoering van een vrijstelling van successierechten voor bossen en van een vrijstelling van successierechten en onroerende voorheffing voor gronden gelegen in het VEN (BSB 20030602). Dit decreet voegt een artikel 260bis in in het WIB.

3.3.2. Verminderingen

Veel eigenaars van een woning hebben recht op een vermindering van onroerende voorheffing. Tot en met het aanslagjaar 1998 moesten alle verminderingen worden aangevraagd bij de belastingdiensten van de federale overheid. Eigenaars en huurders die dat niet deden, kregen geen vermindering.

Toen de Vlaamse overheid in 1999 zelf de OV ging innen, werden de verminderingen forfaitair en niet meer in procenten bepaald, wat een radicale breuk met het verleden betekende. De rechthebbende eigenaar krijgt bepaalde verminderingen automatisch. Huurders moeten zich éénmalig melden. Het overzicht hieronder geeft de reden van de vermindering, de aard ervan, de basisvoorwaarden en de wijze van toekenning (automatisch of op aanvraag)¹⁷.

Vermindering	Aard vermindering	Voorwaarden	Toekenning aan rechthebbende
bescheiden woning	25%	J · K.I. < of = 745 € J · domicilie	AUTOMATISCH
	25%	J · K.I. tussen 745 en 992 € n.a.v. de perequatie van 1979 J · zelfde eigenaar als in 1979 en geen bijkomende verwervingen/verbouwingen sindsdien J · domicilie	EENMALIGE AANVRAAG
	50%	J · K.I. < of = 745 € J · domicilie J · nieuwbouw of nieuwkoop zonder bouwpremie J · duur: maximum 5 jaar	EENMALIGE AANVRAAG
kinderen & gehandicapte -	forfait ¹⁸	J · 2 of meer kinderen	AUTOM. voor eigenaars
		J · 1 of meer gehandicapte kinderen	EENMALIGE AANVRAAG
		J · deel uitmaken van het gezin	voor huurders
		J · kinderbijslag genieten J · min. 66%	
gehandicapte persoon	forfait	J · deel uitmaken van het gezin J · min. 66% & oorzaak vóór 65 jaar	AUTOM. voor eigenaars EENMALIGE AANVRAAG voor huurders
gr. oorlogsverminkten	20%	J · als dusdanig erkend	EENMALIGE AANVRAAG
proportioneel	K.I.	J · leegstand buiten wil eigenaar	AANVRAAG & ONDERZOEK

Om de zogenaamde automatische verminderingen toe te kennen moet de BVV beschikken over de gegevens van de belastingplichtige, over de onroerende goederen die hij of zij bezit en over de persoon (of personen) die recht geeft (geven) op vermindering. Tal van instanties leveren de bestanden aan. Voor de identificatie van personen is het rijksregisternummer essentieel in elk van die bestanden. Voor rechtspersonen is het ondernemingsnummer onontbeerlijk. De koppeling van een persoon aan een welbepaald onroerend goed (of meerdere eigendommen) op een bepaald adres is geen sinecure. De bestanden die met elkaar verbonden worden, zijn immers niet zonder meer te koppelen. Er zijn vele manuele interventies nodig om alles op één noemer te krijgen (persoonsgegevens, straatcodes, gezinssituaties, enzovoort).

¹⁷ Voor een uitgebreide bespreking van de verminderingen verwijzen we naar de website (www.onroerendevoorheffing.be).

¹⁸ Dat forfaitaire bedrag wordt geïndexeerd. De vermindering in 2004 bedroeg € 6,07 voor 2 kinderen, € 9,62 voor 3 kinderen, € 13,47 voor 4 kinderen, € 17,66 voor 5 kinderen, € 22,15 voor 6 kinderen, € 26,98 voor 7 kinderen, € 32,14 voor 8 kinderen, € 37,62 voor 9 kinderen en € 43,45 voor 10 kinderen. Vanaf het 11de kind wordt een vermindering van € 6,07 per bijkomend kind toegekend. (Ministerieel Besluit van 18 februari 2004, Belgisch Staatsblad van 27 april 2004)

Hoe verkrijgt men de vrijstellingen en de verminderingen?

Eigenaars

Op het aanslagbiljet vindt de belastingplichtige welke *verminderingen* hij automatisch gekregen heeft. De proportionele vermindering dient men

wel jaarlijks aan te vragen.

Om een *vrijstelling*, de vermindering met 50% voor bescheiden woning en de vermindering voor groot-oorlogsverminkte te bekomen, moet de belastingplichtige een éénmalige aanvraag indienen. Wanneer het onderzoek een positief resultaat oplevert, wordt de vrijstelling of vermindering ook voor de volgende jaren toegekend. Na een bepaalde periode controleert de administratie of aan de voorwaarden tot het bekomen van de betreffende vrijstelling of vermindering nog is voldaan. Dat kan leiden tot het intrekken van het genoten voordeel.

Zoals gezegd worden de vrijstellingen aan belastingplichtige rechtspersonen en aan eigenaars van onroerende goederen, gelegen in VEN-gebieden, automatisch verleend.

Huurders van een private woning

Huurders moeten een éénmalige aanvraag voor een vermindering voor kinderen en/of voor gehandicapte persoon en/of groot-oorlogsverminkte indienen. Daarbij is de opgave van het rijksregisternummer essentieel omdat dit nummer

toelaat de huurder te volgen, ook als hij na de aanvraag verhuist. De vermindering waarop de huurder recht heeft, kan dan toegekend worden aan zijn nieuwe verhuurder. Is de huurder geregistreerd vóór de opmaak van het aanslagbiljet dan wordt de vermindering hierop verrekend. De huurder wordt per brief verwittigd dat de vermindering is toegekend. Wanneer de vermindering niet is toegekend op het aanslagbiljet, dient de situatie via een bezwaarschrift te worden rechtgezet voor het betreffende jaar en worden de gegevens aangepast voor de volgende aanslagjaren. De eigenaar is verplicht de vermindering te verrekenen met de huurder. Betwistingen hierover kunnen huurders en verhuurders aan het oordeel van de vrederechter voorleggen.

Huurders bij een sociale huisvestingsmaatschappij

Een huurder van een sociale huisvestingsmaatschappij (SHM) dient geen aanvraag te doen voor een vermindering. De verminderingen worden rechtstreeks met de SHM geregeld. Die geeft elk jaar de gegevens van de huurders op 1 januari elektronisch door aan de BVV. De SHM moet haar huurder inlichten over het bedrag van de vermindering en deze som in mindering brengen van de huurlast.

3.4. Bezwaarschriften

Als een belastingplichtige het niet eens is met zijn aanslag dan kan hij een gemotiveerd bezwaar indienen. In Hoofdstuk 4 over de werking van de OV gaan we dieper in op de belangrijke problematiek van de bezwaardossiers.

3.5. Fiscale procedure

De wet betreffende de beslechting van fiscale geschillen van 15 maart 1999 heeft de rechtsprekende bevoegdheid inzake fiscale geschillen toevertrouwd aan de rechtbanken van eerste aanleg. Voor de betwistingen ten gronde inzake de OV is de rechtbank van eerste aanleg te Gent bevoegd. In overeenstemming met het Mission Statement van de BVV is het de betrachting het aantal procedures zo minimaal mogelijk te houden.

Het aantal rechtszaken dat in de periode van 1 januari 1999 tot 31 december 2004 werd ingeleid, bedraagt 877. Hierin zijn naast de geschillen over de aanslagen ook de procedures van verzet tegen een roerend beslag (revindicaties) begrepen.

In dezelfde periode van 1999 tot 2004 werden 14.908.379 aanslagbiljetten verzonden en 331.377 bezwaren ingediend. Het percentage rechtszaken ten opzichte van deze cijfers bedraagt bijgevolg respectievelijk 0,01% en 0,26 %. De ingediende verzoekschriften bij de rechtbank van eerste aanleg te Gent kunnen echter betrekking hebben op meerdere vorderingen.

Wanneer wij het aantal gerechtelijke procedures bekijken ten overstaan van het aantal belastingplichtigen (eind 2004) bekommen wij 0,041 procent. Hieruit blijkt dat het Mission Statement wordt gerespecteerd.

'Pijptabak', Scheldedijk linkeroever nabij Antwerpen, in 1918
Mil Maeyens (1882-1952), olie op doek, 100 x 150 cm, 1918, privé-verzameling

4. WERKING

4.1. Dataverwerking, aanslagen en betalingen

4.1.1. De Woningendatabank

Bij de opbouw van de Woningendatabank waren van bij het begin van de outsourcingopdracht diverse instanties betrokken voor de aanlevering van essentiële opstartgegevens. Ook bij het onderhoud van deze databank worden deze instanties aangesproken. Doorheen de jaren zijn er informatieleveranciers bijgekomen. We geven een summier overzicht.

OPBOUW EN ONDERHOUD VAN DE WONINGENDATABANK

Instantie	Levert (of leverde) gegevens over	Updates
Federaal Ministerie van Financiën	kadastergegevens gegevens aanslagjaar 1998 kinderen & gehandicapten (PB)	zie noot ¹ éénmalig jaarlijks
KSZ ²	inwonende kinderen & kinderbijslag & gehandicapten	jaarlijks
ADP	groot-oorlogsverminkten gehandicapten	jaarlijks
Rijksregister privé personen	woonplaats & adresgegevens	wekelijks
sociale huisvestingsmaatschappijen	sociale woningen & sociale huurders	jaarlijks
huurders	aanvragen vermindering	dagelijks
ABAFIM (MVG)	opcentiemen provincies opcentiemen gemeenten bedrijven zonder opcentiemen	jaarlijks
Graydon	faillissementen	dagelijks
KBO ³	ondernemingen/adresgegevens (nieuw)	wekelijks
VLM	VEN-gebieden (nieuw)	jaarlijks

Deze databank is één van de grootste in Vlaanderen. Haar complexiteit is ongeëvenaard. De integratie van en de kwaliteitscontrole op de aangeleverde gegevens vergt permanente inspanningen. Een specifiek probleem bij de opbouw vormde de matching tussen de adresgegevens (straatcodes en straatnamen, postcodes, NIS-codes en gemeentenamen) zoals die voorkomen in de bestanden van de AKRED (die dus de ligging beschrijven) en deze van het Rijksregister (die de gegevens van bewoners van woningen en van de bedrijven, voor deze laatste tot en met aanslagjaar 2003, bevatten). De relatietabel tussen deze elementen diende voor een groot deel manueel te worden opgebouwd.

Vanaf 2004 worden de gegevens met betrekking tot ondernemingen (o.a. adres, het ondernemingsnummer i.p.v. het BTW-nummer) bekomen van de Kruispuntbank van Ondernemingen. Elk jaar vraagt de koppeling tussen de gegevens uit het Rijksregister (adres) en die uit de Kadaster-database (ongebouwde en bebouwde percelen) manuele interventies (nieuwbouw, hernummeringen in straten, adressen zonder busnummers). Deze constante bijsturingen hebben er o.a. toe geleid dat het aantal bezwaarschriften met betrekking tot automatisch toegekende verminderingen jaar na jaar daalt.

Vanaf 2004 levert de Vlaamse Landmaatschappij jaarlijks een bestand aan met de (gedeeltelijk) vrijgestelde kadasterpercelen die in een VEN-gebied liggen. Per perceel wordt aangegeven hoeveel procent van de oppervlakte in het VEN-gebied ligt en hoeveel procent niet. Het percentage 'binnen

¹ In de periode 8 april tot 7 juni 2004 werden er 5 computerbestanden aangeleverd. Voor de aanlevering van de bestanden betreffende de onroerende goederen in 'time sharing' trad bij AKRED een vertraging op.

² De KSZ is een overkoepelende instantie van: Fonds voor arbeidsongevallen (FAO), Fonds voor de beroepsziekten (FBZ), Nationaal intermutualistisch college (NIC), Nationaal pensioenfonds voor mijnwerkers (NPM), Rijksdienst voor kinderbijslag voor werknemers (RKW), Rijksdienst voor de sociale verzekering der zelfstandigen (RSVZ), Ministerie van Sociale Zaken (MSZ). In de periode 15 maart tot 26 maart 2004 ontving de BVV 5 computerbestanden van de KSZ.

³ De Kruispuntbank van Ondernemingen, opgericht bij wet van 16 januari 2003, is een register dat alle basisgegevens van ondernemingen en hun vestigingseenheden opslaat. Ze neemt de gegevens op van het Rijksregister van rechtspersonen, van het handelsregister, van de BTW, van de RSZ en wordt up to date gehouden door de bevoegde organisaties die er de gegevens aan leveren.

een VEN-gebied' zal in de woningendatabank worden bewaard. Het belastbare gedeelte wordt meegenomen bij de selectie van belastbare elementen in het belastingstelsel.

Een databank moet de feitelijke mutaties op de voet volgen. Mogelijke mutaties zijn: verkopen van onroerende goederen, erfenissen (met overdracht van de volle eigendom, het vruchtgebruik of de naakte eigendom of een combinatie daarvan), schenkingen, faillissementen, echtscheidingen, een herziening van het K.I. Bij dit alles speelt de factor tijd een grote rol want een laattijdig geregistreerde mutatie aan het begin van de ketting heeft gevolgen voor de correctheid van de inkohiering en voor het verdere verloop van de administratieve procedure.

4.1.2. Gegevens, kohieren en aanslagbiljetten

De Woningendatabank is het hart van het systeem en wordt als input gebruikt voor de registratie van de gegevens m.b.t. vrijstellingen, voor het berekenen van het totaal K.I. (het samengevoegd K.I. op naam van een belastingplichtige), het berekenen van het basisbedrag van de aanslag en van het bedrag van de verminderingen.

De resultaten van deze berekeningen worden geregistreerd en als belastbare elementen opgeslagen in de Belastingdatabank. Zij is de basis voor het berekenen en afdrucken van de kohieren en de aanslagen. Informatie wordt opgeslagen in de Debiteurendatabank ten einde de betalingen te kunnen opvolgen.

De kohieren

De onroerende voorheffing wordt gevestigd door inkohiering. Elk kohier bevat meerdere aanslagen en heeft zijn eigen specifieke codering, bestaande uit zes cijfers. De eerste twee cijfers geven het aanslagjaar weer, de volgende twee bepalen het type vordering, de laatste twee vormen het volgnummer van het kohier voor dat type. Een voorbeeld maakt dit duidelijk: het kohier met het nummer 04 01 30 is een kohier van het aanslagjaar 2004 waarbij het om gewone aanslagbiljetten gaat en het is het dertigste kohier van het type vordering van dat aanslagjaar.

We onderscheiden vijf⁴ types vorderingen:

- š 01: de gewone aanslagbiljetten;
- š 03: de navorderingen van het type 'correctie', waarbij bvb. een aanvullende aanslag nodig is nadat de AKRED gemeld heeft dat het kadastraal inkomen wordt verhoogd;
- š 04: de navorderingen van het type 'nieuwe aanslag', waarbij een volledig nieuw aanslagbiljet wordt opgemaakt omdat er niet op de juiste belastingplichtige was ingekohierd;
- š 05: de navorderingen type 'bescheiden woning'. De AKRED is gestructureerd in kadastrale afdelingen (grote gemeenten hebben er meerdere). Het Kadaster werkt afdeling per afdeling af en de kadastragegevens komen gespreid binnen. Het gevolg hiervan is dat bijvoorbeeld op basis van de gegevens die op een bepaald moment aangeleverd zijn, een belastingplichtige recht kan hebben op de vermindering voor bescheiden woning maar dat deze vermindering later weer moet worden ingetrokken omdat er van de eigenaar nog bijkomende gegevens aangeleverd zijn, die aantonen dat hij geen recht heeft op de vermindering. Dat is één van de redenen waarom er een correctiesysteem is opgezet. In het voorbeeld gebeurt er dus een navordering van het bedrag van de ten onrechte toegekende vermindering van 25% of 50%. De factor tijd is weerom een belangrijk gegeven bij het innen van belastingen.
- š 06: navorderingen type 'bedrag', vooral van toepassing op sociale huisvestingmaatschappijen, waarbij een verrekening van saldi gebeurt wanneer er bezwaarschriften werden ingediend voor verschillende verminderingen (kinderen, gehandicapte personen, e.a.).

Het is de verantwoordelijke ambtenaar van het MVG die de kohieren uitvoerbaar verklaart en pas dan kunnen de aanslagbiljetten worden verzonden. Er is dus een onderscheid te maken tussen het tijdstip van de uitvoerbaarverklaring van het kohier (UVV) en het tijdstip van verzending van het aanslagbiljet. De datum van verzending is immers bepalend voor de aanvangsdatum van de betalings- en bezwaartermijn.

⁴ De vorderingen in faillissementen, voorheen samen gebracht in kohieren van het type 02, worden vanaf 2003 als gewone vorderingen behandeld.

Inkohiering en aanslagbiljetten

Voor het aanslagjaar 2004 werden 43 kohieren (tegen 65 in 2003) opgemaakt in het kalenderjaar 2004 en werden er 2.568.897 aanslagbiljetten (tegen 2.490.896 in 2003) verzonden. Hiermee is een bedrag van 1,929 miljard EUR (tegen 1,945 miljard EUR in 2003) gemoeid. Van de 43 kohieren bevatten er 34 kohieren gewone aanslagen, bij de 9 andere ging het om navorderingen. De detailcijfers zijn te vinden in de volgende tabel.

Tabel - Aanslagbiljetten en bedragen		
Aanslagjaar 2004	aantal verzonden AB	bedrag in EUR
gewone aanslagen	2.566.291	1.928.019.796
navorderingen	2.606	1.459.340
totaal	2.568.897	1.929.479.136

We vermelden dat er tijdens het werkingsjaar nog 24.317 aanslagbiljetten werden verzonden voor het aanslagjaar 2003 en 27.868 biljetten voor aanslagjaar 2002.

In avenant 6 bij het outsourcingcontract verbindt CIPAL er zich toe 95,5 procent van de aanslagbiljetten vóór 31 oktober van het lopende jaar te verzenden. Deze doelstelling werd ruimschoots bereikt.

4.1.3. Verwerking van betalingen

- ## Betaalt de belastingplichtige op tijd dan spreken we van een *normale inning*. Van de kassier van het MVG ontvangt CIPAL dagelijks de informatie over de ontvangen betalingen en die worden onmiddellijk geboekt in de Debiteurendatabank.
- ## Betalingen die om een of andere reden (bvb. het meegestuurd betalingsformulier werd niet gebruikt of het bedrag of het gestructureerde kohierartikel werd niet of onjuist vermeld) niet aan een specifieke en gecodeerde vordering toegewezen kunnen worden, komen in een *wachtbestand* terecht. De niet toegewezen betalingen moeten uit het wachtbestand weggeboekt worden t.o.v. de corresponderende vordering in de Debiteurendatabank en dat vraagt manueel opzoekwerk. In die korte tussentijd blijft de vordering de facto openstaan en onvermijdelijk komt de verdere invorderingsprocedure op gang. De opvolging van het wachtbestand vergt permanente interventies om het debiet ervan zo klein mogelijk te houden.
- ## We vermelden nog dat de burger die niet akkoord gaat met het bedrag van de aanslag, omdat bijvoorbeeld een bepaalde vermindering niet werd toegekend, een bezwaarschrift kan indienen én kan beslissen enkel het *niet betwist gedeelte* te betalen. Zo'n gedeeltelijke betalingen worden in de Debiteurendatabank geboekt.
- ## Het komt voor dat de BVV *niet-verschuldigde bedragen* ontvangt. Die worden, na goedkeuring door het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, aangewend op verschuldigde openstaande vorderingen of via de kassier teruggestort aan de betaler.

4.1.4. De invordering

De procedure van invordering komt automatisch op gang na het verstrijken van de uiterste betaaldatum. De procedure is strikt gereguleerd en verloopt volgens een strak schema. Die rigiditeit is een logisch gevolg van het streven naar gelijkberechtiging van de burger. Het gaat immers niet op dat een late betaler voordeel zou kunnen halen uit nalatigheid of onwil.

De uiterste betaaldatum ligt op twee maanden na de verzenddatum van het aanslagbiljet. Wanneer de betaaltermijn verstreken is en er is geen dossier op de dienst geopend (bezwaarschrift, retour, ...) ontvangt hij een *herinnering* voor de nog niet (volledig) betaalde vordering. Wanneer, ondanks de herinnering, de vordering dan nog niet volledig is betaald, en op voorwaarde dat er geen dossier is geopend op de BVV, krijgt de belastingplichtige een *aangetekende herinnering*. Dan volgt een *aanmaning via een gerechtsdeurwaarder*. Voor belastingplichtigen die hun vorderingen dan nog niet volledig afgelost hebben, wordt een *dwangbevel* betekend door een gerechtsdeurwaarder. De aanmaning en het dwangbevel brengen kosten met zich mee die de achterstallige debiteur moet bijbetalen.

Na uitputting van de procedure 'uitvoerend roerend beslag' (inclusief loonbeslag), worden desgevallend de nodige maatregelen genomen ter voorbereiding van de inschrijving van de wettelijke hypotheek voor de dossiers die worden aangeduid door de bevoegde ambtenaren. Als alle pogingen

om de belastingplichtige tot betaling te bewegen vergeefs zijn, dan rest de BVV de mogelijkheid van een procedure van uitvoerend beslag op onroerend goed.

De cel invorderingen

De 'cel invorderingen' heeft een bijzondere opdracht met betrekking tot een aantal specifieke dossiertypes : afbetalingen, faillissementen, collectieve schuldenregeling, notariële verkopeningen, klachten en gerechtelijke procedures. Daarnaast wordt de invordering via gerechtsdeurwaarder voorbereid en opgevolgd. Als alle gewone invorderingsmogelijkheden zijn uitgeput, wordt getracht de rechten van de Schatkist te vrijwaren door het inschrijven van de wettelijke hypotheek.

Dagelijks worden tientallen aangiften van schuldvorderingen ingediend bij curatoren, notarissen en schuldbemiddelaars. In 2004 werden 1.063 aangiften van schuldvordering ingediend in het kader van faillissementen; 9.703 openstaande belastingschulden werden ter kennis gebracht van notarissen (de zogenaamde notificaties, zie verder) en 689 schuldvorderingen werden opgemaakt in het kader van beschikkingen van collectieve schuldenregelingen.

In 2004 werden er 2.818 afbetalingsplannen opgesteld. Eind 2004 werden over alle aanslagjaren in totaal 877 procedures, inclusief revindicaties, ingeleid.

Om de invordering via een gerechtsdeurwaarder op te starten, werden in 2004 33.951 aanmaningen en 21.060 dwangschriften over verschillende aanslagjaren opgemaakt. De distributie naar de méér dan 100 gerechtsdeurwaarderkantoren gebeurt sedert half 2003 per aangetekende zending via De Post. Gerechtsdeurwaarders hoeven dus niet langer in Geel of in Aalst de nodige documenten op te halen. Er blijft echter nog veel manueel sorteerwerk te verrichten omdat elke aanmaning of dwangschrift één of méér bijlagen kan bevatten, afhankelijk van het aantal vorderingen. Bovendien moet elk dwangschrift nog een fysische handtekening van een bevoegd ambtenaar dragen.

Vanaf 2003 werd grote aandacht besteed aan het inschrijven van de wettelijke hypotheek op onroerende goederen nadat alle andere invorderingsmogelijkheden werden uitgeput. In 2004 werden 853 dossiers voor onderzoek geopend en op het einde van het werkingsjaar⁵ was er in 165 gevallen effectief een wettelijke hypotheek gevestigd op één of meer onroerende goederen van de debiteur.

Aangezien de 'cel invorderingen' meestal te maken krijgt met dossiers in een eindfase, vergt de behandeling ervan een goed inzicht in de totaliteit van de invorderingsmogelijkheden. Vaak stoot men hierbij op onvoorziene moeilijkheden en uitzonderingssituaties. Een jurist ondersteunt permanent de 'cel invorderingen'. Dit waarborgt de link met de juridische dienst. Deze jurist adviseert bij het uitschrijven van richtlijnen en van een gespecialiseerd procedureboek ten behoeve van de medewerkers. Op 31 december 2004 werkten in totaal 15 mensen in de cel invorderingen.

---

⁵ Stand van zaken genoteerd op 14/3/2005.

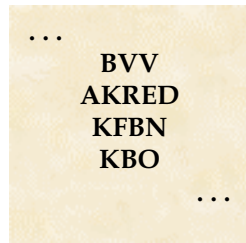

4.2. Communicatiestroom

4.2.1. Lijnverbindingen

Naast de dataverbindingen met het computercentrum van CIPAL en het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, beschreven in Jaarverslag 2003, geven wij verder een overzicht van de dataverbindingen met andere organisaties.

Sinds 1999 beschikt de BVV over een X.25 dataverbinding met het Rijksregister voor de online raadpleging van gegevens. In 2003 werd een dataverbinding opgezet met het Ministerie van Financiën (dienst AKRED) voor de online raadpleging van gegevens van het Kadaster (CADNET). In 2004 werd een

dataverbinding toegevoegd met de Koninklijke Federatie van Belgische Notarissen voor de uitwisseling van fiscale berichten en notificaties. Daarnaast zijn via het Internet nog een aantal databanken toegankelijk voor de BVV zoals de Kruispuntbank van Ondernemingen maar dan met een speciale beveiliging. Om volledig te zijn, vermelden we ook nog dat CIPAL vanuit Geel een 128 Kbit verbinding heeft met de drukkerij die te Turnhout instaat voor het drukken en de verzending van de aanslagbiljetten.

4.2.2. De informatie aan de burger

4.2.2.1. Informatie op het aanslagbiljet.

Ver moet de belastingbetaler niet zoeken want het aanslagbiljet zelf bevat veel informatie. De keerzijde van het AB vermeldt de hoofdlijnen van de wetgeving inzake verminderingen, vrijstellingen en bezwaarschriften. De bijlage bij het aanslagbiljet geeft het detail van de aanslag en een uitgewerkt voorbeeld van de wijze waarop de onroerende voorheffing wordt berekend.

4.2.2.2. De Vlaamse Belastinglijn

In de brieven gericht aan AKRED, gemeentebesturen, notarissen, gerechtsdeurwaarders, curatoren, ombudsdiensten, rechtbanken en aan ministeriële kabinetten, is het telefoonnummer van de BVV vermeld.

Vanaf het jaar 2000 vermeldt de BVV het telefoonnummer van de Vlaamse Belastinglijn⁶ op alle uitgaande brieven aan belastingplichtigen. Sinds 2001 heeft de VBL zijn dienstverlening uitgebreid. Hij verstrekt nu naast *eerstelijnninformatie*⁷ ook algemene dossiergebonden informatie (informatie over de status van het dossier).

Onder *tweedelijnninformatievragen* worden vragen verstaan die een interpretatie vergen en enkel door specialisten kunnen worden beantwoord. Deze vragen worden doorverwezen naar een 'back office OV' dat door medewerkers van ABAFIM bemand wordt.

Voor antwoorden op *vragen in verband met de belastingtoepassing* ("Heb ik mijn OV betaald of niet?", "Is mijn aanslagbiljet al verstuurd?", "...") worden de oproepers tijdens de werkuren doorgeschakeld naar een pool van de BVV. Buiten de werkuren of bij telefonische overbelasting van de BVV zendt de Belastinglijn haar een e-mail met een elektronische terugbelafsprake voor de oproeper.

Gaat het om algemene *dossiergebonden vragen* dan deelt de VBL de statusinformatie mee aan de oproeper. Voor diepgaande dossierinformatie verbindt de VBL de oproeper rechtstreeks door met de bevoegde dossierbeheerder.

⁶ De Vlaamse Belastinglijn verschaft o.a. inlichtingen over de onroerende voorheffing en de leegstandsbelasting.

⁷Onder *eerstelijnninformatie* wordt verstaan: algemene inlichtingen die niet dossiergebonden en niet vatbaar zijn voor interpretatie. De informatie is neergeschreven in algemeen geldige (door ABAFIM goedgekeurde) scripts ten behoeve van de operatoren. Concreet gaat het om: de berekening van de OV; daarmee samenhangende begrippen zoals K.I., belastingplichtige, gewesttarief, opcentiemen en indexeringscoëfficiënt; de verschillende sociale verminderingen en de berekening; de proportionele vermindering en de vrijstelling; de betalingsmodaliteiten van de OV; het indienen van bezwaren; de aanvraag van duplicaten en Franstalige aanslagbiljetten; de inning- en invorderingprocedure.

4.2.2.3. Website haakt in op het Document Information System

De mening dat informatie- en communicatietechnologie de basis vormen voor een goed e-governmentbeleid wint snel veld. ICT houdt zich bezig met de technologische aspecten van de informatica, buretica en automatisering. E-government betekent het sturen en beheersen van een betere dienstverlening door gebruik te maken van de ICT om de bestaande processen te herdenken, te vereenvoudigen en te digitaliseren. E-government richt zich op proces-reëngineering, administratieve vereenvoudiging en matiging van de regelgeving. Belangrijke kenmerken van dit laatste zijn o.a.: éénmalige gegevensopvraging aan de burger en/of andere overheden; gebruik maken van centrale databanken; de gedigitaliseerde keten niet doorbreken; intensieve samenwerking tussen de verschillende overheden.

De OV heeft een aanzienlijk deel van de weg afgelegd en is toonaangevend. Uit haar ervaring is gebleken dat een stapsgewijze aanpak goed aansluit bij het leerproces dat de burger doormaakt. Een allesomvattende "grote stap voorwaarts" is daarom niet de aangewezen strategie.

We geven een korte beschrijving van de reeds bestaande maar in 2004 verder uitgebouwde modules en van een nieuwe module.

1° Verstrekken van *algemene informatie* m.b.t. de onroerende voorheffing met onderliggende rubrieken: "Veel gestelde vragen" (FAQ's), "Nieuw", "Wetgeving", "Formulieren" en "Info van A tot Z". De module toont dynamisch opgebouwde webpagina's.

2° *Simulatie* van de onroerende voorheffing. Deze module laat toe om via een "geleide flow" allerlei parameters in te vullen en de te betalen onroerende voorheffing voor één of meerdere goederen te berekenen. De gekoppelde informatie-pagina's geven uitleg over de parameters. In 2004 werd deze module aangepast, o.a. voor de berekening van het nieuwe belastingkrediet voor rechtspersonen (zie hoger).

3° Indienen van een *bezwaarschrift*. Deze toepassing laat toe burgers of bedrijven, via een "geleide flow", elektronisch een bezwaar te formuleren tegen een aanslagbiljet. De module is geïntegreerd met de produktiedata van onroerende voorheffing. De bestaande module werd van een bijkomende beveiliging (authenticatie) voorzien. Vroeger moest er een combinatie van nummers ingegeven worden eer men toegang kreeg. Nu dient men zich via het "federale token" te authenticeren. Hetzelfde token wordt gebruikt voor de toegang tot de website van de personenbelasting "tax-on-web" van de Federale Overheid. Via het gebruik van het "token" zijn elektronisch ingediende bezwaren nu ook rechtsgeldig. Men dient niet langer een afdruk van het bezwaar te voorzien van een fysische handtekening en te verzenden via de post.

4° Opvragen van de *verwerkingstatus van een bezwaardossier*. Deze module laat toe om de verwerking van een dossier op te volgen. Het « token » verleent toegang tot het dossier.

het token (specimen)

5° Gedurende het werkingsjaar 2004 werden de nodige werkzaamheden verricht omtrent een vijfde module *het opvragen van het belastingdossier*. Via deze module krijgt een belastingplichtige een overzicht van de recente status van al zijn/haar kohierartikels (aanslagbiljetten) met daarbij een aantal basisgegevens. Men kan een kohierartikel selecteren om dan meer detailinformatie op te vragen over betalingen, de historiek van de verzonden documenten, belaste percelen en het bezwaarschrift.

Welke kohierartikels er getoond worden, is afhankelijk van enkele parameters. Het is een on-line webtoepassing en deze haalt de gegevens rechtstreeks uit de productiedatabank van onroerende voorheffing.

De BVV heeft resoluut de weg van het elektronisch informatieverkeer gekozen en behoort tot de koplopers inzake de integratie van webtechnologie en beveiligde toegang tot individuele data.

4.2.3. Telefonie

Rechtstreeks telefonisch contact tussen de burgers en de Belastingdienst voor Vlaanderen blijft een dagelijkse feit. Voor detailcijfers over de inkomende gesprekken in de periode 1999 tot 2003 verwijzen we naar het vorige jaarverslag⁸. Vanaf 2004 hanteert de BVV een nieuwe meetprocedure. Deze cijfers zijn niet meer vergelijkbaar met die van voorgaande jaren. In 2004 heeft de BVV een 60.000 telefoons ontvangen. Hieronder ressorteren telefoons rechtstreeks gericht aan de dossierbeheerders en de inkomende telefoons van de Vlaamse Belastinglijn.

Ter ondersteuning van de huidige meetprocedure installeerde de BVV einde 2004 nieuwe telefoonsoftware op alle centrales.

4.2.4. De binnenkomende post

De postkamer te Aalst ontving in 2004 133.708 brieven. Wegens het toepassen van een nieuwe telprocedure zijn deze cijfers niet vergelijkbaar met vorige jaarcijfers.

Meer en meer burgers maken gebruik van e-mail en fax om in contact te treden met de BVV. Het percentage faxen bereikt 13,6 % van de inkomende brieven.

In 2004 werden 6.555 e-mails ontvangen op het adres info@onroerendevoorheffing.be. Naar aanleiding van de dossierverwerking is er uiteraard ook mailverkeer tussen de dossierbeheerders en de belastingplichtigen. Deze mails verhogen het bovenvermelde aantal nog aanzienlijk. Van deze mails wordt geen meting bijgehouden: zij maken een deel uit van de correspondentie die gepaard gaat met de verwerking van dossiers.

De poststukken worden manueel voorgesorteerd en elke brief ontvangt een code, die naar een dossiertype verwijst. Vervolgens worden alle stukken dagelijks in de postkamer ingescand onder het aangegeven dossiertype. De brief zelf wordt opgenomen in het fysisch klassement en van dan af gebeurt de verdere verwerking 100% digitaal. De volgende stap bestaat er dan in via identificatie van de belastingplichtige zijn digitale brief te koppelen aan zijn dossier.

173.471 brieven werden door de BVV verzonden in 2004. Daarbij komen dan nog de uitgaande e-mailberichten. We kunnen met grote zekerheid stellen dat hun aandeel exponentieel groeit.

De verwerking van brieven

CIPAL heeft voor het opvolgen van de briefwisseling een specifiek Dossieropvolging- en Documentenbeheersysteem gebouwd, dat geïntegreerd is in het belastingpakket.

Het vertrekpunt is het elektronisch dossier dat wordt gevormd en waarin alle briefwisseling onder ingescande vorm terecht komt. Via consultatie van het Woningendatabank vindt de dossierbeheerder antwoorden op volgende vragen: *woont de belastingplichtige op 1 januari van het aanslagjaar in de woning ? ; wat is het totaal K.I. van de betrokkene ? ; werd het K.I. verhoogd ?* Er kunnen ook opzoeken gebeuren in de database van de openstaande vorderingen (Debiteurendatabank). Tevens kan onderzocht worden of er geen identiek bezwaar is neergelegd. Ook welk bedrag er met het bezwaar gemoeid is, kan worden berekend zonder de toepassing te verlaten. Het resultaat van het onderzoek

⁸ We vermelden hier enkel de jaarcijfers: 97.945 in 1999, 106.872 in 2000, 38.683 in 2001, 38.572 in 2002 en 34.129 in 2003. Voor de maandcijfers kan men terecht in het Jaarverslag 2003, p. 42.

wordt voor het merendeel elektronisch ter goedkeuring voorgelegd aan ABAFIM. De goedgekeurde dossiers worden dan met een visum-code opgenomen in het Belastingstelsel.

Voor de meeste dossiertypes werd een eigen gestandaardiseerde verwerkingsprocedure ('flow') ontwikkeld, d.w.z. een traject met beslissingsmomenten en commando's aan de operationele databank. Deze werkwijze garandeert de gelijkberechtiging van de belastingplichtigen omdat elk dossier op éénduidige wijze wordt behandeld.

Decretale wijzigingen leiden soms tot kettingreacties binnen de flows. Maar ook uit de dagelijkse ervaring trekt de BVV zelf lessen en tracht zij de procedures gebruiksvriendelijker en transparanter te maken.

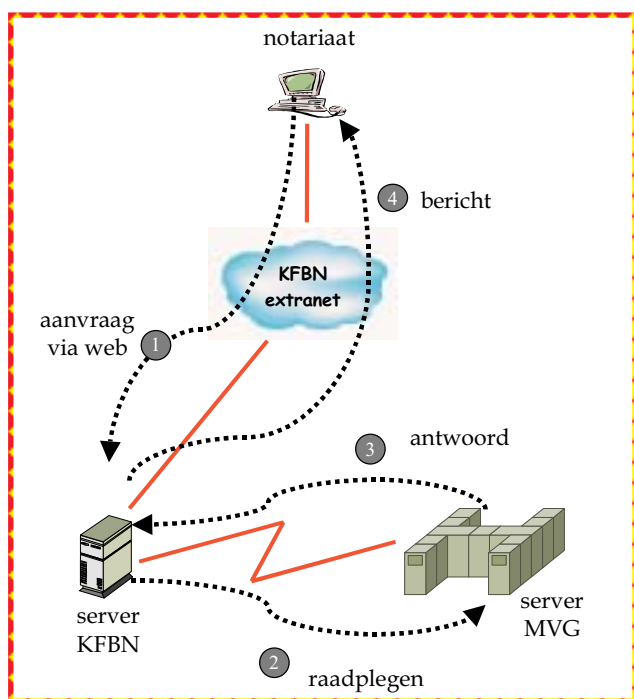
De schematische beschrijving van de procedures is vervat in een bundel van 453 bladzijden. Mochten alle schema's aan elkaar geplakt worden dan bekomt men een overzicht dat meer dan 26 vierkante meter groot is. Achter de ogenschijnlijk eenvoudige commando's op de terminals van de dossierbehandelaars, schuilt een uitermate complex en geïntegreerd beslissingsschema.

Navorderingen en/of de ontheffingen die door AKRED zijn doorgegeven, worden door ambtenaren van het MVG verwerkt.

Het MVG behandelt zelf de kabinetsbrieven, de klachten ingediend bij haar eigen klachtendienst⁹ en zorgt voor de opvolging van de klachten die worden ingediend bij de Vlaamse ombudsdienst. De voorselectie van de fiscale berichten van notarissen valt onder de bevoegdheid van het MVG. De BVV levert hierbij de nodige ondersteuning en nazorg.

Project e-notificaties

De notarissen zijn verplicht de ontvangers van belastingadministraties in kennis te stellen van de vervreemding van een onroerend goed. Daarvoor stuurden de notarissen tot november 2004, zoals

voorzien in het WIB 92, een "fiscaal bericht" via een aangetekend schrijven aan de ontvanger, in dit geval ABAFIM. De ontvanger dient binnen de 12 dagen de notaris te notificeren of er voor de betrokken belastingplichtige vervallen fiscale schulden zijn die bij voldoende provisie kunnen worden afgehouden van de verkoopprijs. Dit gebeurde tot november 2004 eveneens via een aangetekend schrijven. In het kader van het streven naar meer administratieve vereenvoudiging werd tussen de Koninklijke Federatie van Belgische Notarissen, verder KFBN genoemd, en tussen de Federale Overheidsdienst (FOD) Financiën het licht op groen gezet om het proces van versturen en ontvangen van "fiscale berichten" en "notificaties" voor een deel elektronisch te laten verlopen.

Hiertoe werden de noodzakelijke aanpassingen aan de wetgeving doorgevoerd bij Koninklijk Besluit¹⁰. Ook ABAFIM heeft een communicatieplatform

⁹ in toepassing van het decreet van 1 juni 2001 houdende toekenning van een klachtrecht ten aanzien van de bestuursinstellingen (Belgisch Staatsblad van 17 juli 2001).

¹⁰ KB van 31 maart 2003 houdende invoering van een elektronisch systeem van notificaties tussen de Federale Overheidsdienst Financiën en sommige ministeriële officieren, openbare ambtenaren en andere personen.

ontwikkeld. De bestaande toepassingen bij KFBN voor communicatie met FOD Financiën werden aangepast en uitgebreid. De KFBN treedt op als tussenliggende partner voor de notarissen en vervult de rol van centraal distributiepunt voor de berichten tussen de notarissen en de BVV. De nieuwe toepassing aan de zijde van ABAFIM bestaat uit een webservice welke op basis van XML-technologie berichten uitwisselt met een server op het intranet van KFBN. Het notariskantoor gebruikt een webbrowser of een e-mail programma voor de gegevensuitwisseling met deze server.

De notaris kan volgend antwoord ontvangen:

- negatief: er zijn geen fiscale schulden;
- positief: er gebeurt een notificatie van schuld(en); in dit scenario worden alle details van de notificatie geheel in het antwoord vervat; het antwoord geldt als officiële notificatie aan de notaris;
- in beraad: het systeem van de belastingdienst kan niet op geautomatiseerde wijze de fiscale schulden bepalen; in dit geval zal men teruggrijpen naar de schriftelijke procedure: het elektronische antwoord geldt als bevestiging van aanvraag, en de notificatie, zal door de belastingdienst schriftelijk afgeleverd worden via een aangetekend schrijven.
- fout: er is een fout opgetreden bij het genereren van het antwoord, de reden hiervan kan een foutieve input van gegevens zijn of fouten die optreden in het generatieproces zelf.

Meerwaarde. Het project realiseert een meerwaarde voor notarissen, burgers en belastingdienst. Het betekent een verlichting van de administratieve taken ivm notificatie. Het verkort de antwoordtijden voor de notificaties aanzienlijk. Alle fiscale berichten worden, in de mate van het mogelijke, onmiddellijk beantwoord en zo draagt dit project bij tot een verlaging van het risico op belastingschulden die later niet meer inbaar zijn.

Ars Notariatus uit 1590 (frontispiece)

Eerste resultaten. Op 8 december 2004 werd deze nieuwe toepassing vrijgegeven voor de notarissen. Op het einde van 2004 had reeds een 250-tal notarissen van het systeem gebruik gemaakt en werden reeds een 2000-tal fiscale berichten elektronisch verwerkt. De oude methode om berichten uit te wisselen via de klassieke post, blijft voorlopig bestaan voor deze notarissen die nog niet beschikken over voldoende informatica-infrastructuur of die via de oude methode willen blijven werken. De BVV gelooft immers niet in een bruuske schokgolf maar huldigt de weg van de geleidelijkheid om ICT-toepassingen te introduceren. Dat deze weg op korte termijn het budget zwaarder belast omdat een tweesporenbeleid wordt gevoerd, neemt niet weg dat de aanvaarding van de nieuwe toepassing vlotter verloopt.

4.2.5. Bezwaarschriften en bezwaardossiers

Bezwaarschriften zijn inherent aan het heffen en innen van belastingen. Een nauwgezette voorbereiding van de inning, gebaseerd op correcte basisgegevens en het oordeelkundig inzetten van ICT, levert echter steeds lagere aantallen bezwaardossiers op. Bepaalde bezwaren hebben echter een structureel karakter en zullen jaarlijks terugkeren.

Een belastingplichtige die niet akkoord gaat met zijn/haar aanslagbiljet kan binnen een termijn van drie maanden, na de verzending van het aanslagbiljet, een gemotiveerd bezwaarschrift indienen. Dit kan via de post of elektronisch. Als het bezwaarschrift wordt ingediend via de post is het aangeraden een kopie van het aanslagbiljet toe te voegen omdat het inscannen van dit document de verdere documentenstroom (herinnering, aangetekende herinnering, aanmaning, dwangsbrief, ...) automatisch blokkeert.

Eén bezwaarschrift kan gaan over meerdere automatische verminderingen die niet zouden toegekend zijn of over meerdere andere kwesties. Dat betekent dat er bij de verwerking van het bezwaarschrift meerdere bezwaardossiers ontstaan. Elk bezwaardossier vergt immers een specifiek onderzoek en doorloopt een voorgeprogrammeerde flow. Voor sommige bezwaarschriften met een zeer speciaal karakter kan geen 'flow' (code NFLO) worden gevolgd. Zij vergen een tijdrovende manuele behandeling. De sedert 2004 toegekende belastingkredieten (VEN-gebieden en rechtspersonen, zie hoger) geven aanleiding tot twee nieuwe types bezwaardossiers (respectievelijk de codes BVEN en BZRP).

De onderstaande tabel geeft het detail van het aantal bezwaardossiers naar type, opgesplitst naar aanslagjaar. Het betreft de situatie op 31 december 2004.

Tabel - Type bezwaardossier							
	AJ 1999	AJ 2000	AJ 2001	AJ 2002	AJ 2003	AJ 2004	CODE
KORTE OMSCHRIJVING							
vermindering bescheiden woning 25%	31.368	9.258	4.860	4.853	2.984	2.958	BZWB
vermindering bescheiden woning 50%	2.906	844	521	564	443	381	BZVV
gehandicapten (huurder)	329	108	71	108	49	30	BZHG
kinderen (huurder)	459	131	75	126	71	27	BZHK
kinderen en gehandicapten gecombineerd	1.575	663	403	402	305	214	BZKG
gehandicapten	18.958	11.027	10.231	8.295	5.608	3.623	BZWG
kinderen algemeen	22.195	9.374	6.381	5.490	5.527	2.839	BZWK
proportionele vermindering	6.809	4.029	3.652	3.831	3.418	2.483	BZWP
de hoogte van het K.I.	3.317	2.524	2.319	2.562	1.900	1.307	BZKI
het eigenaar zijn	19.556	15.725	10.867	8.881	7.717	5.666	IBGE
vrijstellingen	3.901	2.995	2.410	2.323	1.350	1.493	BZWX
Belastingkrediet VEN-gebied	-	-	-	-	-	38	BVEN
Belastingkrediet rechtspersonen	-	-	-	-	-	6	BZRP
sociale huisvestingmaatschappijen	1.134	376	357	285	197	56	BZWS
meerdere verminderingen	615	52	26	18	27	16	BZWM
uitgaande van mandaathouders (voogd, e.d.)	915	1.759	1.857	2.423	2.354	1.720	MAND
intresten	506	464	480	628	451	278	INTR
adrescorrecties	3.180	2.851	2.191	1.699	1.238	53	BZWA
naamcorrecties	1.180	571	586	308	205	143	BZWN
diverse	422	278	250	328	268	919	diverse
TOTAAL	119.325	63.029	47.537	43.124	34.112	24.250	

Bron: Document Information System - DIS

Noot: het type 'diverse' bevat volgende soorten bezwaarschriften: kinderen en gehandicapten (huurder), vermindering huurder toegekend aan verkeerde eigenaar, bezwaren met betrekking tot kinderen (grensarbeiders), bezwaren groot-oorlogsverminkte en tenslotte de speciale bezwaren (code NFLO).

We bekijken eerst de totalen (geldig op 31 december 2004): 119.325 bezwaardossiers met betrekking tot het aanslagjaar 1999, 63.029 dossiers voor 2000, 47.537 voor 2001, 43.124 bezwaardossiers voor 2002, 34.112 voor 2003 en tenslotte 24.250 dossiers voor het aanslagjaar 2004. De dalende trend is duidelijk merkbaar. Natuurlijk dient opgemerkt dat in 2005, vooral met betrekking tot het aanslagjaar 2004, nog bezwaarschriften zullen worden ingediend, waardoor het aantal bezwaren voor 2004 nog iets zal oplopen. Het aantal bezwaardossiers is een goede graadmeter voor de performantie van het systeem en de inhoudelijke kwaliteit van de verzonden aanslagbiljetten. Daarnaast worden door de DAB-AVFI bijstellingen gedaan op een aantal voorgeselecteerde kohieren, waardoor preventief een

aantal bezwaren wordt vermeden. Jaarlijks worden programmatorische bijstellingen doorgevoerd ter verdere optimalisering van de inkohiering.

Vanaf 2004 is een maximale behandeltermijn bepaald voor alle dossiers. Elk bezwaar moet binnen een termijn van zes maanden zijn afgehandeld. Voor de overige dossiers is een maximale verwerkingstermijn van negen maanden toegestaan. Het spreekt vanzelf dat vertragingen veroorzaakt door externe factoren, de opgelegde termijn verlengen.

Er is een boeteclausule voorzien bij het niet respecteren van de termijnen.

Bezwaardossiers met structureel karakter

Ongeveer de helft van de binnengekomen bezwaarschriften betreffende aanslagjaar 2004 heeft een structurele oorzaak en dat leidt tot steeds weerkerende bezwaren. We geven enkele voorbeelden.

Tussen de registratie van de verkoop van een onroerend goed en de input van die verkoop in de bestanden van de AKRED ligt een tijdspanne. Belast de BVV, op aangeven van de AKRED, nog de vorige eigenaar dan resulteert dat in een bezwaarschrift van het type 'IBGE' (ik ben geen eigenaar). Bezwaarschriften met vraag naar *proportionele vermindering* (BZWP) zijn een jaarlijks gegeven en het gaat in de meeste gevallen over gebouwen die leeg staan. De strenge toepassing van de leegstandbelasting heeft een ontradend effect.

Belastingplichtigen die niet akkoord gaan met het *vastgestelde K.I.* bij nieuwbouw of uitgevoerde verbouwingswerken, dienen veelal twee bezwaarschriften in: één bij de AKRED en één bij de BVV (code BZKI).

Ook de aanvragen om *vrijstelling* (BZWX) zijn terugkerende onderzoeken, die de administratie, in samenwerking met de AKRED, moet uitvoeren.

Onnodig te zeggen dat zulke bezwaren tot complexe en tijdrovende onderzoeken leiden.

De 'status' van een bezwaardossier

Dank zij het Document Information System is het mogelijk op elk ogenblik na te gaan in welke 'status' (de stand van het onderzoek) een bezwaardossier zich bevindt. Het dossier doorloopt immers alle fases, van fase B (begin en opening van het dossier) tot en met fase G (gesloten of afgehandeld dossier). De tussenliggende onderzoeksfases variëren in complexiteit en ook hun doorlooptijd verschilt.

De onderstaande tabel biedt een kijk op 6 jaar verwerking van bezwaardossiers.

Tabel - Bezwaardossiers en status - Situatie op 31/12/2004								
status van het bezwaardossier	AJ 1999	AJ 2000	AJ 2001	AJ 2002	AJ 2003	AJ 2004	TOTAAL	%
aangelegde bezwaardossiers	119.325	63.029	47.537	43.124	34.112	24.250	331.377	100,0
verwerkte bezwaardossiers	118.396	62.138	46.562	41.348	32.369	17.402	318.215	96,0
nog te verwerken bezwaardossiers	928	892	975	1.776	1.743	6.848	13.162	4,0
waarvoor advies van derden wordt afgewacht	882	833	879	1.526	1.290	5.052	10.462	3,2
waarvoor verwerking kan worden voortgezet	47	58	96	250	453	1.796	2.700	0,8
<i>saldo in %</i>	<i>0,04</i>	<i>0,09</i>	<i>0,20</i>	<i>0,58</i>	<i>1,33</i>	<i>7,41</i>		

Bekijken we de totaalcijfers over de zes voorbije jaren dan kunnen we volgende besluiten trekken:

- ## op 6 jaar tijd legde de BVV 331.377 bezwaardossiers aan;
- ## daarvan zijn er 318.215 (96%) verwerkt en gesloten;
- ## het saldo bestaat uit 13.162 dossiers (4%);
- ## van die 13.162 dossiers wachten er 10.462 op een advies van derden (bvb. het advies van de AKRED, een antwoord van de belastingplichtige zelf op een vraag van de BVV of een vonnis);
- ## op 31 december 2004 waren er nog slechts 2.700 bezwaardossiers in verwerking bij de BVV. Dit lage cijfer mag beklemtoond worden. Het bedraagt slechts 0,8% van het totaal aantal ontvangen bezwaren!

MVG neemt eindbeslissing

Heeft het bezwaardossier zijn administratieve eindfase bereikt, dan wordt het resultaat van het onderzoek via een datalijn naar het MVG gezonden. De eindverantwoordelijkheid wordt genomen door een bevoegd ambtenaar van het ministerie, die de beslissing in een ondertekende brief meedeelt aan de indiener van het bezwaar. Naargelang de moeilijkheid van het dossier wordt een eenvoudige of meer omstandige verantwoording geformuleerd. Het MVG waakt ook van nabij over de formulering van de verantwoording in de voorgelegde ontwerpen.

5. DATA WAREHOUSE

Sinds 1999 beschikt de belastingdienst over een krachtig instrument dat de gegevens van de operationele databank analyseert: het data warehouse. Dat statistisch instrument ontsluit en ordent de miljoenen gegevens op een logische manier en maakt ze rijp voor interpretatie.

Bij de opbouw van het data warehouse werd de expertise inzake de onroerende voorheffing gekoppeld aan de kracht van de mainframe en werd er rekening gehouden met de specifieke noden van de gebruikers.

Deze geavanceerde toepassing is tijdens de voorbije jaren voortdurend verfijnd en heeft de beoogde maturiteit bereikt. De nadruk ligt nu op het onderhoud en de kwaliteitsbewaking van de databank. Een speciaal 'data warehouse-team' bij CIPAL-Geel is hiervoor verantwoordelijk.

Webportaal

Vroeger gebeurde de distributie van de datakubussen via CD-Rom-schijven. Die tijdrovende manipulatie is sedert een tweetal jaar verleden tijd. Het data warehouse is raadpleegbaar via een webportaal, dus 'on line'. Via een gewone browser kunnen de gebruikers de OLAP-datakubussen raadplegen en de installatie van specifieke software hoeft dus niet meer. Er zijn ook de manifeste voordelen bij upgradering. Daarbij komt dat het gehele systeem stabiel is omdat de gebruiker niet meer afhankelijk is van de processorkracht in zijn eigen computerapparatuur.

Zoals in alle organisaties die met een data warehouse werken, gaat het om een 'tool' waaraan een collectieve verantwoordelijkheid kleeft. De gebruikers, het management van CIPAL-Aalst en het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, moeten de efficiëntie van de toepassing regelmatig aan de logica en de eigen ervaring toetsen. In geen geval mag een data warehouse een eigen leven gaan leiden, los van de realiteit op de werkvloer.

Standaardrapporten verschaffen de specifieke informatie aan het management en het overlegcomité.

De 58 standaardrapporten zijn gebaseerd op 7 'datakubussen' die gelinkt zijn aan het operationeel systeem:

- €# kubus inkohiering op het niveau van de aanslag;
- €# kubus inkohiering op het niveau van de artikellijn;
- €# kubus inkohiering op het niveau van de belastingplichtige;
- €# kubus inkohiering op het niveau van de NIS-gemeente;
- €# kubus verminderingen;
- €# kubus doorstorting naar gemeenten en provincies;
- €# kubus financiële verrichtingen.

Belangrijk, naast de kubussen en de standaardrapporten, zijn de zogenaamde 'ad-hoc rapporten' die via een rechtstreekse (dus niet gepreconfigureerde) bevraging van de gegevens kunnen gemaakt worden. Daarbij staat de creativiteit van de vraagsteller voorop. Het spreekt vanzelf dat de aanmaak van dit type rapporten voorbehouden is aan de specialisten van de onroerende voorheffing.

6. PERSONEEL

Bij CIPAL

De project manager outsourcing leidt de dienst, die een onderdeel is van de Belastingdienst voor Vlaanderen. De project manager houdt toezicht op de ondersteunende ICT-afdeling en de kwaliteitsbewaking. Het directiesecretariaat zorgt voor de administratieve ondersteuning.

Aan het hoofd van OV staat de manager-OV, juridisch bijgestaan door drie adviseurs. Voor de dagelijkse coördinatie van de operationele werkzaamheden wordt de manager bijgestaan door drie afdelingshoofden. De operationele taken worden gestuurd door zeven teamleiders die de dossierbehandelaars begeleiden. De sectie ontvangsten en de postkamer vallen rechtstreeks onder de verantwoordelijkheid van de manager-OV.

Op 31 december 2004 telde OV welgeteld 100 personeelsleden. In VTE uitgedrukt zijn er dat 95,80 of 1 VTE meer dan eind 2003. De ploeg is jong en bestaat overwegend uit vrouwen.

Tegenover het vorige verslagjaar zijn er meer mensen in contractueel dienstverband en is het opleidingsniveau hoger: meer A1- en minder A2-gediplomeerden. De verbeterde koppelingen tussen de kadastragegevens en het Rijksregister hebben er immers toe geleid dat het aantal eenvoudige bezwaren verminderde. Het aandeel complexe bezwaren is gestegen en wordt hoofdzakelijk verwerkt door A1-gediplomeerden.

Tabel - Personeelsleden (31/12/2004)	mannen			vrouwen			totaal		
	Univ	A1	A2	Univ	A1	A2	Univ	A1	A2
leidinggevend	4	3	1	1	2	4	5	5	5
ondersteunend									
- contractuelen	5	8	10	5	19	31	10	27	41
- tijdelijk verband	0	2	2	0	2	1	0	4	3
totaal	9	13	13	6	23	36	15	36	49

Na de verzending van de eerste aanslagbiljetten in de maand mei, kent de dienst een piekperiode in de workload. De werkdruk is het hoogst tijdens de maanden juni tot en met oktober.

Opleiding

De aanwerving van personeel (contractueel of tijdelijk) wordt gevolgd door een opleiding over de materie 'onroerende voorheffing' en de 'workflows' die in het systeem zijn ingebouwd. Het "Procedureboek", een instrument op het intranet, helpt het personeel bij de behandeling van brieven en bezwaarschriften.

Bij het MVG

Bij ABAFIM staan ambtenaren - 26,7 voltijds equivalenten - in voor de uitvoering van de wettelijke taken en die van de DAB-AVFI.

Deze ambtenaren controleren de taken die CIPAL heeft voorbereid en viseren met hun handtekening de noodzakelijke documenten. De rekenplichtige-ontvanger waakt over de correcte boeking van de binnenkomende gelden, de verdeling van de opbrengsten van de opcentiemen over de gemeenten en de provincies, de voorschottenregeling, de overeenstemming met de voorziene procedure van de voorgestelde afbetalingsplannen, enzovoort. De bezwaarbehandelaars beoordelen de voorstellen van beslissing en toetsen die aan de procedures.

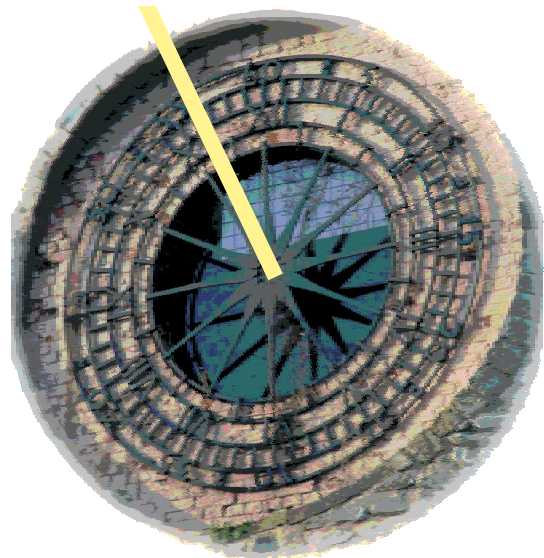
Tabel - Personeel ABAFIM en opleidingsniveau (31/12/2004)

	mannen	vrouwen	totaal
universitair	6,10	2,50	8,60
HOKT	1,00	2,00	3,00
hoger secundair	5,80	7,90	13,70
lager secundair	0,00	1,40	1,40
totaal	12,90	13,80	26,70

Een deel van het proces inningen - nl. de eerste uitsortering van de fiscale berichten van de notarissen, mutaties van AKRED en het beheer van de voorschottenregeling voor de gemeenten en provincies - wordt ook intern bij ABAFIM uitgevoerd.

Een directeur coördineert de communicatie met het management van CIPAL. Hij geeft ook aanwijzingen inzake moeilijke dossiers en bewaakt, samen met de andere ambtenaren van het MVG, de gehanteerde procedures binnen het gehele proces van de OV. Daarnaast houden twee ambtenaren van de DAB-AVFI toezicht op de kwaliteit van de gegevens, o.a. door een voorafgaand nazicht van de kohieren (correcte toewijzing van de verminderingen).

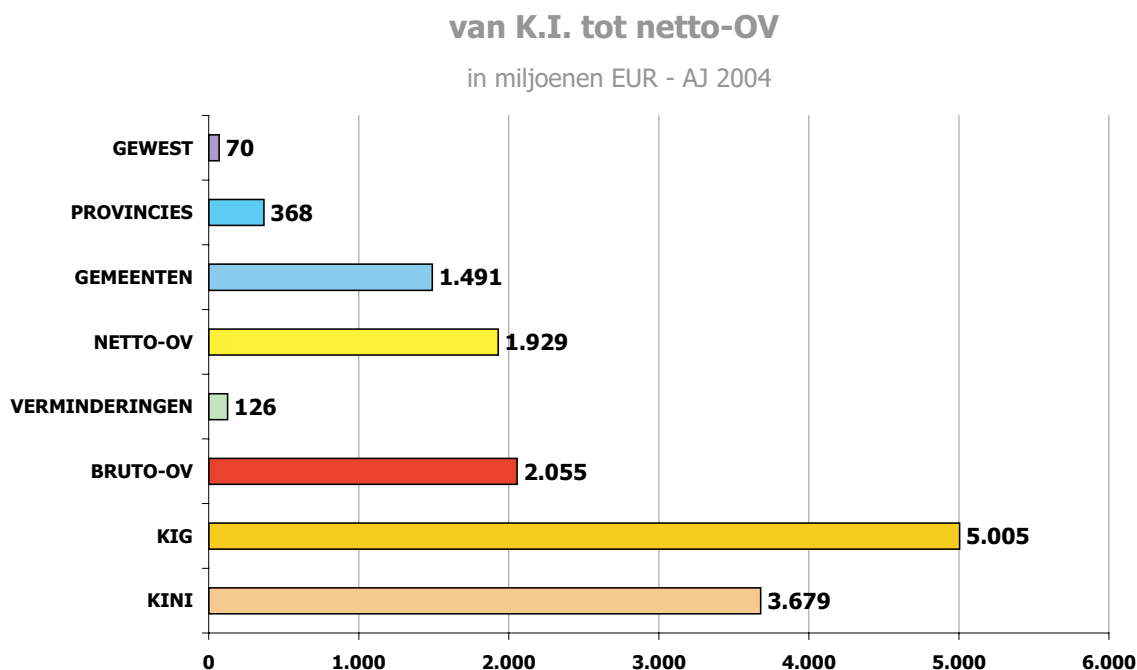
Drie ambtenaren, met ieder een eigen ambtsgebied, staan in voor de administratieve controle op toegekende vrijstellingen, de effectieve aanwending van het vrijgestelde onroerend goed, de statuten van rechtspersonen, adressen, enzovoort. Deze controleurs beschikken over een dienstwagen en de nodige ICT-apparatuur. Zij krijgen administratieve ondersteuning vanuit de kantoren te Brussel en te Aalst.

7. ANALYSE VAN DE KOHIEREN

7.1. Een globaal overzicht

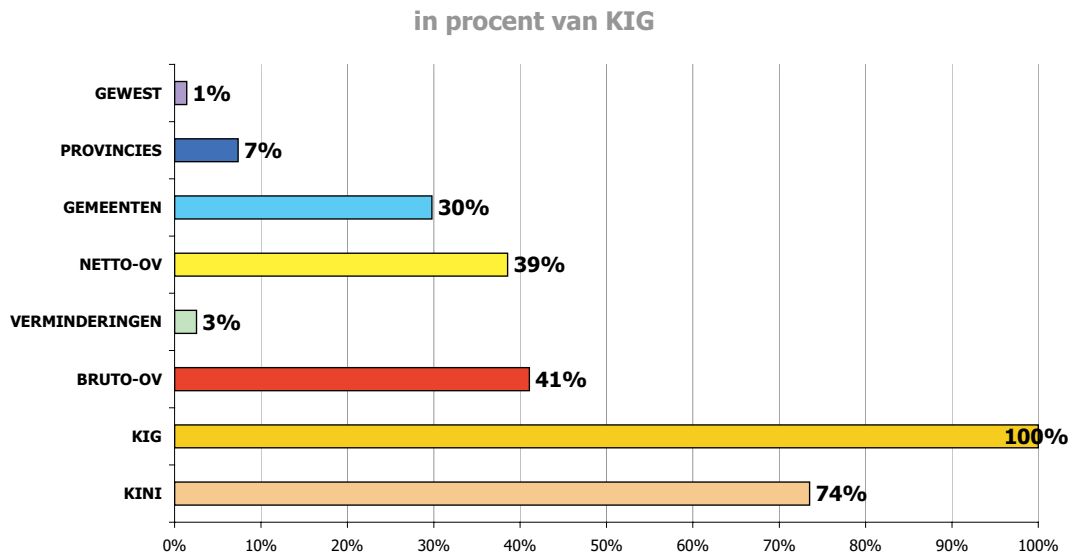
De kohieren die in 2004 voor het aanslagjaar 2004 uitvoerbaar werden verklaard, hadden betrekking op niet-geïndexeerde kadastrale inkomens (KINI) ter waarde van 3,679 miljard EUR. Geïndexeerd (KIG) betekent dit 5,005 miljard EUR. De bruto onroerende voorheffing (Bruto-OV)* daarop bedraagt 2,055 miljard EUR. Na aftrek van de verminderingen voor 126 miljoen EUR, blijkt de netto te innen onroerende voorheffing (Netto-OV) goed voor 1,929 miljard EUR. De beneficianten van deze belasting zijn voor het grootste gedeelte de 308 gemeenten (1,491 miljard EUR), de 5 provincies (368 miljoen EUR) en het Vlaamse Gewest (70 miljoen EUR). In de volgende staafdiagram ziet men hoe deze bedragen zich in procenten tot het geïndexeerde K.I. verhouden.

*Opmerking: De berekening van de Bruto-OV voor het aanslagjaar 2004 vergt enige toelichting. Aangezien de belastingkredieten (toegekend aan belastingplichtige rechtspersonen en aan eigenaars van percelen gelegen binnen VEN-gebieden) als vrijstellingen te beschouwen zijn en niet als verminderingen, hebben zij een directe invloed op het bedrag van de Bruto-OV. Deze belastingkredieten (BK) verlagen de Bruto-OV. De nieuwe notie "Bruto-OV na BK" komt hierdoor tot stand. Daarnaast worden vanaf 2004 opgesplitste aanslagbiljetten naar elke mede-eigenaar, die in het verleden om een opsplitsing van de aanslag heeft gevraagd, verzonden.

Een toepassing van de eigendomsrechten van elke mede-eigenaar op de totale OV heeft geleid tot "opgesplitste aanslagbiljetten". Deze opsplitsing resulteert ook in een verlaging van de Bruto-OV en de nieuwe notie "Bruto-OV na BK en na opsplitsing" komt aldus tot stand. Het is onder deze laatste definitie dat we "Bruto-OV" vanaf het aanslagjaar 2004 moeten verstaan.

Hieronder presenteren we de bedragen uit de vorige grafiek, nu voorgesteld als percentages van het geïndexeerd K.I. (KIG).

7.2. Gedetailleerd overzicht

Voor het aanslagjaar 2004 betreft het de toestand van inkohiering op 31 december 2004.

7.2.1. Niet-geïndexeerd en geïndexeerd K.I.

Hieronder vindt men de bedragen van het niet-geïndexeerd kadastraal inkomen (KINI) waarop de aanslagen voor de aanslagjaren 1999 t.e.m. 2004 betrekking hadden. De provincie Antwerpen, met belangrijke havengerichte industriepolen, neemt 31,2 procent van het KINI voor haar rekening.

Bedrag KINI	AJ 1999	AJ 2000	AJ 2001	AJ 2002	AJ 2003	AJ 2004
ANTWERPEN	1.130.122.929	1.142.289.264	1.163.494.664	1.180.579.287	1.173.824.754	1.147.759.371
LIMBURG	419.002.483	428.765.319	434.106.402	445.762.727	447.878.163	439.253.176
OOST-VLAANDEREN	761.902.610	755.955.900	759.069.069	768.529.282	765.194.875	751.612.588
VLAAMS-BRABANT	680.749.666	688.143.175	700.649.725	709.407.579	709.707.425	684.678.213
WEST-VLAANDEREN	648.647.131	658.377.564	666.249.639	675.920.655	677.667.919	655.983.371
totalen	3.640.424.819	3.673.531.222	3.723.569.499	3.780.199.530	3.774.273.136	3.679.286.719

Het geïndexeerd kadastraal inkomen (KIG) ligt voor het aanslagjaar 2004 36 procent hoger dan het KINI.

Bedrag KI geïndexeerd	AJ 1999	AJ 2000	AJ 2001	AJ 2002	AJ 2003	AJ 2004
ANTWERPEN	1.401.205.043	1.432.242.982	1.495.902.160	1.555.409.554	1.571.851.065	1.561.402.913
LIMBURG	519.477.708	537.625.193	558.122.306	587.294.659	599.738.634	597.552.313
OOST-VLAANDEREN	944.654.873	947.881.753	975.920.299	1.012.533.368	1.024.651.358	1.022.487.656
VLAAMS-BRABANT	844.035.060	862.840.605	900.814.343	934.641.231	950.353.924	931.431.029
WEST-VLAANDEREN	804.247.249	825.528.825	856.593.940	890.521.687	907.456.292	892.397.546
totalen	4.513.619.932	4.606.119.357	4.787.353.048	4.980.400.499	5.054.051.273	5.005.271.457

7.2.2 De bruto onroerende voorheffing na aftrek van de belastingkredieten

Aangezien de belastingkredieten (toegekend aan belastingplichtige rechtspersonen en aan eigenaars van percelen gelegen binnen VEN-gebieden) vrijstellingen zijn en geen verminderingen, hebben zij een directe invloed op het bedrag van de Bruto-OV, dat daardoor verlaagt. De nieuwe notie "Bruto-OV na BK" komt hierdoor tot stand.

AJ 2004	Belastingkrediet VEN –gebieden en rechtspersonen	Belastingkrediet VEN –gebieden	Belastingkrediet rechtspersonen
ANTWERPEN	16.656.541	15.716	16.640.824
LIMBURG	5.839.404	14.766	5.824.637
OOST-VLAANDEREN	9.560.289	19.220	9.541.070
VLAAMS-BRABANT	6.314.673	27.237	6.287.436
WEST-VLAANDEREN	7.427.851	13.992	7.413.860
Totalen	45.798.758	90.931	45.707.827

Tabel – Het effect van de belastingkredieten

Met ingang van AJ 2004	Bruto-OV met bedrag BK en vóór opsplitsing	Belastingkredieten	Bruto-OV na BK en vóór opsplitsing
ANTWERPEN	609.976.733	16.656.541	593.320.193
LIMBURG	261.697.411	5.839.404	255.858.007
OOST-VLAANDEREN	425.176.234	9.560.289	415.615.944
VLAAMS-BRABANT	348.336.827	6.314.673	342.022.154
WEST-VLAANDEREN	456.567.677	7.427.851	449.139.826
Totalen	2.101.754.882	45.798.758	2.055.956.124

Vanaf 2004 hebben het verzenden van opgesplitste aanslagbiljetten aan alle mede-eigenaars volgens zijn/haar eigendomspercentage ook een invloed op het bedrag van de Bruto-OV. Deze opsplitsing heeft een diminutief effect van 202.866 EUR wat resulteert in 2.055.753.258 EUR en de nieuwe notie "Bruto-OV na belastingkredieten en na opsplitsing" komt aldus tot stand. Het is onder deze laatste definiëring dat we "Bruto-OV" vanaf het aanslagjaar 2004 moeten verstaan. Dit cijfer splitsen we in detail uit in de volgende paragraaf 7.2.3.

7.2.3. De bruto OV

In de tabellen vindt men per aanslagjaar de respectievelijke bedragen voor de bebouwde en onbebouwde onroerende goederen en voor materieel & outillage (M & O). Uiteraard genereren de belastingen op de bebouwde onroerende goederen de meeste opbrengsten.

Bedrag bruto bebouwd 2,5%	AJ 1999	AJ 2000	AJ 2001	AJ 2002	AJ 2003	AJ 2004
ANTWERPEN	383.436.336	389.179.771	426.031.102	457.351.190	473.053.231	486.522.781
LIMBURG	142.848.322	147.448.951	178.823.352	203.955.556	211.043.534	211.708.565
OOST-VLAANDEREN	265.969.071	271.297.997	298.365.827	327.292.266	343.701.712	346.813.011
VLAAMS-BRABANT	243.164.890	248.887.906	280.962.477	309.240.290	319.925.442	319.380.086
WEST-VLAANDEREN	292.774.424	300.866.009	347.800.878	383.693.309	394.600.089	395.286.589
totalen	1.328.193.043	1.357.680.634	1.531.983.636	1.681.532.611	1.742.324.008	1.759.711.032

Bedrag bruto onbebouwd	AJ 1999	AJ 2000	AJ 2001	AJ 2002	AJ 2003	AJ 2004
ANTWERPEN	10.455.467	10.266.093	10.986.097	11.469.696	11.680.509	11.280.952
LIMBURG	3.115.126	3.154.813	3.724.415	4.005.708	4.057.096	3.959.625
OOST-VLAANDEREN	7.050.142	7.131.527	7.499.692	8.086.868	8.331.301	8.072.490
VLAAMS-BRABANT	4.170.599	4.200.264	4.616.409	4.851.721	4.697.026	4.456.802
WEST-VLAANDEREN	9.850.903	10.138.385	11.692.284	12.849.786	13.243.166	13.194.488
totalen	34.642.237	34.891.082	38.518.897	41.263.779	42.009.098	40.964.357

Bedrag bruto M & O	AJ 1999	AJ 2000	AJ 2001	AJ 2002	AJ 2003	AJ 2004
ANTWERPEN	92.410.316	90.478.378	96.607.056	103.513.316	103.051.959	90.459.347
LIMBURG	32.774.719	32.207.489	36.620.041	43.407.225	43.379.699	38.511.335
OOST-VLAANDEREN	63.360.843	56.236.384	59.971.820	65.172.904	64.118.300	55.814.397
VLAAMS-BRABANT	17.692.283	17.344.512	18.209.068	21.067.113	21.293.864	16.417.765
WEST-VLAANDEREN	35.768.158	35.783.012	38.468.952	44.808.400	44.547.733	37.526.178
totalen	242.006.319	232.049.775	249.876.937	277.968.958	276.391.555	238.729.022

Bedrag bruto bebouwd 1,6%	AJ 1999	AJ 2000	AJ 2001	AJ 2002	AJ 2003	AJ 2004
ANTWERPEN	5.596.876	9.662.219	9.775.471	9.614.333	9.963.485	5.054.752
LIMBURG	2.446.895	4.341.600	3.325.426	3.758.895	3.940.437	1.676.441
OOST-VLAANDEREN	4.150.416	5.931.900	6.072.139	7.312.679	7.629.451	4.915.512
VLAAMS-BRABANT	2.726.561	3.048.952	3.358.917	3.731.664	3.902.582	1.759.000
WEST-VLAANDEREN	4.013.719	5.140.694	5.687.799	5.931.424	6.229.729	2.943.143
Totalen	18.934.467	28.125.365	28.219.752	30.348.995	31.665.684	16.348.848

Totaal bedrag bruto beb., onbeb. en M&O	AJ 1999	AJ 2000	AJ 2001	AJ 2002	AJ 2003	AJ 2004
ANTWERPEN	491.898.995	499.586.461	543.399.726	581.948.535	597.749.185	593.317.832
LIMBURG	181.185.062	187.152.853	222.493.234	255.127.384	262.420.765	255.855.966
OOST-VLAANDEREN	340.530.472	340.597.808	371.909.478	407.864.717	423.780.764	415.615.410
VLAAMS-BRABANT	267.754.333	273.481.634	307.146.871	338.890.788	349.818.913	342.013.653
WEST-VLAANDEREN	342.407.204	351.928.100	403.649.913	447.282.919	458.620.718	448.950.397
Totalen	1.623.776.066	1.652.746.856	1.848.599.222	2.031.114.343	2.092.390.345	2.055.753.258

7.2.4. De toegepaste verminderingen

De tabel hieronder geeft de geografische spreiding van de verminderingen over de provincies. Er valt te noteren dat het hier om de werkelijk toegekende verminderingen gaat. In totaal gaat het om een bedrag van meer dan 126 miljoen EUR voor het aanslagjaar 2004.

Bedrag werkelijke verminderingen	AJ 1999	AJ 2000	AJ 2001	AJ 2002	AJ 2003	AJ 2004
ANTWERPEN	22.225.867	23.899.251	25.557.009	27.712.281	28.036.508	28.983.403
LIMBURG	14.848.289	15.558.814	18.105.735	20.509.688	20.586.246	20.344.348
OOST-VLAANDEREN	21.403.740	22.623.077	24.278.774	26.585.530	27.801.565	28.212.120
VLAAMS-BRABANT	12.702.345	13.590.524	14.886.843	16.364.668	16.699.204	16.935.423
WEST-VLAANDEREN	23.630.410	24.859.537	28.362.598	31.229.080	31.727.016	31.798.828
Totalen	94.810.651	100.531.203	111.190.959	122.401.247	124.850.539	126.274.122

Er zijn ook nog de zogenaamde theoretische verminderingen, die eveneens door de belastingtoepassing worden berekend. Die verminderingen worden "theoretisch" genoemd omdat in een aantal gevallen de som van de toe te kennen verminderingen groter is dan de te betalen onroerende voorheffing. In zulke gevallen wordt het bedrag van de vermindering beperkt tot het bedrag van de onroerende voorheffing.

Bedrag theoretische vermindering	AJ 1999	AJ 2000	AJ 2001	AJ 2002	AJ 2003	AJ 2004
ANTWERPEN	22.626.636	24.310.384	25.945.773	28.144.368	28.460.280	29.455.826
LIMBURG	15.116.828	15.801.728	18.338.453	20.801.312	20.867.755	20.642.614
OOST-VLAANDEREN	21.861.575	23.088.662	24.735.393	27.092.538	28.310.021	28.764.513
VLAAMS-BRABANT	12.817.864	13.716.690	15.003.555	16.497.518	16.832.440	17.078.394
WEST-VLAANDEREN	24.085.089	25.323.074	29.302.093	31.768.049	32.267.387	32.378.339
Totalen	96.507.992	102.240.538	113.325.267	124.304.785	126.737.883	128.319.686

De verminderingen voor kinderen en/of gehandicapte personen en die voor bescheiden woningen zijn het belangrijkste.

Bedrag vermindering per aard	AJ 1999	%	AJ 2000	%	AJ 2001	%	AJ 2002	%	AJ 2003	%	AJ 2004	%
Kinderen/Gehandicapten	55.373.532	57,4	58.531.993	57,2	63.349.114	55,9	70.005.322	56,3	71.060.977	56,1	72.235.036	56,3
Bescheiden woning 25%	40.993.201	42,5	43.393.663	42,4	49.598.859	43,8	53.914.348	43,4	55.389.499	43,7	55.945.276	43,6
Bescheiden woning 50%	130.148	0,1	302.451	0,3	365.370	0,3	367.382	0,3	271.384	0,2	120.687	0,1
Grootoorlogsinvaliden	11.111	0,0	12.431	0,0	11.925	0,0	17.734	0,0	16.022	0,0	18.687	0,0
Totalen	96.507.992		102.240.538		113.325.268		124.304.786		126.737.882		128.319.686	

Hieronder vindt men voor de aanslagjaren 1999 t.e.m. 2004 het aantal artikels dat van een vermindering kon genieten, opgedeeld naar de reden van vermindering, zoals die op het aanslagbiljet werd vermeld.

Aantal verminderingen per aard	AJ 1999	%	AJ 2000	%	AJ 2001	%	AJ 2002	%	AJ 2003	%	AJ 2004	%
Kinderen/Gehandicapten	534.232	44,0	563.928	44,3	544.329	43,0	555.270	43,6	546.885	43,5	543.142	43,6
Bescheiden woning 25%	678.079	55,9	706.709	55,5	718.428	56,8	717.394	56,3	709.436	56,4	701.603	56,3
Bescheiden woning 50%	768	0,1	1.791	0,1	1.911	0,2	1.755	0,1	1.236	0,1	545	0,0
Grootoorlogsinvaliden	121	0,0	130	0,0	115	0,0	154	0,0	137	0,0	148	0,0
Totalen	1.213.200		1.272.558		1.264.783		1.274.573		1.257.694		1.245.438	

7.2.5. De netto te innen OV en de verdeling ervan

In de onderstaande tabellen geven we per aanslagjaar de netto bedragen van de onroerende voorheffing en dat per provincie en per rechthebbende. In de tabellen wordt de situatie van de inkohering op 31 december 2004 weergegeven¹. Zoals vermeld zijn de gemeenten de grootste rechthebbenden. In dit overzicht zijn eveneens de bedragen met betrekking tot faillissementen en navorderingen opgenomen.

Bedrag netto te innen OV	AJ 1999	AJ 2000	AJ 2001	AJ 2002	AJ 2003	AJ 2004
ANTWERPEN	469.672.370	475.687.204	517.842.710	554.236.253	569.712.677	564.334.429
LIMBURG	166.336.188	171.594.038	204.387.501	234.617.698	241.834.519	235.511.618
OOST-VLAANDEREN	319.126.201	317.974.727	347.630.693	381.279.186	395.979.199	387.403.290
VLAAMS-BRABANT	255.051.689	259.891.107	292.260.019	322.526.120	333.119.709	325.078.230
WEST-VLAANDEREN	318.775.710	327.068.560	375.287.307	416.053.839	426.893.702	417.151.569
totalen	1.528.962.158	1.552.215.636	1.737.408.230	1.908.713.096	1.967.539.806	1.929.479.136

Bedrag netto OV Gemeente	AJ 1999	AJ 2000	AJ 2001	AJ 2002	AJ 2003	AJ 2004
ANTWERPEN	361.692.768	366.102.194	383.581.888	414.961.026	428.796.710	439.351.780
LIMBURG	119.934.294	123.817.776	154.951.639	169.401.479	174.889.498	173.968.390
OOST-VLAANDEREN	244.601.273	243.675.206	260.289.392	290.680.472	303.966.438	304.859.335
VLAAMS-BRABANT	179.660.640	182.843.367	201.210.870	227.763.922	236.794.080	236.342.879
WEST-VLAANDEREN	255.588.352	262.265.096	293.639.328	330.742.551	339.890.312	336.572.156
totalen	1.161.477.327	1.178.703.639	1.293.673.117	1.433.549.450	1.484.337.038	1.491.094.540

¹ De aandachtige lezer zal merken dat er bij de aftrekking Bruto-OV minus Werkelijke Verminderingen verschillen optreden met de hier gepubliceerde bedragen van de Netto-OV. Voor 1999 zijn die verschillen te wijten aan toenmalige onvolkomenheden in het toen nog jonge data warehouse. De minimale verschillen voor de aanslagjaren 2000 en 2001 zijn te wijten aan de doorgevoerde Euro-conversie.

Bedrag netto OV Provincie	AJ 1999	AJ 2000	AJ 2001	AJ 2002	AJ 2003	AJ 2004
ANTWERPEN	75.039.912	76.164.780	99.611.234	103.555.523	104.779.473	105.270.675
LIMBURG	34.698.887	35.737.415	36.989.575	52.170.522	53.552.735	53.884.188
OOST-VLAANDEREN	52.775.789	52.625.302	65.084.527	67.658.860	68.715.422	68.738.783
VLAAMS-BRABANT	55.483.480	56.710.841	69.867.781	72.810.806	74.018.556	73.023.063
WEST-VLAANDEREN	44.738.343	45.890.865	62.073.119	64.990.836	66.281.567	67.495.363
totalen	262.736.411	267.129.202	333.626.236	361.186.547	367.347.753	368.412.072

Bedrag netto OV Vlaams Gewest	AJ 1999	AJ 2000	AJ 2001	AJ 2002	AJ 2003	AJ 2004
ANTWERPEN	32.939.691	33.420.232	34.649.589	35.719.704	36.136.493	19.711.973
LIMBURG	11.703.007	12.038.846	12.446.303	13.045.698	13.392.286	7.659.040
OOST-VLAANDEREN	21.749.139	21.674.221	22.256.763	22.939.854	23.297.339	13.805.173
VLAAMS-BRABANT	19.907.568	20.336.903	21.181.365	21.951.394	22.307.073	15.712.288
WEST-VLAANDEREN	18.449.014	18.912.600	19.574.847	20.320.452	20.721.824	13.084.050
totalen	104.748.419	106.382.803	110.108.867	113.977.102	115.855.015	69.972.524

Het aandeel van het Gewest verminderde drastisch (met circa 46 miljoen EUR) omdat zij het belastingkrediet voor rechtspersonen en dat voor de VEN-gebieden te haren laste nam.

8. DE ONTVANGSTEN

8.1. Betaalratio

De hoge betaalratio's die de BVV kan presenteren, staan model voor de doelstellingen van de Vlaamse fiscale autonomie.

Van alle ingekohierde bedragen over het aanslagjaar 1999 (1,53 miljard EUR) was op 31 december 2004 96,46 procent effectief ontvangen. Voor het aanslagjaar 2000 bedraagt de betaalratio 97,34 procent. Voor het aanslagjaar 2001 werd een score van 97,69 procent bereikt. De score voor het aanslagjaar 2002 bedroeg 97,93 procent en die voor het aanslagjaar 2003 liep op tot 97,47 procent. Voor het aanslagjaar 2004 konden we einde 2004 reeds een betaalratio van 96,79 % noteren.

Tabel - Betaalratio per aanslagjaar - situatie op 31 december 2004

Aanslagjaar	Ingekohierd bedrag	Bedrag ontvangen hoofdsom	%
1999	1.528.962.156,51	1.474.794.063,99	96,46%
2000	1.552.215.629,75	1.510.971.353,48	97,34%
2001	1.737.408.272,34	1.697.302.741,65	97,69%
2002	1.908.713.095,61	1.869.127.919,29	97,93%
2003	1.967.539.805,49	1.917.800.416,10	97,47%
2004	1.929.479.135,64	1.867.619.913,28	96,79%
totaal	10.624.318.095,34	10.337.616.407,79	97,30%

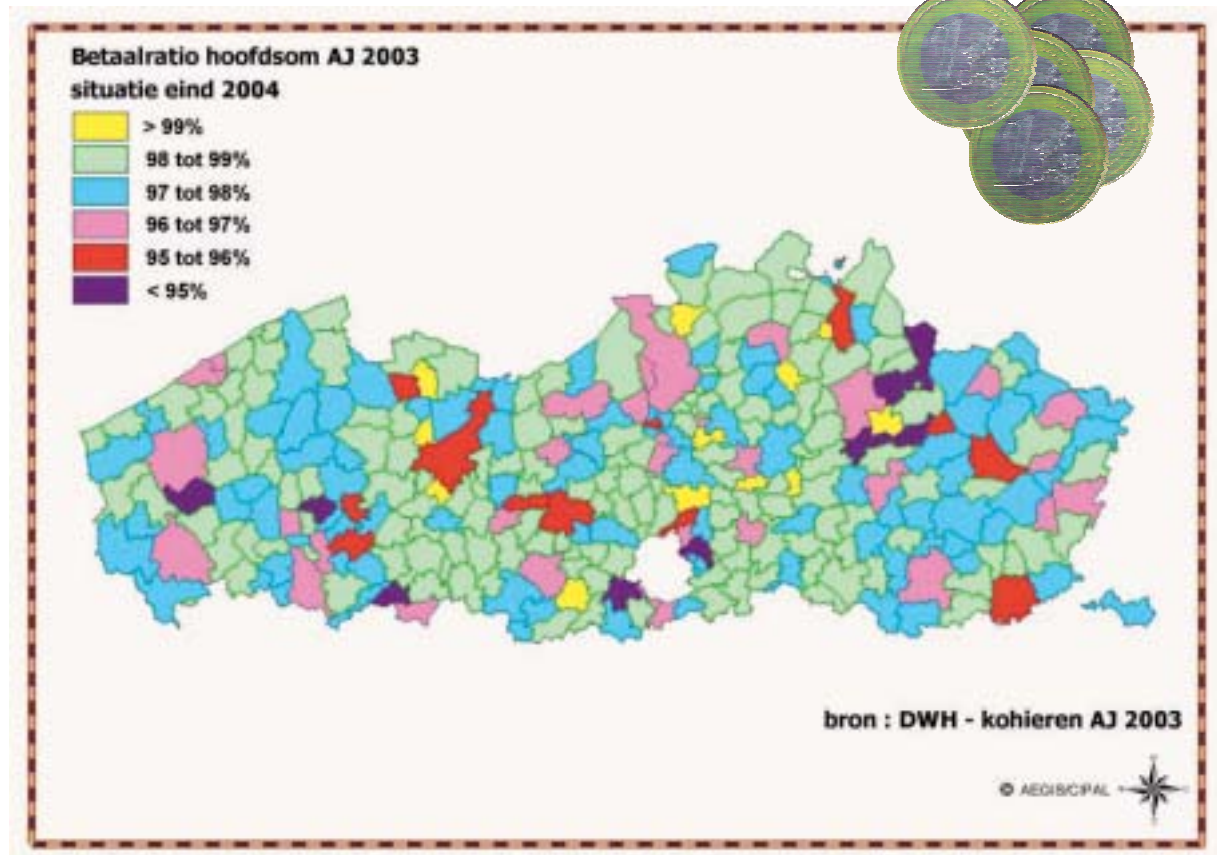
Bekijken we het totaal van de afgelopen zes jaren van de outsourcing, dan zien we dat van de 10,6 miljard EUR die ingekohierd werden, 10,3 miljard EUR effectief ontvangen is (97,30 procent). Een nog vroegere en steeds correctere inkohiering en minder bezwaarschriften liggen aan de basis van deze goede scores. De coherente invorderingscyclus zorgt voor een gradueel opgedreven druk op de burger die niet tijdig betaalt. De eigenaars van onroerende goederen beseffen blijkbaar tenvolle dat het betalen van de OV een onafwendbaar iets is.

In de bovenstaande tabel geven we het detail. Het gaat hier wel degelijk om de geïnde bedragen op de hoofdsom, dus exclusief de geïnde nalatigheidinterest.

De betaalratio's verschillen van gemeente tot gemeente. De kleurkaart op de volgende pagina illustreert dat. Zoals verwacht kon worden, ligt de betaalratio het hoogst in rurale gebieden terwijl stedelijke agglomeraties iets minder goed scoren. Toch vergt de interpretatie van deze statistische informatie enige nuance. De vastgestelde betaalratio, zoals op de kaart ingekleurd, doet geen uitspraak over het betaalgedrag van de inwoners van die gemeenten maar over betalingen van OV voor onroerende goederen die in die gemeenten gelegen zijn. De eigenaar kan immers in een andere provincie, een ander gewest of zelfs in het buitenland wonen.

De volgende kaart brengt de betaalratio voor het aanslagjaar 2003, en niet die voor 2004, in beeld omdat voor het aanslagjaar 2004 nog een aantal kohieren hun uiterste betaaldatum in 2005 hebben.

De differentiële betaalratio's per gemeente vormen een interessant vertrekpunt voor verder onderzoek. Voor suggesties terzake verwijzen we naar het vorige jaarverslag.

8.2. Thesaurie

De ontvangsten uit de onroerende voorheffing komen terecht op rekening 096-2229404-74 bij Dexia, de kassier van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Gedurende het jaar 2004 werd er bijna 2 miljard EUR ontvangen op deze rekening, een bedrag dat iets lager uitvalt tegenover het vorige jaar. De daling is voornamelijk het gevolg van het toekennen van het belastingkrediet aan rechtspersonen, voor de eerste keer toegepast vanaf 2004, dat volledig door het gewest wordt gedragen; hetzelfde geldt voor de vrijstellingen in de VEN-gebieden. (zie hoger, paragraaf 3.2.).

De kasstroom van de Vlaamse Gemeenschap ondervindt de gunstige invloed van de hoge gerealiseerde betaalratio en van het hoge ritme van inkohiering.

Voor rekening van gemeenten en provincies heeft het MVG 1,9 miljard EUR ontvangen en voor haar eigen algemene middelen 78 miljoen EUR.

Tabel - Thesaurie: ontvangsten (duizenden €)	2000	2001	2002	2003	2004
via eigen rekening MVG	1.595.963	1.635.130	2.049.466	2.037.495	1.982.481
verdeling:					
voor de gemeenten en provincies	1.496.707	1.520.480	1.905.982	1.913.179	1.904.132
voor het Vlaamse Gewest	99.281	114.651	143.484	124.316	78.349

8.3. Voorschottenregeling

De gemeenten en provincies kunnen, dankzij de regelgeving in het decreet van 6 juli 2001¹, genieten van voorschotten op het totaalbedrag waarop zij recht hebben.

Het spreekt vanzelf dat een snelle inkohiering de thesaurie van de Vlaamse Gemeenschap minder belast. We stellen effectief vast dat jaar na jaar een groter bedrag wordt ingekohierd op een kortere termijn. Het spreekt vanzelf dat de aanlevering van de gegevens door de externe informatieleveranciers (AKRED, gemeenten, provincies, KSZ, enzovoort) hierbij een grote rol speelt: de zwakste schakel bepaalt de sterkte van de ketting.

De berekeningswijze

De voorschotten worden berekend op 95% van de door de gemeente respectievelijk de provincie geraamde jaarontvangsten van de opcentiemen op de OV. Die raming moet ten laatste op 15 mei van het betrokken aanslagjaar aan het Vlaamse Gewest worden opgegeven. Is de raming dan niet ingediend dan wordt de berekening door het Vlaamse Gewest gemaakt. De voorschotten worden vanaf het tweede semester van het begrotingsjaar in zes maandelijkse gelijke schijven uitbetaald met valuta op de vijfde bankwerkdag van iedere maand. Het saldo (zoals vastgesteld op 31 mei) wordt ten laatste gestort op de laatste bankwerkdag van de maand juli van het jaar volgend op het aanslagjaar. Mocht blijken dat er teveel is betaald, dan wordt het voorschot voor het volgende aanslagjaar overeenkomstig verminderd.

De voormalige Sint-Michielsabdij te Antwerpen
Afgebroken onder het Franse Bewind
(ets naar Sanderus)

¹ Decreet van 6 juli 2001 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2001, Belgisch Staatsblad van 10 juli 2001.

9. INNINGKOSTEN

De kostenstructuur bevat twee grote delen.

Eenzijds zijn er de bedragen die CIPAL in het kader van de uitbestede opdracht aanreken, anderzijds zijn er de uitgaven die ABAFIM rechtstreeks voor zijn rekening neemt.

De historiek van de kosten

Voor de ondersteuning door CIPAL werd in 1999 aanvankelijk 6,37 miljoen EUR betaald (inclusief de voor de Vlaamse Gemeenschap niet-afrekbare BTW). Sinds het afsluiten van de basisovereenkomst op 19 december 1998 werden belangrijke bijkomende processen ontwikkeld en werden er door CIPAL meerprestaties geleverd, die - naast een personeelsuitbreiding - ook bijkomende kosten voor ICT-ontwikkeling tot gevolg hadden. In onderling overleg tussen de partners werd beslist om supplementaire investeringen te doen in het data warehouse. Besprekingen tussen de outsourcingpartners leidden op 24 december 2000 tot een overeenkomst betreffende de vergoeding van de door CIPAL gemaakte kosten. Zodoende werd er in 2000 voor het werkingsjaar 1999 een bijkomend bedrag van 0,96 miljoen EUR (incl. BTW) door CIPAL aan het MVG gefactureerd. Het saldo, of 2,39 miljoen EUR (incl. BTW), werd in 2001 verrekend.

In onderstaande tabel¹ worden de door CIPAL gefactureerde bedragen weergegeven, toestand 31 december 2004.

Investeren en afschrijven

De overheidsfinanciën kennen het stelsel van activeren van investeringskosten en afschrijven daarvan over meerdere jaren niet. Publieke investeringen komen ten laste van het begrotingsjaar waarin ze gefactureerd worden. Bij outsourcing is het wel mogelijk de noodzakelijke investeringskosten tijdelijk te laten dragen door de externe partner (in casu CIPAL) waardoor de overheid (in casu het Vlaamse Gewest) kan ontkomen uit het keurslijf van het begrotingsjaar. Dat 'spreidingseffect' is een niet te onderschatten voordeel van de outsourcing want het maakt een continue en doorgedreven modernisering van de ingezette middelen mogelijk.

Tabel - Facturen CIPAL aan MVG (in EUR)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Totaal incl. BTW	7.323.528	5.662.312	11.017.951	8.304.990	8.826.545	13.748.735

De kosten van 11 miljoen EUR voor het werkingsjaar 2001 zijn te wijten aan het niet overeenstemmen van de Kadastergegevens met die van het Rijksregister. Vanaf 1999 is een toevloed van bezwaardossiers ontstaan (cfr. supra). Voor de verwerking daarvan werd tussen mei en december 2001 een groot contingent arbeidskrachten op tijdelijke basis aan het werk gezet met als doel de bezwaardossiers binnen een redelijke termijn te behandelen, en de noodzakelijke koppelingen tussen de bovenvermelde bestanden bij te werken. Parallel hiermee waren er ook bijkomende ICT-ontwikkelingskosten aan te rekenen.

Het jaarcijfer 2002 geeft de courante kosten, zonder vertekening door aanloopkosten of door speciale projecten, weer van een dienst op kruissnelheid.

Die courante kosten daalden in 2003 licht als gevolg van het afnemend aantal bezwaarschriften en dus minder uitgaven voor tijdelijk personeel. Van die budgettaire adempauze werd gebruik gemaakt om te investeren in het opstarten van het 'E-tax'-project. Sindsdien kan de burger via het internet rechtstreeks inloggen op een beveiligd deel van het Document Information System (DIS) voor het volgen van de status van zijn dossier. Een nieuwe applicatie maakt het elektronisch indienen van bezwaren mogelijk. Voor de rechtsgeldigheid, diende er steeds een schriftelijke bevestiging te volgen

¹ Anders dan voorgaande jaren wordt geen opsplitsing meer gemaakt tussen personeelskosten en andere kosten omdat een aantal facturen van 2004 betrekking hebben op door CIPAL uitgevoerde projecten waarvoor een opsplitsing van deze kosten niet opportuun is.

op het elektronisch ingediende bezwaarschrift omdat een beveiliging door middel van een token (zie verder) juridisch nog niet mogelijk was.

Vanaf 2004 werd de samenwerking, die sinds aanslagjaar 1999 bestaat, door Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën, Begroting en Ruimtelijke Ordening, bestendig tot uiterlijk 2008. Aldus kan het MVG haar doelstellingen verder realiseren, ondersteund door operationele en informatica-technische kennis die CIPAL verder inbrengt na vijf jaar praktijkervaring.

De verklaring voor de substantiële verhoging van het factuurbedrag van CIPAL houdt verband met bijkomende verplichtingen die CIPAL heeft opgenomen in het kader van de verlenging van het contract vanaf 2004: een (nog) snellere inning van de onroerende voorheffing én strikte behandelingstermijnen voor alle dossiers. Het MVG voorzag zowel in een uitbreiding van de boeteclausules voor laattijdig afgehandelde dossiers als in een incentive. Een overschrijding van behandelingstermijnen leidt tot een progressief hogere boete. De snelheid van inkohiering en de hoogte van het ingekohierde bedrag bepalen het incentive-bedrag. Deze dubbele stimulans heeft ertoe geleid dat bijkomende inspanningen werden geleverd om een zo groot mogelijk bedrag in te kohieren op een zo kort mogelijke termijn. Hierdoor diende het MVG minder voorschotten te prefinancieren aan de gemeenten. In het kader van de dossierbehandeling werden de procedures opnieuw bekeken en wordt continu gewerkt aan een zo optimaal mogelijke inzet van de beschikbare middelen. Het gehele invorderingsproces verloopt efficiënter, ondermeer door opeenvolgende stappen sneller op elkaar te doen aansluiten.

Projectmatige investering in veilige elektronische communicatie

De elektronische dienstverlening is vanaf 2004 in hoge mate gebruiksvriendelijker gemaakt.

Voortaan kan de belastingplichtige langs de website (www.onroerendevorheffing.be) een bezwaar indienen zonder schriftelijke bevestiging achteraf. Via een bijkomende beveiliging (*authentificatie*) met een *token* (een kaart met codes dat je eenvoudig kan aanvragen en dat eveneens bruikbaar is voor bv. de personenbelasting) is een elektronisch ingediend bezwaarschrift rechtsgeldig. De stand van zaken in de behandeling van een bezwaardossier kan bovendien on-line worden opgevraagd.

Naast het indienen van een bezwaarschrift en het opvragen van de verwerkingsstatus van een bezwaarschrift is in 2004 het werk verricht om vanaf 2005 een belastingplichtige zijn/haar belastingdossier te laten inkijken via de website. Men krijgt een overzicht te zien van recente en/of nog niet betaalde aanslagen. Van deze aanslagen kan men dan verdere detailgegevens opvragen zoals betalingsgegevens, verzonden documenten, enz... Deze opvraging is ook beveiligd door middel van een token.

Een andere belangrijke elektronische toepassing werd in een pilootproject gerealiseerd door de Koninklijke Federatie van Belgische notarissen en het MVG. Fiscale berichten kunnen volledig elektronisch worden opgemaakt, verzonden en beantwoord. CIPAL heeft een communicatieplatform ontwikkeld voor het uitwisselen van deze berichten tussen MVG en de notarissen. Van bij de start bewijst dit gezamenlijk project reeds zijn meerwaarde, zowel voor de burger, voor de notaris als voor de Vlaamse overheid.

Postverkeer blijft belangrijk

De rechtstreekse uitgaven van ABAFIM omvatten de belangrijke portkosten. Deze betekenen 89,2 % van de kosten die ABAFIM rechtstreeks draagt. De stijging van de portkosten (+8% tussen 1999 en 2000, +12% tussen 2000 en 2001) had vooral te maken met het groeiend aantal aanslagbiljetten ten gevolge van de uitsplitsing van de patrimonialia van de echtgenoten.

De vrij spectaculaire stijging van de portkosten vanaf 2003 heeft alles te maken met het aangetekend versturen van herinneringsbrieven aan late betalende. Het uitvoeren van de wettelijke voorziening² kost

² Wet van 5 december 2001 tot wijziging van art. 298 van het WIB 92 (BSB 8/1/2002): "(...) §1. Voor de belasting en voor de voorheffingen, in hoofdsom, opcentiemen en verhogingen, ten behoeve van de Staat, de gemeenschappen, de gewesten, de provincies, de agglomeraties, de federaties van gemeenten en de gemeenten, alsook voor de boeten, worden de kohieren

de Gemeenschap veel geld maar is te recupereren bij de debiteur. Zoals we hebben gezien ligt de betaalratio (de geïnde bedragen tegenover de ingekohierde bedragen) op een zeer hoog niveau. Een strikte invorderingspolitiek laat zich terugverdienen!

De 'andere kosten' betreffen de vergoeding aan de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (provisioneel vastgelegde kosten), erelonen van advocaten, de vergoeding voor de telefonische ondersteuning van de Vlaamse Belastinglijn en de kosten verbonden aan de invordering via hypothecaire inschrijvingen. De kosten van het personeel van ABAFIM, werkend voor de Onroerende Voorheffing, zijn in de tabel niet opgenomen.

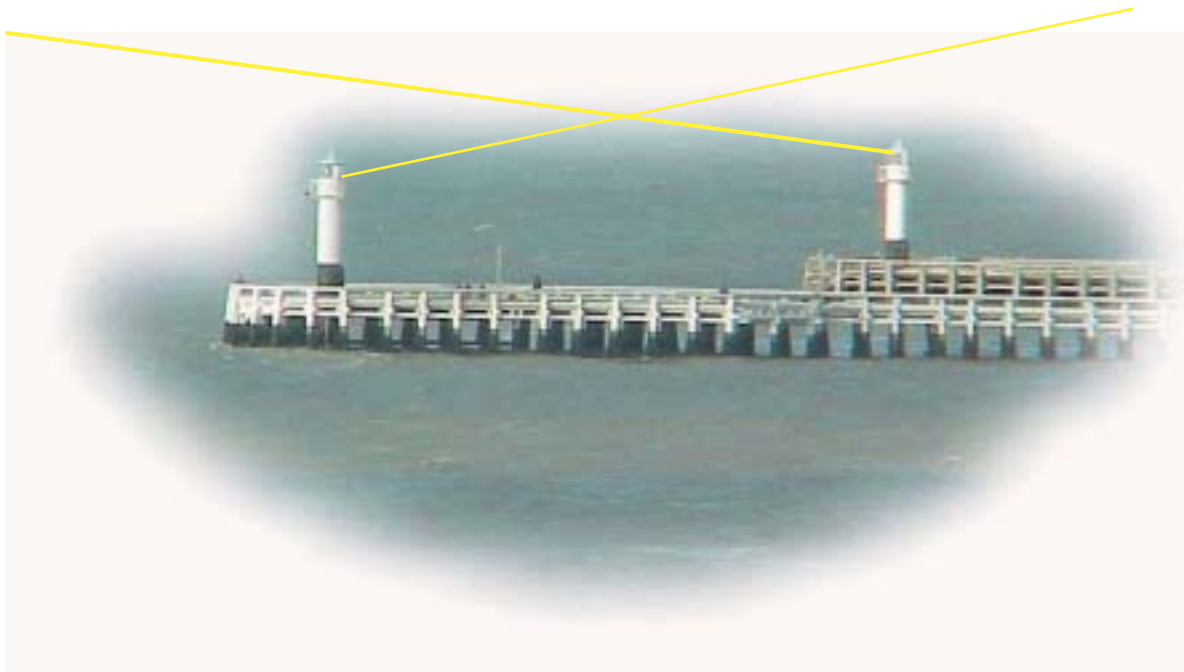
Tabel – Kosten ABAFIM (in EUR)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
De Post	970.606	1.049.626	1.170.564	1.277.257	1.772.762	1.845.046
Andere kosten	167.582	458.127	471.443	642.851	252.423	222.503
Totaal	1.138.188	1.507.753	1.642.008	1.920.109	2.024.685	2.067.549

Hieronder vindt men de evolutie van de totale inningkosten (incl. BTW) over de zes afgelopen werkingsjaren.

Tabel - Totaal der inningkosten in EUR

1999	2000	2001	2002	2003	2004
8.461.716	7.170.065	12.659.959	10.225.099	10.851.230	15.816.284

opgemaakt en uitvoerbaar verklaard door de leidinggevende ambtenaar van de administratie bevoegd voor de vestiging van de belasting of de door hem gedelegeerde ambtenaar. §2. De dwangschriften worden uitgevaardigd door de ambtenaren belast met de invordering. Deze ambtenaren moeten een aangetekende herinneringsbrief sturen ten minste één maand voordat de gerechtsdeurwaarder een bevel tot betaling opstelt, behalve indien de rechten van de Schatkist in gevaar zijn. De kosten voor het aangetekend verzenden zijn ten laste van de belastingschuldige. (...)"

10. SLOT

Toen de Vlaamse regering in 1998 besliste om de onroerende voorheffing zelf te gaan innen, kon zij niet vermoeden welk leerproces de administratie en de outsourcingfirma CIPAL zou moeten doormaken.

De uitdaging was er één van formaat. Men heeft immers te maken met een fundament van de gemeentelijke financiering.

De complexiteit van de koppeling van gegevens van tal van informatieleveranciers is ongeëvenaard. De jaarlijkse integratie en de constante kwaliteitscontrole blijven permanente inspanningen vragen.

Deze belastinginning kan op slechts weinige punten nog vergeleken worden met die van 1998. Zelfs het huidige aanslagbiljet lijkt nog weinig op het oude.

De ICT-revolutie is niet voorbij gegaan aan de Belastingdienst voor Vlaanderen. In een artikel in het Rechtskundig Weekblad¹ van 1998 kon men lezen: *“Het is ongetwijfeld niet in de fiscale tuin dat informatiebloemen zullen groeien.”* Daarmee bedoelde de auteur dat een fiscale administratie wellicht niet de veerkracht kan opbrengen om de middelen van de ICT tenvolle in te zetten, gezien de legendarische logheid van belastingdiensten.

De BVV levert op zowat alle vlakken het bewijs van het tegendeel en blijkt zelfs koploper te zijn in bepaalde toepassingen.

De keuze om de onroerende voorheffing te innen in het kader van outsourcing heeft talrijke “informatiebloemen” voortgebracht.

Bekijken we de betaalratio over alle aanslagjaren (97,3%), dan kunnen we niet zonder enige fierheid zeggen dat die voor belastingen ongezien hoog ligt.

De elektronische toegang van de burger via internet tot “zijn” fiscale informatie bereikt een kwalitatief heel hoog niveau, zowel in de presentatie als op vlak van de veiligheid. Bezwaarschriften kunnen vanaf 2004 rechtsgeldig via het internet worden ingediend door het gebruik van de persoonlijke “token”. Met de notarissen werd in 2004 een geheel nieuw systeem van gegevensuitwisseling en -verwerking (notificaties) opgezet, getest en in gebruik genomen.

De volgende stap moet onvermijdelijk richting Kadaster gaan. Het is de vaste bedoeling van het Vlaamse Gewest om ook in dit domein de uitwisseling van data te automatiseren en snelle on-line verbindingen tot stand te brengen.

De invoering van de elektronische identiteitskaart schept nieuwe perspectieven en het Vlaamse Gewest wil in die ontwikkeling mee voorop lopen.

De BVV is met het volste vertrouwen 2005 binnen gestapt omdat de ervaring en de wil om te slagen aanwezig is. De gemotiveerde medewerkers van de BVV, daarin gesteund door concrete en zichtbare resultaten, staan garant voor de verdere uitbouw van de digitale fiscale inning. Al deze positieve elementen dragen ertoe bij dat de fiscale autonomie geen loze kreet is maar kan uitgroeien tot een voldragen realiteit.

¹ Professor Dr Rogier de Corte, Grondinformatiesystemen aanpassen of her-denken. XXXVIIIe Congres Vlaamse Juristenvereniging te Gent op 25 april 1998. In: RW 1997-1998, nr 42, 20 juni 1998, p. 1481.

Bijlage 1 De gemeentelijke opcentiemen in 2004

Op de volgende bladzijden vindt men de *tabellen* en de *overzichtskaarten* van de gemeentelijke opcentiemen.

De grote tabel geeft voor de periode 1995-2004 voor elke gemeente de evolutie van de opcentiemen.

De eerste kaart geeft een overzicht voor het gehele Vlaamse Gewest. De vijf volgende kaarten geven de situatie per provincie.

De 308 gemeenten bepalen met een hoge graad van autonomie de opcentiemen op de onroerende voorheffing.

De tabel hieronder geeft voor de periode 1995-2004 weer hoeveel gemeenten er zich in elke klasse bevonden. Elke klasse kreeg in de kaarten een eigen kleurcode.

Tabel - Aantal gemeenten in klasse opcentiemen

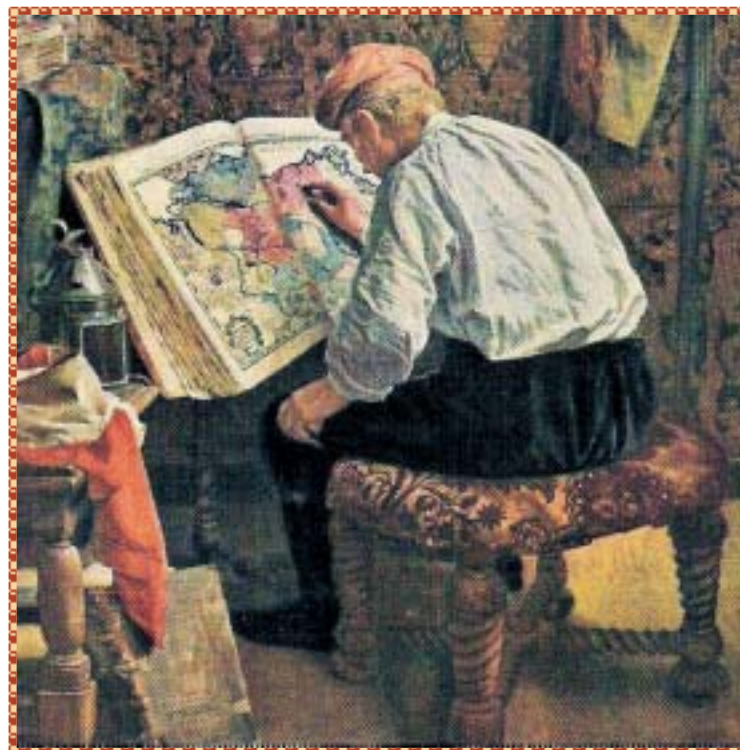
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
0-499	5	3	1	1	1	1	1	0	0	0
500-749	46	35	35	35	34	34	24	13	11	10
750-999	90	81	81	80	82	81	63	52	44	40
1000-1249	93	98	98	98	98	100	86	80	75	74
1250-1499	56	67	66	68	70	68	85	89	94	100
1500+	18	24	27	26	23	24	49	74	84	84

In 2004 verhoogden 26 gemeenten hun opcentiemen. Zes gemeenten (Dilsen-Stokkem, Maasmechelen, Zonhoven, Gooik, Peer en Borgloon) verlaagden die.

Het gemiddelde van de opcentiemen steeg van 2003 op 2004 met 12 punten: van 1.293 naar 1.305. Het gemiddelde voor 2004 ligt 296 opcentiemen hoger dan in 1995 (+ 28%).

Tabel - Het gemiddelde van de opcentiemen van de Vlaamse gemeenten

1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
1.019	1.068	1.076	1.076	1.073	1.074	1.169	1.259	1.293	1.305

De Braeckeleer, Le géographe (1860)

DEERLIJK	1.225	1.225	1.225	1.225	1.225	1.225	1.225	1.700	1.700	1.700
DEINZE	875	875	875	875	875	875	1.000	1.000	1.000	1.000
DENDERLEEUEW	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050	1.300	1.300
DENDERMONDE	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.300	1.300	1.300
DENTERGEM	1.075	1.275	1.275	1.275	1.275	1.275	1.275	1.475	1.475	1.475
DESSEL	564	564	564	564	564	564	564	700	700	700
DESTELBERGEN	750	750	750	750	750	750	750	750	750	750
DIEPENBEEK	975	975	975	975	975	975	1.350	1.350	1.350	1.350
DIEST	1.500	1.500	1.500	1.500	1.290	1.140	1.140	1.440	1.560	1.560
DIKSUIDE	1.590	1.590	1.590	1.590	1.550	1.550	2.250	2.250	2.250	2.250
DILBEEK	975	975	975	950	875	875	875	875	920	920
DILSEN-STOKKEM	975	975	1.100	1.100	1.100	1.100	1.800	1.800	1.800	1.400
DROGENBOS	750	1.100	1.100	1.100	1.000	1.000	1.000	1.000	1.150	1.150
DUFFEL	575	575	575	575	575	575	575	740	740	740
EDEGEM	595	595	595	595	595	595	595	775	775	775
EKLO	1.000	1.000	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050
ERPE-MERE	950	950	950	950	950	950	950	1.350	1.350	1.350
ESSEN	750	750	1.000	1.000	1.000	1.000	1.250	1.250	1.350	1.350
EVERGEM	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.190	1.190
GALMAARDEN	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.300	1.300	1.300	1.300
GAVERE	543	543	543	543	543	543	543	700	1.200	1.200
GEEL	870	870	870	870	870	870	870	1.170	1.170	1.170
GEETBETS	800	800	800	1.000	1.000	1.000	1.250	1.250	1.250	1.250
GENK	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050	1.100	1.100	1.100
GENT	1.175	1.175	1.175	1.175	1.175	1.175	1.295	1.450	1.450	1.450
GERAARDSBERGEN	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.400	1.400	1.400	1.400
GINGELOM	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.450	1.450	1.450	1.450
GISTEL	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.500	1.500	1.500	1.500
GLABBEEK	830	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.200	1.200	1.200
GOOIK	950	950	950	950	950	950	950	950	1.150	1.100
GRIMBERGEN	775	775	775	775	775	775	775	775	775	775
GROBBENDONK	950	950	950	950	950	950	950	1.150	1.150	1.150
HAACHT	750	1.100	1.100	1.075	1.050	995	1.350	1.350	1.350	1.350
HAALTERT	950	950	950	950	950	950	950	950	1.250	1.250
HALEN	925	925	925	925	925	925	1.350	1.350	1.350	1.350
HALLE	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.300
HAM	850	850	850	850	850	850	1.250	1.250	1.250	1.250
HAMME	1.500	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350	1.750	1.750	1.750
HAMONT-ACHEL	625	625	625	625	625	625	625	900	900	900
HARELBEKE	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.550	1.550	1.550
HASSELT	1.575	1.375	1.325	1.275	1.150	1.150	1.150	1.150	1.150	1.150
HECHTEL-EKSEL	750	750	750	750	750	750	1.100	1.100	1.100	1.100
HEERS	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400	1.600	1.600	1.600	1.600
HEIST-OP-DEN-BERG	938	938	938	938	938	938	938	938	938	938
HEMIKSEM	1.100	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.450	1.450	1.450
HERENT	600	600	600	600	600	600	600	950	950	950
HERENTALS	950	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.400	1.400	1.400
HERENTHOUT	700	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.200	1.200
HERK-DE-STAD	700	700	700	700	700	700	1.350	1.350	1.350	1.350
HERNE	1.000	1.000	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.400	1.400	1.400
HERSELT	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.250	1.450	1.450	1.450
HERSTAPPE	1.150	1.150	1.150	1.150	1.150	1.150	1.150	1.150	1.150	1.150
HERZELE	1.150	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.600	1.600	1.600
HEUSDEN-ZOLDER	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.300	1.300	1.550	1.550

HEUVELLAND	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.700	1.700	1.700	1.800
HOEGAARDEN	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.250	1.250
HOEILAART	850	850	850	850	850	850	850	1.000	1.000	1.000
HOESEL	1.000	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350	1.450	1.450	1.450
HOLSBEEK	850	850	850	850	850	850	1.300	1.300	1.300	1.300
HOOGLEDE	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400	1.600	1.600
HOOGSTRATEN	1.050	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350
HOREBEKE	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200
HOUTHALEN-HELCHTEREN	650	650	650	650	650	650	650	1.200	1.200	1.200
HOUTHULST	1.525	1.525	1.525	1.525	1.525	1.525	1.975	1.975	1.975	1.975
HOVE	885	885	885	885	885	885	885	1.150	1.150	1.150
HULDENBERG	750	750	750	750	750	750	1.000	1.000	1.000	1.000
HULSHOUT	900	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.200	1.200	1.200
ICHTEGEM	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400	1.600	1.600	1.600
IEPER	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.500	1.500	1.500
INGELMUNSTER	1.100	1.100	1.100	1.250	1.250	1.250	1.400	1.400	1.400	1.400
IZEGEM	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350	1.600	1.600	1.600	1.600
JABBEKE	700	700	800	900	900	900	1.300	1.300	1.500	1.500
KALMTHOUT	450	450	500	500	750	750	750	750	1.100	1.100
KAMPENHOUT	950	950	950	950	950	950	950	950	950	950
KAPellen	700	700	700	700	700	700	700	700	700	700
KAPELLE-OP-DEN-BOS	1.075	1.175	1.175	1.175	1.175	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100
KAPRIJKE	800	800	800	800	800	800	800	1.200	1.200	1.200
KASTERLEE	675	675	675	675	675	675	675	925	925	925
KEERBERGEN	875	875	875	875	875	875	875	875	875	875
KINROOI	950	950	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350
KLUISBERGEN	1.100	1.150	1.150	1.150	1.150	1.150	1.150	1.250	1.250	1.250
KNESSELARE	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300
KNOKKE-HEIST	975	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
KOEKELARE	1.450	1.450	1.450	1.450	1.450	1.450	1.700	1.700	1.700	1.700
KOKSIJDE	1.350	1.450	1.450	1.450	1.450	1.450	1.850	1.950	1.950	1.950
KONTICH	638	638	638	638	638	638	750	750	750	995
KORTEMARK	1.350	1.350	1.350	1.350	1.200	1.200	1.300	1.700	1.700	1.700
KORTENAKEN	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.550	1.550	1.550	1.550
KORTENBERG	600	600	600	600	600	600	950	950	950	950
KORTESSEM	1.175	1.175	1.175	1.175	1.175	1.175	1.500	1.500	1.500	1.500
KORTRIJK	1.550	1.550	1.550	1.550	1.550	1.550	1.550	1.750	1.750	1.750
KRAAINEM	600	600	600	600	600	600	600	700	700	700
KRUIBEKE	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350	1.650	1.650	1.650
KRUISSHOUTEM	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.100	1.100	1.100
KUURNE	1.250	1.500	1.500	1.450	1.450	1.450	1.450	1.750	1.750	1.750
LAAKDAL	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.000	1.100	1.100	1.100	1.100
LAARNE	900	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.250	1.250	1.250
LANAKEN	985	985	985	985	985	985	1.300	1.300	1.300	1.300
LANDEN	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.100	1.250
LANGEMARK-POELKAPELLE	1.450	1.450	1.550	1.550	1.550	1.550	1.900	1.900	1.900	1.900
LEBBEKE	1.150	1.150	1.150	1.150	1.150	1.150	1.150	1.250	1.250	1.450
LEDE	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050	1.300	1.300
LEDEGEM	1.250	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400	1.600	1.600
LENDELEDE	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.400	1.400	1.550
LENNIK	825	825	825	825	825	825	825	1.125	1.125	1.125
LEOPOLDSBURG	850	1.150	1.150	1.150	1.150	1.150	1.150	1.350	1.350	1.350
LEUVEN	1.150	1.150	1.150	1.150	1.150	1.150	1.150	1.400	1.400	1.400
LICHTERVELDE	1.000	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.350	1.350	1.350	1.350

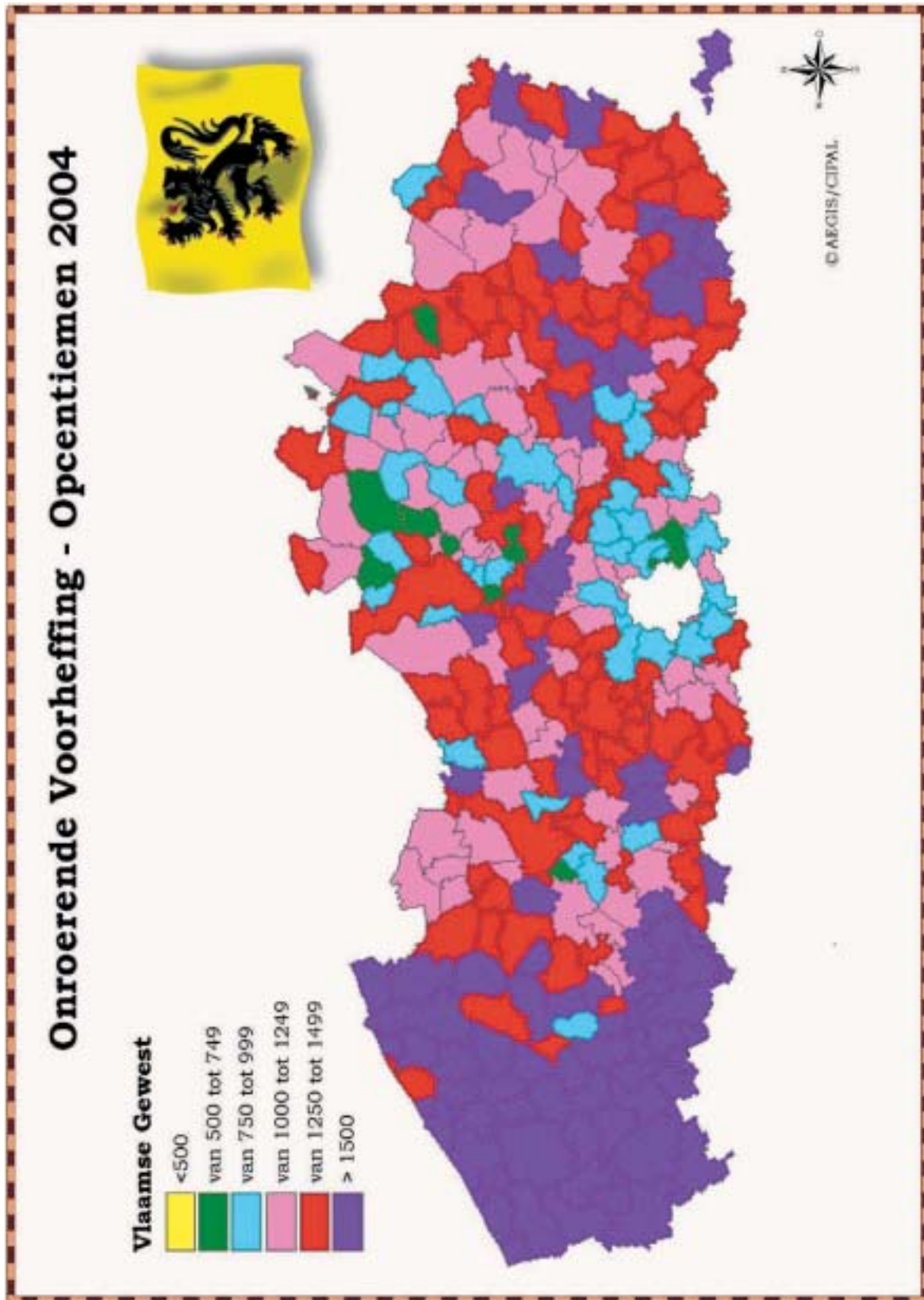

LIEDEKERKE	1.090	1.090	1.090	1.090	1.090	1.050	1.150	1.150	1.450	1.450
LIER	725	950	950	950	950	950	950	950	1.250	1.250
LIERDE	900	900	900	900	900	900	900	900	900	1.200
LILLE	700	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
LINKEBEEK	960	960	960	960	960	960	960	960	960	960
LINT	850	950	950	860	860	860	860	860	1.100	1.100
LINTER	675	675	675	675	675	675	1.200	1.200	1.200	1.200
LOCHRISTI	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
LOKEREN	1.250	1.250	1.250	1.250	1.250	1.250	1.250	1.250	1.250	1.250
LOMMEL	850	850	850	850	850	850	1.150	1.150	1.150	1.150
LONDERZEEL	850	1.090	1.090	1.090	990	990	990	990	1.250	1.250
LO-RENINGE	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350	1.700	1.700	1.700	1.700
LOVENDEGEM	800	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100
LUBBEEK	600	750	750	750	750	750	750	750	750	975
LUMMEN	650	950	950	950	950	950	1.400	1.400	1.400	1.400
MAARKEDAL	950	1.200	1.200	1.100	1.100	1.100	1.300	1.300	1.300	1.300
MAASEIK	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.850	1.850	1.850	1.850
MAASMECHELEN	1.250	1.250	1.250	1.250	1.250	1.250	2.000	2.000	2.000	1.750
MACHELEN	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
MALDEGEM	1.250	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350
MALLE	600	600	600	600	600	600	800	800	800	975
MECHELEN	1.663	1.663	1.663	1.663	1.663	1.663	1.663	1.600	1.575	1.575
MEERHOUT	1.150	1.150	1.150	1.150	1.150	1.150	1.150	1.450	1.450	1.450
MEEUWEN-GRUITRODE	850	850	850	850	850	1.150	1.150	1.150	1.150	1.150
MEISE	800	800	800	800	800	800	1.000	1.000	1.000	1.000
MELLE	1.250	1.250	1.250	1.250	1.250	1.250	1.250	1.250	1.250	1.250
MENEN	1.400	1.500	1.500	1.500	1.400	1.400	1.800	1.800	1.800	1.800
MERCHTEM	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.350	1.350	1.350
MERELBEKE	1.000	1.000	1.250	1.250	1.250	1.250	1.250	1.250	1.450	1.450
MERKSPLAS	750	750	750	750	750	750	750	900	900	900
MESEN	1.900	2.300	2.000	2.000	1.900	1.900	1.900	1.900	1.900	1.900
MEULEBEKE	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.600
MIDDELKERKE	1.200	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400	1.600	1.600	1.600	1.600
MOERBEKE	900	900	900	900	900	900	900	900	900	900
MOL	1.050	1.050	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.250	1.250	1.250
MOORSLEDE	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350	1.500	1.800	1.800	1.800
MORTSEL	900	900	900	900	900	900	900	900	900	900
NAZARETH	600	900	900	900	900	900	900	900	900	900
NEERPELT	500	500	500	500	500	500	1.250	1.250	1.250	1.250
NEVELE	1.250	1.500	1.500	1.350	1.350	1.350	1.350	1.500	1.750	1.750
NIEL	1.250	1.250	1.250	1.250	1.250	1.250	1.250	1.400	1.400	1.400
NIEUWERKERKEN	900	900	900	900	900	900	1.300	1.300	1.300	1.300
NIEUWPOORT	1.200	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.600	1.600	1.600
NIJLEN	800	800	800	800	800	800	800	1.000	1.300	1.300
NINOVE	1.125	1.125	1.125	1.125	1.125	1.125	1.125	1.125	1.425	1.425
OLEN	900	900	900	900	900	900	900	900	900	900
OOSTENDE	1.450	1.600	1.600	1.600	1.600	1.600	1.750	1.750	1.750	1.750
OOSTERZELE	950	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200
OOSTKAMP	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.300	1.300	1.300	1.300
OOSTROZEBEKE	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200
OPGLABBEEK	650	650	650	650	650	650	1.150	1.150	1.150	1.150
OPWIJK	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050	1.350	1.350	1.350
OUDENAARDE	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.200	1.200
OUDENBURG	1.450	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.900	1.900	1.900

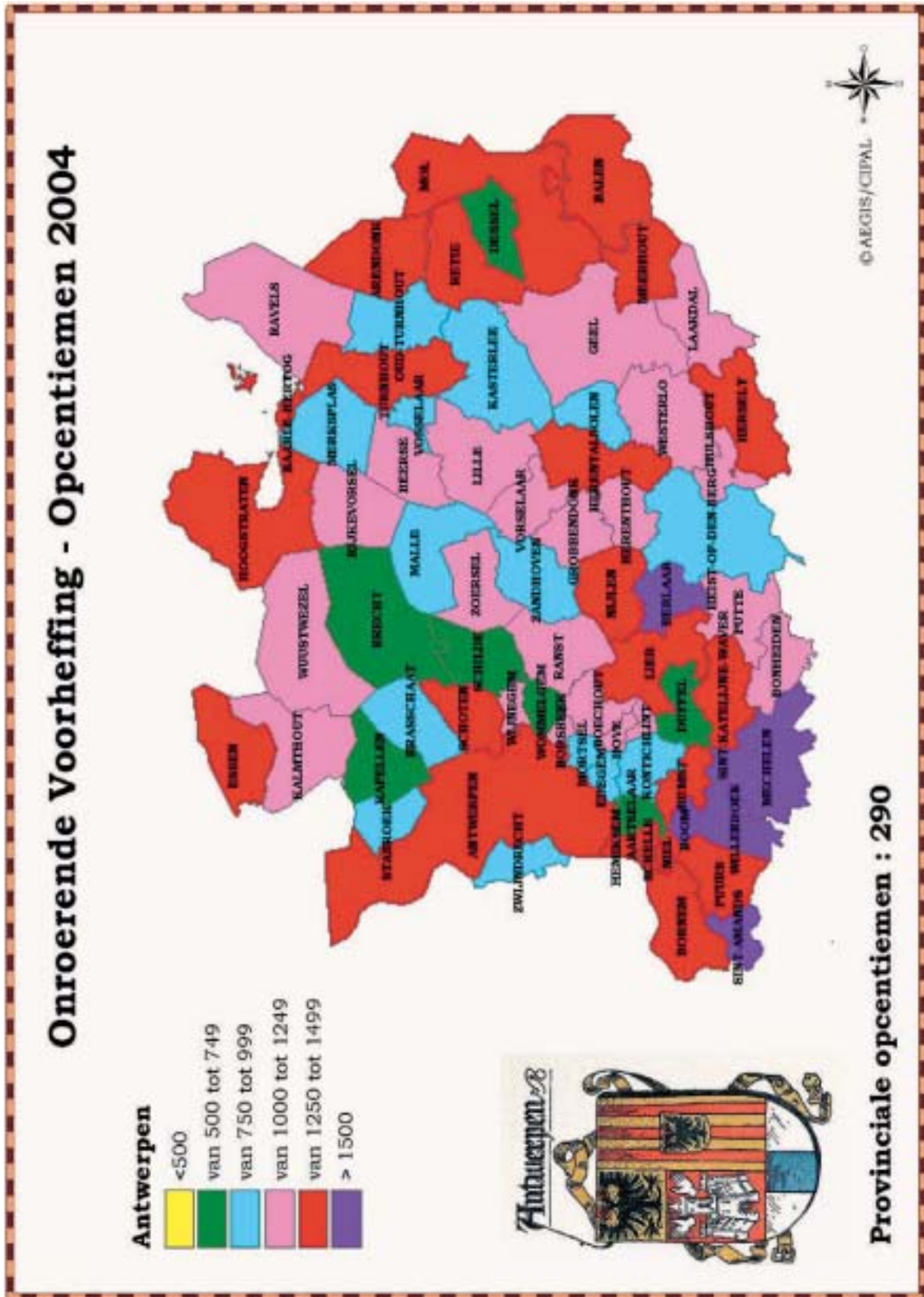

VOEREN	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350	1.350	1.500
VORSELAAR	800	800	900	900	900	900	1.200	1.200	1.200	1.200
VOSELAAR	800	800	800	600	600	600	600	900	900	900
WAARSCHOOT	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.450	1.450	1.450	1.450
WAASMUNSTER	1.000	1.000	1.100	1.100	1.100	1.100	1.450	1.450	1.450	1.450
WACHTEBEKE	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300	1.500	1.500
WAREGEM	1.250	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.600	1.600
WELLEN	900	900	900	900	900	900	900	1.350	1.350	1.350
WEMMEL	625	625	625	625	625	625	625	850	850	850
WERVIK	1.350	1.350	1.350	1.500	1.500	1.500	2.000	2.000	2.000	2.000
WESTERLO	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100
WETTEREN	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.500	1.500	1.500
WEVELGEM	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400	1.800	1.800	1.800
WEZEMBEEK-OPPEM	650	650	650	650	650	650	650	750	750	750
WICHELEN	1.250	1.250	1.250	1.250	1.250	1.250	1.250	1.500	1.500	1.500
WIELSBEKE	1.245	1.245	1.245	1.245	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200
WIJNEGEM	700	700	700	850	850	850	850	850	850	1.175
WILLEBROEK	1.500	1.500	1.500	1.500	1.400	1.400	1.400	1.600	1.600	1.600
WINGENE	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.700	1.700	1.700
WOMMELGEM	500	500	500	500	500	500	500	700	700	700
WORTEGEM-PETEGEM	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
WUUSTWEZEL	775	875	875	875	875	875	875	1.075	1.075	1.175
ZANDHOVEN	875	875	875	875	875	875	875	975	975	975
ZAVENTEM	487	750	750	750	750	750	750	750	750	750
ZEDELGEM	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200	1.500	1.500	1.500
ZELE	850	850	900	900	900	900	900	1.150	1.150	1.150
ZELZATE	850	850	850	850	850	850	1.050	1.450	1.450	1.450
ZEMST	875	875	875	875	875	875	875	1.100	1.100	1.100
ZINGEM	1.125	1.125	1.125	1.125	1.125	1.125	1.125	1.125	1.425	1.425
ZOERSEL	745	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
ZOMERGEM	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.100	1.100	1.375	1.375
ZONHOVEN	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.500	1.500	1.500	1.350
ZONNEBEKE	1.425	1.425	1.425	1.425	1.425	1.425	1.425	1.725	1.900	1.900
ZOTTEGEM	1.375	1.375	1.375	1.375	1.375	1.375	1.375	1.375	1.600	1.600
ZOUTLEEUV	900	900	900	900	900	900	1.250	1.250	1.250	1.250
ZUIENKERKE	1.400	1.800	1.800	1.800	1.800	1.800	1.800	1.800	1.800	1.800
ZULTE	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
ZUTENDAAL	950	1.050	1.050	1.050	1.050	1.050	1.300	1.300	1.300	1.300
ZWALM	950	950	950	950	950	950	950	950	950	950
ZWEVEGEM	1.200	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.800	1.800	1.800
ZWIJNDRECHT	800	900	900	900	900	900	900	900	900	900
GEMIDDELDE VLAAMSE GEWEST	1.019	1.068	1.076	1.076	1.073	1.074	1.169	1.259	1.293	1.305

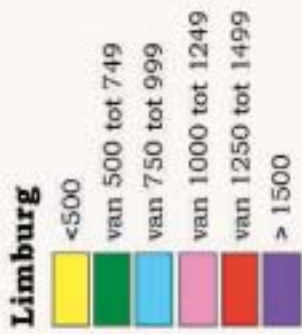

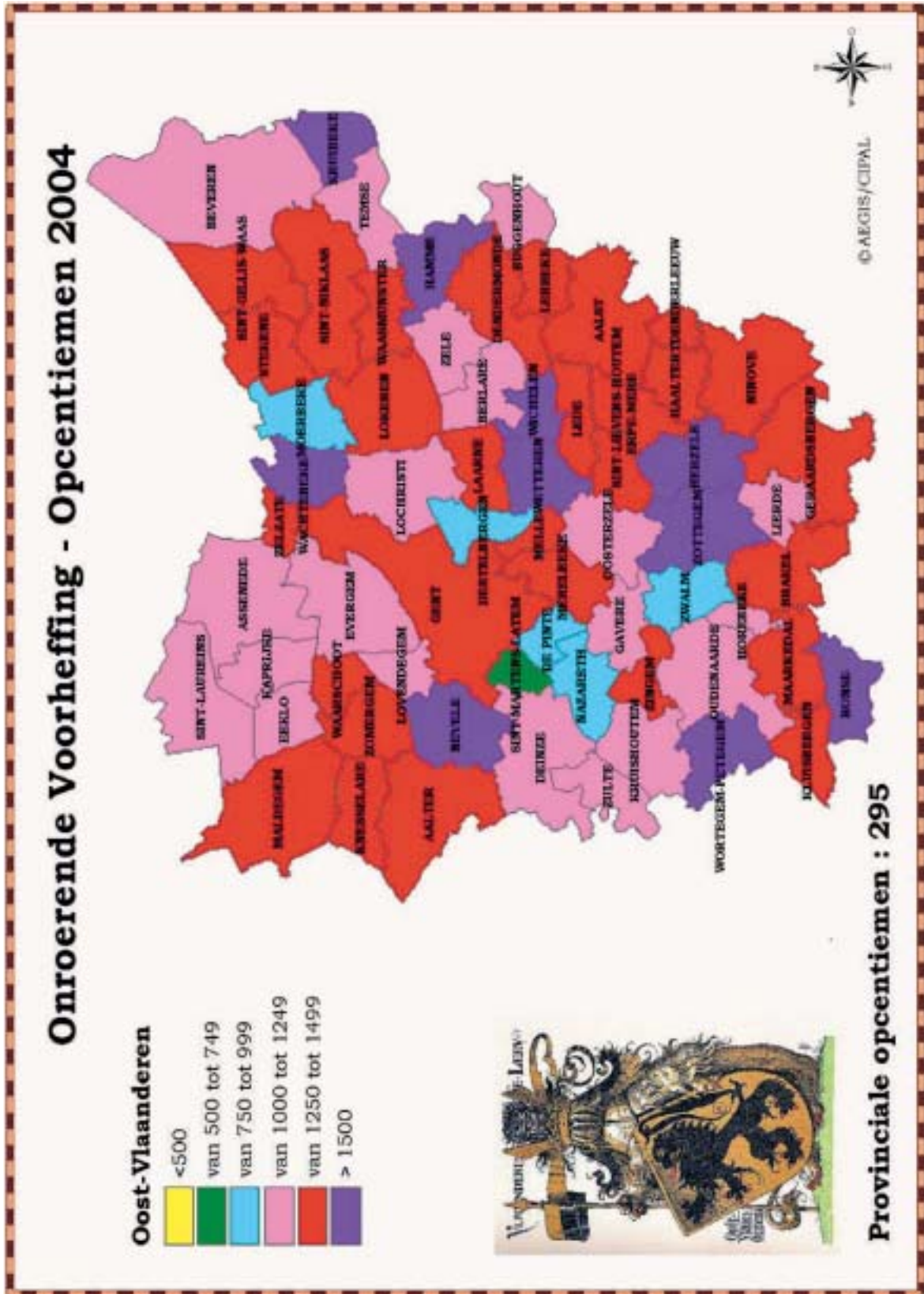
Onroerende Voorheffing - Opcentiemen 2004

Provinciale opcentiemen : 400

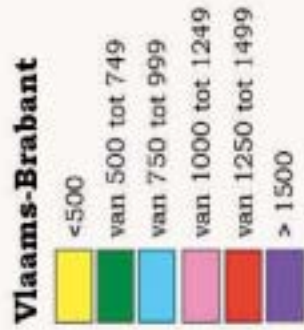
© AEGIS/CIPAL

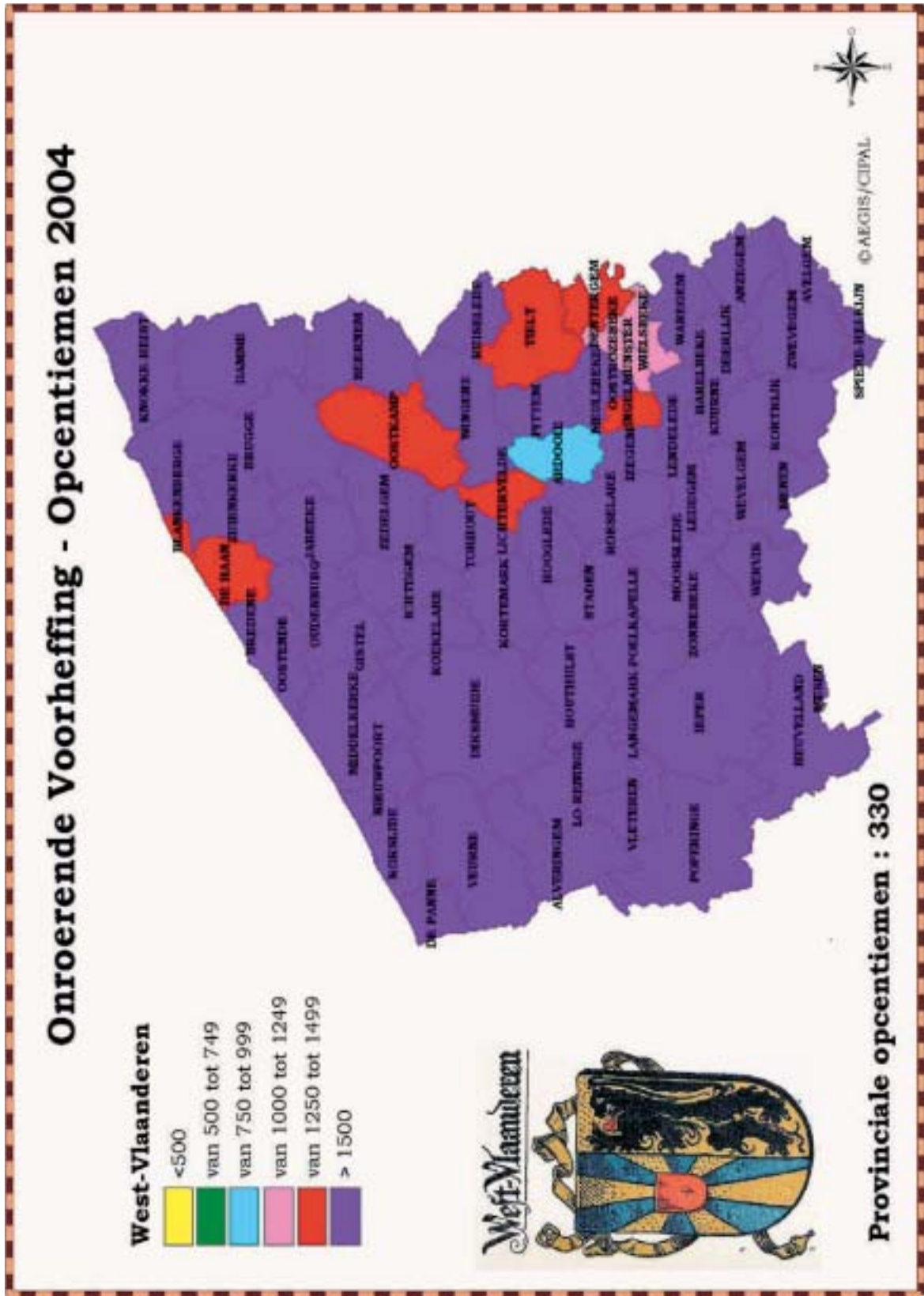

Onroerende Voorheffing - Opcentiemen 2004

© AEGIS/CIPAL

Provinciale opcentiemen : 332

Bijlage 2 Hoe is het kadastraal inkomen in Vlaanderen verdeeld?

Een onderzoek naar de verdeling van onroerend vermogen

Lic. Lucas Tessens & Lic. Monique Gysels
maart 2005

Het kadastraal inkomen is het fiscaal referentiegegeven van een onroerend goed. Hoe ongelijk is het onroerend vermogen in Vlaanderen verdeeld?

Dankzij het *data warehouse van Onroerende Voorheffing* (DWH-OV) zijn de gegevens, die opgeslagen liggen in het operationeel systeem van de belastingtoepassing, toegankelijker.¹

Het is mogelijk de eigenaars volgens hun niet-geïndexeerd kadastraal inkomen (KINI) te rangschikken (van laag naar hoog) en te bepalen hoeveel procent van het KINI in eigendom is van hoeveel procent van de belastingplichtigen/eigenaars². De analyse had betrekking op 2.022.406 natuurlijke personen en 87.094 rechtspersonen, samen 2.109.500 eigenaars/belastingplichtigen. In functie van de procentuele omzetting, werden de eigenaars met het kleinste KINI uit de analyse geweerd. Dit is methodologisch³ en statistisch verantwoord.

De tabel hieronder illustreert de ongelijke verdeling van het kadastraal inkomen tussen eigenaars. De analyse heeft betrekking op de gegevens⁴ van het aanslagjaar 2004.

Tabel – De verdeling van KINI tussen belastingplichtigen/eigenaars – zowel natuurlijke personen als rechtspersonen – aanslagjaar 2004

% eigenaars	aantal eigenaars	bedrag in EUR	% KINI
1	21.095	40.266	0,001
10	210.950	22.447.745	0,610
20	421.900	102.141.437	2,777
30	632.850	213.357.564	5,800
40	843.800	352.599.991	9,585
50	1.054.750	518.178.771	14,087
60	1.265.700	712.906.274	19,380
70	1.476.650	940.038.020	25,555
80	1.687.600	1.215.681.215	33,048
90	1.898.550	1.596.594.565	43,403
99	2.088.405	2.355.509.081	64,034
100	2.109.500	3.678.530.281	100,000

Leeswijzer voor de tabel: Vijftig procent van de eigenaars bezit onroerende goederen die slechts 14% van het totale kadastraal inkomen vertegenwoordigen. Klimmen we verder op in de reeks dan merken we dat 90% van de eigenaars toch maar voor 43% procent van het KINI staat. De top laag van de eigenaars (het hoogste percentiel of 21.095 particulieren of rechtspersonen) bezit dus onroerende goederen die nagenoeg 36% van het totale kadastraal inkomen of meer dan 1,3 miljard EUR (KINI) in het Vlaamse Gewest vertegenwoordigen. Een vorig onderzoek⁵ toonde aan dat de accumulatie van onroerend vermogen bij rechtspersonen erg groot te noemen is.

¹ Voor een analyse van de verdeling van het kadastraal inkomen over leeftijdscategorieën verwijzen we naar het Jaarverslag 2000. Voor een bespreking van de verdeling van het KINI, vastgesteld bij natuurlijke personen enerzijds en rechtspersonen anderzijds, verwijzen we naar het Jaarverslag 2003.

² Belangrijk om weten is dat alle kadastrale inkomens van eenzelfde eigenaar in de belastingtoepassing *samen gevoegd* worden, natuurlijk voor zover die eigendommen in het Vlaamse Gewest gelegen zijn.

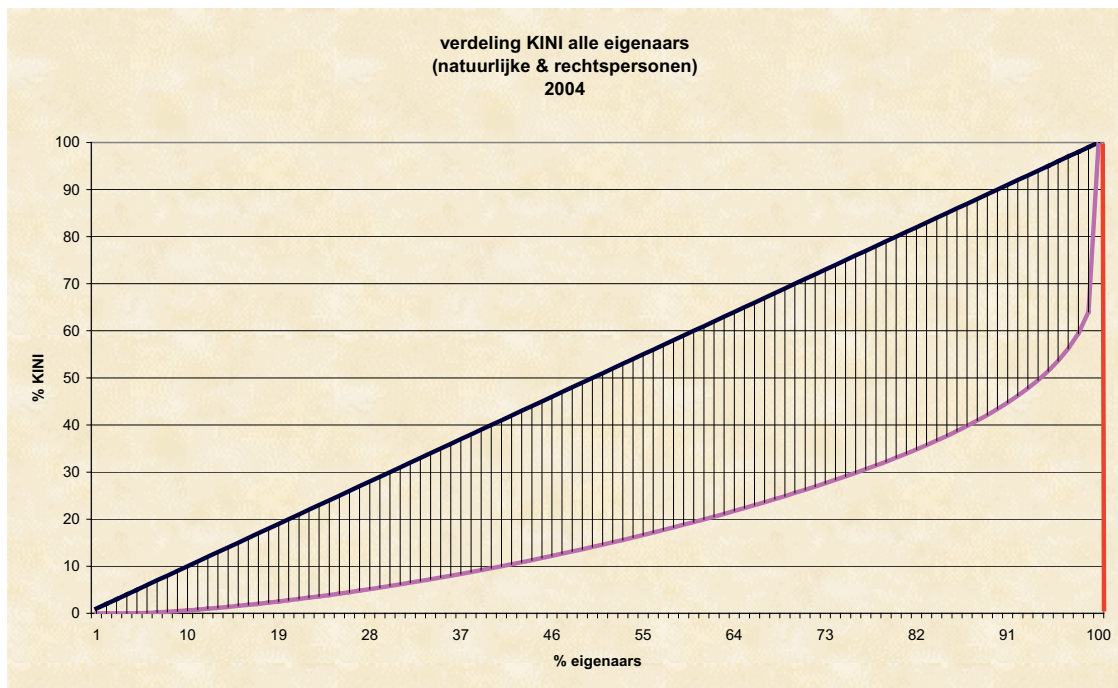
³ Overigens is de statistische betrouwbaarheid van de analyse 100 procent omdat er geen sprake is van een steekproefonderzoek: de gehele populatie die aan de gestelde criteria (belastingplichtig zijn) voldoet, werd in het onderzoek opgenomen.

⁴ Extractiedatum uit het operationeel systeem naar het data warehouse is 31 december 2004. Deze datum is belangrijk vanuit methodologisch standpunt omdat verificatie op de identieke populatie naderhand mogelijk is. *Voor de problematiek (test-retest) verwijzen we naar MOSER C.A. en KALTON G. (1971), Survey Methods in Social Investigation, pp. 353 e.v.*

⁵ Zie het Jaarverslag 2003, pp. 67-70

De grafiek (ook Lorenz-curve genoemd) hieronder geeft de verdeling weer voor het aanslagjaar 2004. De blauwe lijn (45°) geeft de hypothetische situatie weer waarbij iedereen evenveel kadastraal inkomen heeft. De paarse lijn geeft de reële situatie in het Vlaamse Gewest weer. De gearceerde ruimte tussen de beide curven geeft de ongelijkheid aan. In een land waar slechts één eigenaar alle onroerende goederen bezit, volgt de curve de X-as tot aan de 100 procent en veert dan loodrecht (rode lijn) op. In zo'n situatie van extreme ongelijkheid beslaat de ruimte tussen de twee curven dus de volle honderd procent van de oppervlakte.

We mogen besluiten dat het onroerend patrimonium ongelijk verdeeld is.

Onderzoeksdynamiek

Dit onderzoek heeft een rijpingsproces gekend doorheen de opeenvolgende jaarverslagen. Uiteindelijk lijkt het ons aangewezen de hier gepresenteerde methodiek (analyse op natuurlijke én rechtspersonen samen) ook in de volgende jaren aan te houden om verschuivingen te kunnen constateren. De deelanalyses op natuurlijke personen en rechtspersonen afzonderlijk, zoals uitgevoerd in het Jaarverslag 2003, kunnen om de 3 à 4 jaar worden uitgevoerd. De analyse op rechtspersonen verdient uitdieping naar types. Er zou in de toekomst kunnen onderzocht worden welke typologie men kan opstellen, rekening houdend met de coderingen van het Kadaster en/of die van de BVV. Andere analyses zijn denkbaar: de geografisch georiënteerde (provinciaal of gemeentelijk) is er een van. Een vergelijking met de situatie in de beide andere gewesten ligt voor de hand vanuit een onderzoekslogica, ware het niet dat de beschikbaarheid en de toegankelijkheid van de basisgegevens wellicht moeilijker ligt. Een internationale vergelijking (Nederland, Frankrijk, Duitsland, Groot-Brittannië⁶) is eveneens het overwegen waard maar scheidt waarschijnlijk allerlei methodologische problemen. Een aanzet werd door ons reeds gegeven inzake onderzoek⁷ naar de concentratie van KINI in handen van niet-inwoners (andere gewesten en buitenland). Bij dat alles kan men dan nog de historische dimensie inschakelen om te komen tot een analyse van de eigendomsverhoudingen doorheen de tijd. De bijlage in dit jaarverslag over de grote verschuiving in de eigendom van onroerend goed op het einde van de 18de eeuw, vormt slechts een eerste kennismaking én een uitnodiging om uit de onnoemelijk rijke geschiedenis van Vlaanderen de verhalen over grondbezit op te diepen.

⁶ Zie Jaarverslag Onroerende Voorheffing 2003, p. 68 (voetnoot 42).

⁷ Zie Jaarverslag Onroerende Voorheffing 2002, pp. 49-51.

Bijlage 3

De herschikking van het onroerend goed op het einde van de 18de en het begin van de 19de eeuw¹

Lic. Lucas Tessens & Eddy Debaets
maart 2005

In het midden van de 18de eeuw ligt ons land nog bezaaid met honderden kloosters en abdijen die enorm veel grond bezitten. Aan het einde van de eeuw zijn die eigenaars buiten spel gezet en hun onroerende goederen zijn door opeenvolgende acties van de overheid in (vooral) burgerlijke handen overgegaan.

De eeuw van de Verlichting

De eeuw van de Verlichting brengt twee radicaal verschillende maatschappijvisies met elkaar in botsing. De Rooms katholieke kerk stelt de bestaande maatschappij-ordening voor als door God gewild, daartegenover staan de nieuwe rationalistische visies die de toekomst als maakbaar bestempelen.

De wetenschappelijke kennis (19890021) en de nieuwe politieke ideeën (Rousseau, Voltaire, Diderot) neergelegd en verspreid in talloze drukwerken, bereiken de rijk geworden en geletterde handelsburgerij en

sijpelen van daar door naar de massa. In die kringen vormen ze een wetenschappelijke en politieke tijdbom. Maar ook de machthebbers blijven niet ongevoelig voor de nieuwe ideeën.

De Habsburgse keizer Jozef II (die als kroonprins in juni 1777 incognito Parijs bezocht) is er fel door aangegrepen en meent dat het van bovenaf opleggen van hervormingen de beste manier is om het oude in het nieuwe te doen overgaan. Hij wordt daarin bijgestaan door een kundige en ambitieuze schare overheidsambtenaren. (20010031, 19940050) Die ambtenaren blijken uitermate tolerant te zijn voor de

verspreiding van de nieuwe ideeën via geschriften. Zij leggen de protesten van de behoudsgezinde kardinaal de Franckenberg naast zich neer. Zelfs binnen de kerkelijke hiërarchie gaan stemmen op voor het terugdringen van de al te grote invloed van de paus op de staten. Zo ontketent bisschop Febronius vanaf 1763 een ware anti-ultramontaanse campagne. (18910009; 19410021: 224; 19870056: 23) Onder het bewind van Jozef II zijn onze gewesten een bakermat voor 'verlicht drukwerk' en piraatuitgaven van de filosofen. In Vlaanderen speelt de populaire en goedkope periodieke uitgave 'Vlaemschen Indicateur' van J.F. Vander Schueren (1751-1804) een prominente rol bij het ontsluiten van kennis (19870053: 241 en 339-342) en het promoten van bijvoorbeeld de theaterstukken van Voltaire (19100010).

Het belang van grond

Aangezien grond in een agrarische samenleving productiefactor nummer één is, krijgt de landbouw alle aandacht. De school der fysiokraten (19730036: 111) poneert dat een beter gebruik van het grondareaal, gebaseerd op wetenschappelijke methodes, een voorwaarde voor vooruitgang is. Die verhoogde aandacht voor de landbouw brengt ook de andere aspecten voor het voetlicht: het eigendomsrecht, het kadasteridee en de belastbaarheid, cartografie met aanduiding van de teelten (19960026), enzovoort. De theoretische bespiegelingen botsen uiteindelijk met de realiteit van het grootgrondbezit van de adel en de kloostergemeenschappen.

De dode hand

De abdijen en kloosters hadden in de loop der eeuwen zoveel gronden in handen gekregen dat we van een heuse concentratie mogen spreken. Aan het beheer van hun onroerend bezit besteden ze veel aandacht. De fraaie kaartenboeken waarin zeer gedetailleerd de ligging en de oppervlakte van hun gronden staat

¹ De cijfermatige verwijzingen in de tekst (bijvoorbeeld 19890021) geven het boek- of documentnummer - eventueel gevolgd door het paginanummer na het dubbele punt - waarnaar wordt gerefereerd. De bibliografie (in fine) is chronologisch opgebouwd.

beschreven, is daarvan het bewijs. In feite vormen die kaartenboeken een 'privé-kadaster'. Die documentatie maakt hun rijkdom niet alleen boekhoudkundig beheersbaar, ze zorgt er ook voor dat de monarch vrij gemakkelijk hun bezittingen kan kwantificeren en dus belasten. De machtspositie werd echter afgedaan als 'dode hand' (main morte) omdat de eigendommen die zich binnen de congregaties accumuleren, nooit meer terecht zouden komen in het economische ruilverkeer. Vanuit die machtsbasis kunnen de religieuzen sturend optreden op het politieke, het economische en het financiële terrein. Hun wereldinterpretatie beheerst het denken en elke andere interpretatie wordt verboden en bestreden (cfr. het bestaan van lijsten van verboden boeken, de zogenaamde 'index'). Er was een staat binnen de staat tot stand gekomen.

In het Ancien Regime zijn de abdijen als politieke factor ook uitdrukkelijk erkend en zo hebben de rijkste, de zogenaamde Statenabdijen, zitting in de Staten van Brabant.

Het edict van 1753 beperkt de 'dode hand' (mainmorte). Koerperich (19220006: 266) komt tot volgende conclusie: "*Cette évolution aboutit à l'édit général du 15 septembre 1753 qui interdit sous peine de nullité absolue, à tous les établissements de mainmorte, ecclésiastiques ou laïques, d'acquérir sans autorisation des biens immeubles et leur interdit même d'en prendre à bail. Mais cet édit ne se contente pas de la sanction de la nullité; il fait encourir aux transgresseurs la peine de confiscation. (...) but politique: restreindre la richesse du clergé et l'influence qu'elle peut lui donner dans l'état. C'est aussi ce but politique qui explique l'augmentation considérable que subit à cette époque, la taxe ou 'reconnaissance' à payer pour les acquisitions.*"

Om kort te gaan: grondbezit betekende macht; wilde men die controleren dan dienden er toelatingen bekomen en taksen betaald te worden. Om het brutaal te stellen: macht werd afkoopbaar, weliswaar via een streng gesanctioneerde transactie.

Hervormingen

Wil men hervormingen doorvoeren dan moet geraakt worden aan tal van gevestigde posities en privileges. Vanuit strategisch oogpunt ligt de weg van de minste weerstand dan voor de hand. Koning Hendrik VIII had in de 16de eeuw de weg getoond door de afschaffing en confiscatie van alle Britse en Ierse kloosters. (18880002; 19510034: 383 e.v.; 19750044; 20020052: 92) Vooraf was een minitieuze schatting gemaakt van de opbrengst in het 'tax-book' (Valor Ecclesiasticus). Eerst kwamen de kleine kloosters, daarna de grote aan de beurt. In een eed moesten de geestelijken trouw zweren aan de koning en de suprematie van de paus afzweren. De bezittingen van de kloosters kwamen ten goede aan de kroon en de adel, wat leidde tot een uitbreiding van het grootgrondbezit. (19550052: 149) Ook in andere staten (Venetië in 1606 en 1656, Frankrijk in 1749, Parma in 1764) was men overgegaan tot de opheffing van kloosters en abdijen of minstens de beperking van hun aantal. (19980042: 49-50)

"Ceux qui prétendaient que dans un grand royaume on ne pouvait rompre avec le pape sans danger, virent qu'un seul coup pouvait renverser ce colosse vénérable, dont la tête était d'or, et dont les pieds étaient d'argile (...) on sentit qu'un poivoir qui n'est pas fondé sur la force, n'est rien par lui-même."

(Voltaire over de opheffing van de kloosters door Hendrik VIII, 17710001, IV: 107)

In 1771 documenteert Voltaire in zijn nieuwsoortige historiografie "*Essai sur les mœurs et l'esprit des nations*" (17710001) de maatregel van Hendrik VIII uitvoerig. Voltaire brengt op radicale wijze de profane belangen van kerk, kloosters én van de paus op de voorgrond en wijst erop dat het de kerk aan macht ontbreekt om die belangen manu militari te verdedigen. Die enkele zinnen vormen bijna een handleiding voor verlichte vorsten. Met zijn analyses en raadgevingen aan heersers treedt Voltaire in het voetspoor van Niccolò Machiavelli. (15130001: 98-100)

Keizerin Maria-Theresia laat, na de opheffing van de jezuïeten-orde in 1773, tussen 1776 en 1782 hun goederen verkopen en strijkt de opbrengst op. (19870053: 220-221) Zij schept daarmee een precedent in de Oostenrijkse Nederlanden. (19910024, 19940051: 756) Haar zoon, keizer Jozef II, hanteert het nutsprincipe (utilitarisme) heel consequent: wat maatschappelijk onnuttig is, moet wijken voor het algemeen belang en vooral ter ondersteuning van de keizerlijke financiën. Vanuit die redenering schaft hij op 17 maart 1783 de contemplatieve orden af en om hun goederen te beheren richt hij een Religiekas op. Zo verdwijnen er tussen 1783 en 1787 163 kloosters en twee abdijen (125 vrouwen- en 40 mannenkloosters) van het toneel. Ze worden als onnuttig bestempeld omdat ze zich niet inlaten met onderwijs, studie, ziekenzorg of zielenzorg. [Op de bijgevoegde kaart vindt men de ligging van die afgeschafte kloosters, voor zover ze op het grondgebied van het huidige Vlaamse Gewest lagen.] De Religiekas moet dienen om de pensioenen van de kloosterlingen te betalen, om nieuwe parochies op te richten (20010026: 20) en om de liefdadigheid van de

kloosters over te nemen. Die laatste functie wordt in de verf gezet om de publieke opinie, die eraan gewend is dat aalmoezen van de kloosters komen, niet voor het hoofd te stoten. De administratie van de Religiekas stelt 56 plaatselijke ontvangers tewerk, belast met het innen van pachtgelden, het verkopen van kunstvoorwerpen en het betalen van toelagen. (19940051: 751) Op 31 december 1787 wordt het Comité van de Religiekas opgeheven (de balans vertoont een boni, zie 19050007: 119 e.v.) en gaan haar bevoegdheden over naar de 'Conseil du gouvernement général'. Na de Brabantse Omwenteling gaat het beheer van de

kerkelijke goederen over in handen van de nieuw opgerichte 'Conseil des Finances'. (19050005: 344) We zien dus dat het beheer van die goederen gaandeweg wordt opgeslorpt in het staatsapparaat en als actiefpost binnen het algemene staatsbudget gaat fungeren.

De link met de herkomst van de goederen wordt zodoende stapsgewijs verbroken.

Maar er is meer. In 1784 maakt Jozef II zijn hervormingsplan voor de belastingen van 1785 bekend en geeft in de aanhef zijn ware intenties weer: *“Grond is de enige bron van leven voor alle mensen in een staat en de grondlasten kunnen niet afhankelijk zijn van de hoedanigheid van de eigenaar. Bovendien is een onderscheid maken tussen gronden bij het heffen van belastingen in tegenspraak met het staatsbelang, dat de hoogste wet uitmaakt; daarbij kan geen rekening worden gehouden met oude gewoonten,*

privileges of vooroordelen” (onze vrije vertaling, originele tekst van het 'Plan de Réforme' in het Frans, geciteerd in 19940050: 540-541). Er zijn weinig teksten te vinden waarin én de ideeën van de fysiocraten én de egalitaire basispremissen van de Franse Revolutie én de 'raison d'état' in zo'n samenhang geformuleerd zijn. Voor de grootgrondbezitters – de adel en de geestelijkheid – betekent dat zo goed als een oorlogsverklaring omdat de grondslagen van de feodaliteit door de keizer zelf onderuit worden gehaald.

Jozef II stuurt aan op de vestiging van een sterke seculiere clerus, geestelijke functionarissen zeg maar. Ingeschakeld in het overheidsapparaat zouden die dan als doorgeefluik voor de keizerlijke ideeën kunnen dienen. Hij hoeft niet verder met ze te onderhandelen. (19970041: 331) Om met kennis van zaken een nieuwe parochie-indeling te kunnen opmaken, organiseert de centrale overheid in 1786 een heuse enquête. Het spreekt vanzelf dat de administratie hierdoor een gedetailleerd zicht krijgt, niet alleen op de kerkelijke indeling, maar tevens op de invloedsfeer van de resterende kloosters en abdijen. (19980038: 7 en 233-235) De reorganisatie beoogt uitdrukkelijk de scheiding van de stedelijke en de rurale parochies, wellicht ook om de transmissie van ideeën onder controle te houden.

Jozef II voorgesteld als een gier, beladen met kerkschatten
(spotprent – archief Grimbergen)

De abdijen als grootgrondbezitters

Aan de grote abdijen, die ook een rol spelen op het politieke forum (de abten hebben zitting in de Staten van Brabant) en optreden als bancaire instituten van de centrale overheid, durft de keizer voorlopig niet te raken. Wel houdt hij de vinger aan de pols en in 1785 laat hij de financiële situatie van deze belangrijke abdijen (en andere kloosters) doorlichten door topambtenaar de Kulberg. (19340018: 84 e.v., 19650034, 19990039, 20010026, 20010031) Het rapport van de Kulberg, qua opzet vergelijkbaar met het eerder vermelde 'Valor Ecclesiasticus', inventariseert voor elke kloostergemeenschap de inkomsten. In zijn commentaren geeft hij zijn visie op hun mogelijk behoud en in zijn adviezen over de Statenabdijen is hij opvallend voorzichtig.

Dat het om veel, heel veel geld gaat, mag duidelijk zijn. Een eigentijdse bron spreekt van goederen ter waarde van 30 miljoen voor Brabant alleen al en verdedigt de vrije eigendom als volgt: *"Den vryen eygendom, dit heylig en ontzagchelyk Regt van Proprieteit, dit Regt gegrondevest op de reden zelve en op de natuere; dit Regt, 't welk het fundament uitmaekt van alle Regten, is op eene onwedersprekelyke wyze geschonden geweest door de maniere, volgens de welke de afschaffing der Kloosters is uytgewerkt geweest."* (17900003 II: 176)

Een ruw overzicht van het grondbezit van enkele belangrijke abdijen brengt ons voor de tweede helft van de 18de eeuw tot een totaaloppervlakte van meer dan 62.000 hectaren of 624 vierkante kilometer. Een ruwe schatting (gemiddelde landbouwgrondprijs in 2002 in België) van de waarde daarvan levert een totaalbedrag van 2,7 miljard EUR of bijna 109 miljard oude Belgische franken op. De berekening toont aan welke belangen toen in de waagschaal gesteld waren. Daarbij benadrukken wij dat de waarde op een minimaal basisbedrag werd becijferd en dat wij zelfs geen rekening hielden met de waarde van de opstallen.

Oppervlakte van abdijsgronden in de tweede helft van de XVIIIde eeuw	
abdijen	in hectaren
Affligem	8.262
Averbode	2.721
Bonne-Espérance	4.500
Dielegem	723
Floreffe	5.000
Grimbergen	1.544
Heilisseem	2.415
Orval	7.000
Oudenburg	900
Park	2.728
Sint-Bernards	9.439
Sint-Gertrudis Leuven	1.082
Sint-Michiels	3.873
Tongerlo	3.512
Villers-la-Ville	7.394
Vlierbeek	1.295
totaal in hectare	62.388
totaal in m²	623.880.000
totaal in km²	623,88
waarde in prijzen van 2002 (€)	2.695.161.600
idem in oude BEF	108.722.549.428

De Brabantse Omwenteling: mislukt Belgisch nationalisme

Gaandeweg organiseert de oppositie tegen het beleid van Jozef II zich in twee strekkingen: de conservatieve statisten, die hun oude privileges en eigendommen wensen te behouden en de progressieve democraten, voorstanders van een burgerlijk parlementarisme.

Wanneer Jozef II verneemt dat er een opstand op til is, gefinancierd door de abdijen, stelt hij hen op 13 oktober 1789 onder sekwester, zeg maar onder gecontroleerd beheer. Het ging met name om de volgende abdijen: Tongerlo, S. Beernaert, Affligem, Gembloux, Villers, Vlierbeek, S. Geertruydt, S. Michiel, Dilighem, Grimberge, Everbode, Heylisseem (bron: ordonnantie bewaard in het archief van de abdij van Grimbergen, namen in oorspronkelijke spelling). Daarmee geeft de keizer als het ware zélf het startschot voor de Brabantse Omwenteling (24 oktober tot 21 december 1789), waarin de statisten en de democraten zich stortten. In feite gaat het om een 'averechtse revolutie'. De 'Verenigde Belgische Staten' zijn de staatkundige uitloper van die opstand maar de interne afdreigingen en de afzijdigheid van de grootmachten zorgen voor een wel heel kort bestaan (11 januari 1790 tot januari 1791). (19610051) Die periode is cruciaal omdat het de eerste testcase is van het samengaan van conservatieve en progressieve krachten in het beleid. Het loopt slecht af. De kerkelijke instellingen beschouwen de overwinning op de Oostenrijkers als een 'roemrugtigen zegenprael der

Nederlandsche Kerk over haere verdrukkers' (17900003: fragment uit de titel) en bepleiten de restauratie van hun privileges. Ook het straatgeweld viert hoogtij: te Brussel worden in maart en april 1790 de huizen van een

aantal vooruitstrevende notabelen bestormd. (19300023, 20030021) Elk compromis tussen statisten en democraten blijkt uitgesloten. De naar Frankrijk verjaagde Belgische democraten radicaliseren daar hun standpunten naar revolutionair én antiklerikaal model.

Oorlog, plundering en annexatie

Door de binnenlandse tweedracht verzwakt (19340018: 12), komt het al vlug tot een eerste Oostenrijkse restauratie (december 1790 - november 1792), gevolgd door een Franse bezetting (november 1792 - maart 1793) en een tweede Oostenrijkse restauratie (maart 1793 - juni 1794). Tijdens die laatste periode steunen de abdijen openlijk de Oostenrijkers met een subsidie van maar liefst 4 miljoen gulden (19050005: 414, 19550047: 184) en profileren zich daardoor als vijanden van de revolutie, wat koren op de molen is van de antiklerikalen. Aan de grens blijft het heel onrustig. Vanuit Givet ondernemen de sansculotten in november 1793 strooptochten naar de kastelen van Focant, Beauraing, Matagne en Hierges. (19350018: 88 en 91) Op 13 en 14 mei 1794 worden de abdijen van Aulne en van Lobbes in brand gestoken. (19800061: 169-186 en 403; 19970047: 9 en voetnoot 34) Die van Bonne-Espérance, nabij Binche, moet eveneens een plundering ondergaan. (19740062: 47)

De wapenfinanciering door de abdijen mag niet baten want in 1794 volgt een tweede Franse bezetting die vanaf 1 oktober 1795 overgaat in een annexatie (1795-1814). De bezetting gaat weerom gepaard met ongecontroleerde plunderingen waaraan de Franse bevelhebbers, ondanks talrijke waarschuwingen, geen paal en perk kunnen stellen. (19970047)

De annexatie omvat de Oostenrijkse Nederlanden, het Prinsbisdom Luik en het abdijsprinsdom van Stavelot-Malmédy. Van december 1795 tot januari 1797 is de Fransman Bouteville als commissaris-generaal aangeduid om de aangehechte departementen te organiseren en te stroomlijnen naar Frans revolutionair model. De taak is aartsmoeilijk omdat de ommezwaai wel erg radicaal is. Het administratieve apparaat komt moeilijk op gang aangezien slechts weinigen willen collaboreren met de bezetter. De belastingen worden niet of veel te laat betaald bij gebrek aan effectieve dwangmiddelen en de rechters ontvangen geen loon. (19290013) Er heerst een voortdurende onrust omdat men georganiseerd gewapend verzet vreest van de geestelijken, die aanzien worden voor hardleerse anti-revolutionairen. Daarom grijpt het regime naar de repressieve methoden van de politiestaat om orde te doen heersen.

Registratierechten en grondbelasting

Bovenal lijdt het jonge Franse regime aan acuut geldgebrek omdat de economie in de bezette departementen ontwricht is en het oude belastingstelsel, dat nog in voege is, bijna volledig op indirecte belastingen gebaseerd is. Noch de plunderingen, noch de gedwongen oorlogsbelastingen, brengen voldoende fondsen binnen om de geldverslindende export van de revolutie te financieren. Die belastingen moeten zwaar gewogen hebben op onze provincies. Cambon meldt op 1 februari 1793, dus tijdens de eerste Franse bezetting, aan de Parijse Conventie dat men al voor 64 miljoen francs aan belastingen uit België heeft gehaald. (19880075: 39; 19680045: 322) In de revolutionaire gedachtegang dienden de 'bevrijde' gebieden immers bij te dragen in de kosten die voor die bevrijding werden gemaakt. (19340018: 151, 165-167)

Registratierechten

Omdat de Franse staat zich van inkomsten dient te voorzien, worden de transacties van roerende en onroerende goederen getaxeerd met een registratierecht. Dat gebeurt bij het decreet van 1 februari 1791 (Décret relatif au droit d'enregistrement des actes civils et judiciaires, et des titres de propriété, suivi du Tarif des mêmes droits; 18390001: Tôme V: 53 e.v.), dat in zijn formulering van een grote nuchterheid getuigt en daarmee wat haaks staat op het bombastische revolutionaire taalgebruik. Het is een staaltje van technocratisch kunnen en heeft verregaande gevolgen. In feite wordt de gehele vermogensmassa van het Franse koninkrijk (sic, Lodewijk XVI is op dat moment nog in functie) en de mutaties die zich daarin voordoen alsook alle transacties tussen partijen onderworpen aan een belasting. De notarissen staan in voor de inning van de registratierechten en de doorstorting naar de staatskas. De neerlegging van de kopieën van de door hen opgestelde akten bij de griffies van de rechtbanken verschaft de centralistische staat een quasi volledig overzicht van de vermogensmutaties die zich voltrekken in revolutietijd. Er is een scherp en merkwaardig contrast tussen de hevigheid van het straattoneel met zijn ronkende retoriek en kleurrijke

optochten en de koele berekeningen van het Franse bewind. (zie ook 19000009: 16) Door de annexatie in 1795 wordt geheel dit belastingstelsel ook in de Zuidelijke Nederlanden van kracht en overleeft daarna de opeenvolgende regimes. (18190001, Dictionnaire ...: 259-274) Een niet onbelangrijk detail is dat het betalen van de verschuldigde registratierechten een wettelijk vermoeden vestigt ten aanzien van het eigendomsrecht.

Grondbelasting

Het systeem van de grondbelasting wordt voor het eerst in de Belgische gewesten ingevoerd voor het jaar V (22 september 1796 - 21 september 1797). Het is een rechtstreekse belasting op het netto-inkomen van het onroerend eigendom volgens het repartitiestelsel. Elk jaar stellen de wetgevers het totaal bedrag van de door het gehele land op te brengen grondbelasting vast, dat dan achtereenvolgens wordt verdeeld over de verschillende departementen, arrondissementen en gemeenten. Om het voor iedere gemeente vastgestelde bedrag over de belastingplichtigen te verdelen en de belastingrollen (kohieren) op te maken, worden door de municipale administratie vijf personen tot 'répartiteur' benoemd. Onder het netto-inkomen van de grond verstaat men dan wat overblijft van de bruto-opbrengst nadat men hiervan de onkosten voor de bebouwing, het zaad, de oogst en het onderhoud heeft afgerekend. (19640035: 266) De grondbelasting heeft echter niet onmiddellijk het beoogde effect en door de oorlogsomstandigheden ligt de economie zo goed als plat. Schrijft Boutteville niet: "*La contribution foncière n'y était point connue; les revenus publics consistaient en droits sur les objets de transports et de consommation, et, par mille raisons (...) ces produits sont réduits à peu près à rien.*" (19290013: I: 209)

Er zit dan ook niets anders op dan opnieuw gewongen oorlogsleningen uit te schrijven. Tenslotte wordt veel verwacht van de **nationalisatie van de onroerende goederen van de kerk, de gevluchte adel en de gilden**. De wetgeving om tot nationalisaties over te gaan was al volledig uitgewerkt in Frankrijk en wordt gewoon getransponeerd op de ingelijfde departementen.

De wetgeving op de nationalisaties

Op 1 september 1796 wordt een besluit gestemd tot afschaffing van de Belgische kloosters en de opmaak van de lijst van hun gronden. Artikel 1 luidt als volgt: "*De kloosterorden en reguliere congregatieën, abdyen, priorien, kanoniken-regulier, kanonikessen en generaelyk alle religieuze huysen of stigtingen van beyde geslagten zyn afgeschafft in de negen departementen, vereenigd door de wet van den 9 Vendémiaire laetstleden*" (=1 oktober 1795).

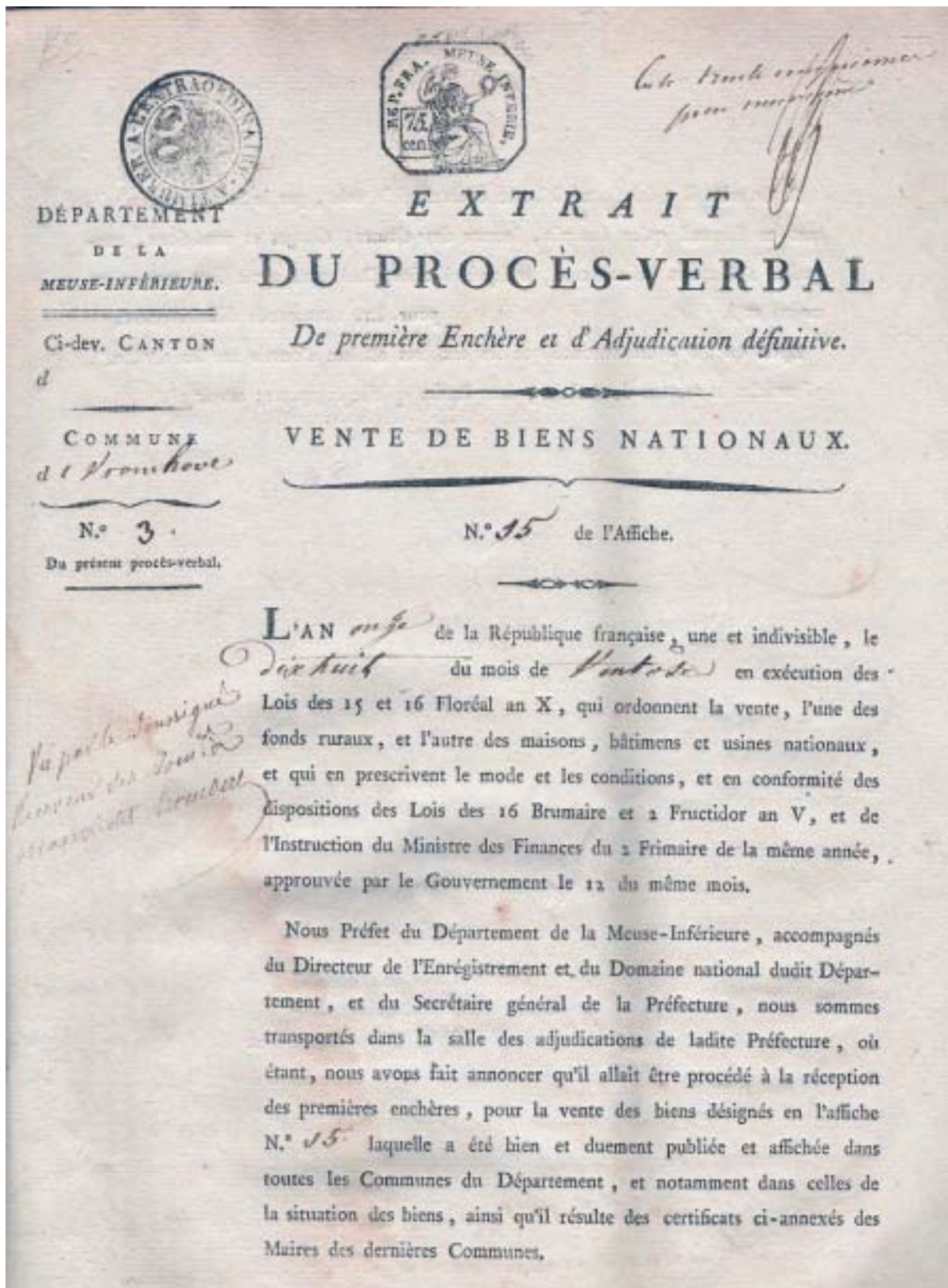
[Op de tweede bijgevoegde **kaart** vindt men de ligging van de onder het Franse Bewind afgeschafte kloosters, voor zover ze op het grondgebied van het huidige Vlaamse Gewest lagen.]

Verder luidt het: "*De ontvangers der nationale goederen moeten eenen staat opmaken van al het goud- en zilverwerk, van de boeken, handschriften, schilderijen en oudheden, die in de kloosters voorhanden waren, en de titels eischen van al hunne roerende en onroerende goederen.*". (18920006: 82; 19970041: 331; zie ook: Pasinomie, t. VII, p. 387: loi du 15 fructidor an IV, vermeld in 19330012: 197) De opeising van de eigendomstitels is niet zonder belang omdat daardoor de juridische mogelijkheid van de tegenstelbaarheid van het eigendomsbewijs voor de oorspronkelijke eigenaars verval. Overigens hadden de vroegere wetten van 17 juli en 2 oktober 1793 reeds de verplichting opgelegd tot de verbranding van de feodale eigendomstitels. (18240002: 89)

De bezetter is zich wel bewust van de risico's, verbonden aan de aankondiging van de afschaffing. Zo schrijft onderprefect Dargonne op 5 september 1796 aan de politiecommissarissen te Antwerpen dat het een "*opération étant l'une des plus délicates que le Gouvernement ait opérées dans les provinces*" is. (18970002: 269)

Iets meer dan een jaar later, op 26 oktober 1797, vaardigt het Directoire een decreet uit waarbij de goederen van gevluchte of onbeëdigde pastoors aangeslagen werden. (Pasinomie, t. VIII: arrêté du 5 brumaire an VI) De goederen van de gilden worden genationaliseerd bij wet van 25 november 1797. De nationalisatie van de goederen van de geëmigreerden ressorteert - zoals in Frankrijk - onder de bevoegdheid van de lokale overheden. Zij moeten beoordelen of de betrokkenen al dan niet de kwalificatie 'geëmigreerd' toebedeeld krijgen. Die interpretatievrijheid op het lokale vlak speelt ongetwijfeld in het voordeel van de adel en lijkt ons een belangrijk verklaringselement bij het beschouwen van de herkomst van de genationaliseerde goederen. De staatsgoederen van de verjaagde Oostenrijkse overheid, waaronder die van de vroegere Religiëkas, waren door het feit zelf van de annexatie genationaliseerd. (19330012: 197)

Dat ook de bodemschatten, met name de steenkoolmijnen, in het geding zijn bij de annexatie wordt aangetoond door het feit dat de Franse decreten uit 1791 op de nationalisaties van de mijnen in onze gewesten zeer vroeg van kracht worden en wel op 20 november 1795. (18190001: 247-257)

Proces-verbaal van de openbare verkoop van een grond gelegen te Vroenhove(n), hebbende
 toebehoord aan het klooster van Saint-André (Maestricht)
 18 Ventose an XI (= 9 maart 1803)
 (uit privé-verzameling)

De praktijk: van uitdrijving tot verkoop

Als voorbeeld voor de procedure die werd gevolgd bij de verkoop van nationale goederen, nemen we de confiscatie van de refugie Coolhem (nabij Puurs), afhankelijk van de Sint-Bernardusabdij te Hemiksem.

Eind oktober 1796 wordt het bevel tot uitdrijving betekend en wordt een rapport gezonden aan de ontvanger van Nationale Domeinen (in dit geval de succursale te Mechelen). Op 10 februari 1797 wordt de schatting van het goed opgenomen in een proces-verbaal. Vervolgens wordt een affiche uitgehangen die de eerste koopdag op vrijdag 28 april 1797 vaststelt. De definitieve toewijzing gebeurt op 3 mei 1797 op een tweede koopdag. De registratie wordt ingeschreven op 1 juni 1797. De gehele zaak was dus op 7 maanden tijd afgehandeld. De koper is Constantinus Josephus Van Den Nieuwenhuyzen, een fabrikant van religieuze kleren en hoeden uit Mechelen, die nog ander 'zwartgoed' aankocht. (19990040: 64) In dit korte bestek gaan we niet in op de problematiek van de betaalwijze.

Het volstaat te zeggen dat de mogelijkheid om met papiergeld te betalen - gekoppeld aan de toegelaten gespreide betaling, de sterke depreciatie van de fameuze assignaten en het beperkte aantal kandidaat-kopers - op de immobiliënmarkt voor spotprijzen zorgde.

Werden er omvangrijke gebouwen en landerijen te koop aangeboden, dan gaf men aan experts de opdracht gedetailleerde opmetingen te doen en plannen op te stellen. Zo tekende landmeter-expert Nivoy voor de plannen van de abdijen te Grimbergen, Kortenberg en La Ramée. Het Rijksarchief bewaart overigens nog tal van plannen. (19960046)

Het resultaat van de openbare verkopen werd door een aantal auteurs onderzocht. In de onderstaande tabel geven wij een klein overzicht, beperkt tot de oppervlaktes die in het geding waren.

geografische omschrijving	oppervlakte der verkochte nationale goederen
Departement de Jemappes (Henegouwen)	42.875 ha
Departement de la Lys (West-Vlaanderen)	34.632 ha
Departement de l'Escaut (Oost-Vlaanderen)	27.079 ha
Arrondissement de Namur	10.507 ha
totaal	115.093 ha

Lambert (19700040; zie ook Delatte, 19330012: 232-233) wijst erop dat van de verkochte gronden slechts 16,5 procent in handen van boeren terecht kwam. Van een echte democratisering van het grondbezit is dan ook geen sprake. Zij die vóór of tijdens de revolutie kapitalen hadden kunnen accumuleren (adel, burgerij, adel én burgerij via Parijse financiële groepen) blijken de grootste verwervers van het zogenaamde 'zwartgoed' te zijn. Dat het deze groepen zijn geweest die profiteerden van de herschikking van het onroerend goed ligt in de lijn van wat Voltaire nastreefde: voor hem diende men een sociale ongelijkheid in stand te houden en moest het gepeupel onmondig en bezitloos blijven. Zelf zeer gefortuneerd, dreef hij de spot met elke poging om gelijkheid in het bezit van goederen te realiseren. (19990041: 47)

Wat werd er met de goederen gedaan? We onderscheiden twee soorten: gronden en gebouwen. Over de gronden kunnen we kort zijn: de nieuwe eigenaar blijft dezelfde pacht of een hogere pacht innen. Bossen blijven over het algemeen eigendom van de staat. Vele gebouwen krijgen een andere bestemming en worden omgevormd tot (militaire) stapelplaatsen of fabrieken. Heel wat kleine textiel- en metaalateliers vinden een onderkomen in voormalige kloostergebouwen. In een aantal gevallen worden de goederen na korte of langere tijd met speculatieve winst doorverkocht. Er heerst ook een afbraakwoede, gevoed door de idee dat het oude definitief heeft afgedaan. Het afbraakmateriaal wordt dan per kar verkocht en we mogen zeggen dat de revolutie een radicale wijziging van stads- en dorpsgezichten heeft veroorzaakt. Zo wordt te Antwerpen in de jaren 1803-1804 een groot gedeelte van de befaamde Sint-Michielsabdij afgebroken om plaats te ruimen voor militaire scheepswerven. (19480046: 108-111; 19890057: 25-31; 20030013) Het bekendste

voorbeeld is wel de afbraak van de kathedraal van Luik, wat een blijvend litteken in de stad naliet. (19890049) Dat een kunstschilder, Léonard Defrance, daaraan zijn medewerking verleende, blijft tot op de dag van vandaag voor polemiek zorgen. (19790042, 19800057, 19830039, 19850059, 19890049, 19960037) Het bewijst dat creatief talent in vrijheidsdrift destructief tewerk kan gaan om de voorwaarden te scheppen voor nieuwe kunst.

Plan van Antwerpen uit 1805 (ets uit privé-verzameling)
 Waar eens de Sint-Michielsabdij stond, liet Napoleon scheepswerven aanleggen.
 Met het oog op de verovering van Engeland bouwde men daar een oorlogsvloot.

Schade aan het culturele erfgoed

Vóór en tijdens de periode van de verkopen vindt een massale kunstroof van schilderijen, meubilair, beeldhouwwerk en bibliotheken plaats. Het omsmelten van vele zilveren en gouden kunstschaten eist een zware kunsthistorische tol. (19970047: 25, voetnoot 51) Het patrimonium van onze gewesten wordt onherstelbaar geschonden (de kwaliteit van wat wél bewaard bleef en vandaag de trots van onze rijkgevlude musea uitmaakt, bevestigt enkel deze stelling). Het komt wel degelijk neer op een goed georganiseerde en gestructureerde roof op heel grote schaal en minder op blinde vernieling (zoals tijdens de beeldenstorm). Een bijkomende moeilijkheid voor ons land was dat de gedeeltelijke restitutie van de kunstwerken geschiedde toen België in 1815 onder Nederlands bewind kwam, zodat de diaspora onoverzichtelijke proporties aannam en tot een juridisch kluwen van eigendomstitels leidde. (18830003)

“La Liberté ou la Mort”

Omdat de religieuzen het bewijs hadden geleverd van hun contrarevolutionaire sympathieën, eisen de bezetters van hen een onvoorwaardelijke eed van trouw aan de republikeinse staat en de revolutionaire waarden. (18980004; 19140006: 3-50; 20040020: 558) Het moto luidt: “*La Liberté ou la Mort.*” In de beginperiode is die eed nog vermengd met een eed van haat aan het koningschap, een onmogelijk te nemen stap voor de meerderheid van de geestelijken, zelfs nadat het Franse Bewind de eed voor interpretatie vatbaar maakt en wel in volgende zin: “*de ne pas coopérer directement ou indirectement au rétablissement de la*

royauté en France et à être soumis au gouvernement actuel". (17990001) Het gevolg is een strenge vervolging, deportaties en het sluiten van alle kerkgebouwen. De 'Besloten Tijd' (of 'Beloken Tijd') neemt een aanvang. (18800004)

Boerenkrijg

Inmiddels heeft Frankrijk half Europa, van de Atlantische Oceaan tot aan de Oeral, onder de voet gelopen om de revolutionaire ideeën uit te dragen. Vanuit onze gewesten worden jonge mannen opgeroepen (de zogenaamde circonscriptie) om te dienen in de Franse legers. Het is de spreekwoordelijke druppel. De weerstand daartegen leidt tot de Boerenkrijg (12/10/1798-5/12/1798). De opstand tegen de bezetter komt nadrukkelijk uit de rangen van de rurale bevolking. Het waren hun jongens die werden opgeroepen. Bovendien hadden de boeren niet veel te verliezen want de verkochte gronden waren zeker niet in de handen van de boerenstand overgegaan. Als klap op de vuurpijl waren de pacht prijzen verhoogd door de nieuwe eigenaars. De abdijen steunden de opstand met geld en logistieke middelen. De economische drijfveren bleven in de populaire geschiedschrijving totaal onderbelicht. De revolutie was werkelijk een burgerlijke revolutie geweest zonder de uitschakeling van de adel nochtans, die zich vlot 'converteerde' tot het nieuwe geloof 'Liberté, Egalité, Fraternité' en aldus haar continuïteit kon verzekeren. De Boerenkrijg was een weinig georganiseerde en tactisch ondermaatse revolutie. Zichzelf steeds opsluitend in (soms vijandig gezinde) steden - in plaats van een bewegingsguerilla te voeren - vormden de opstandelingen een makkelijke prooi voor het goed getrainde Franse leger, ondersteund door een goed ingelicht net van informanten en verklikkers. Het gecombineerde repressie-apparaat van leger en politie onderdrukte de opstand in minder dan acht weken.

Jansen (19480041: 17-18) wijst erop dat tijdens de Boerenkrijg de huizen van de opkopers van zwartgoed systematisch werden aangevallen. Dat toont aan dat de kwestie van de nationale goederen één van de dieper liggende motivaties voor de opstand is geweest.

Napoleon en het Concordaat

De staatsgreep van Napoleon op 9 november 1799 luidt een nieuwe fase in. Met hem komt de groep van nieuwe rijken aan de macht en die wil vooral rust in het nieuwe rijk. Nog geen jaar na de machtsovername start Napoleon onderhandelingen met het Vaticaan (van november 1800 tot juli 1801; zie 19500035: 341-342) en die leiden tot een Concordaat, een soort 'entente' tussen Kerk en Staat. Een bespreking van het akkoord valt buiten dit bestek. Wel is te noteren dat na het Concordaat de opstandige bisschoppen en kardinalen worden vervangen door meer neutrale figuren (19890043: 196).

Voor de opkopers van kerkelijke eigendommen betekent het Concordaat een ware opluchting want de eigendomsoverdracht wordt daarmee nu ook door de Kerk aanvaard en bezegeld. Een van hen - de Luxemburgse zakenman Dodelinger, die de abdij van Echternach opkocht - laat zich zelfs in triomfantelijke houding, met een afschrift van het Concordaat in de hand, portretteren (19890042: 166).

Nu de relatieve rust is teruggekeerd, kunnen de zaken ook legislatief worden geregeld. Eén van de maatregelen is de uiteindelijke totstandkoming van het kadaster dat de eigendommen in een bureaucratische structuur samenbrengt en ze ook gemakkelijker belastbaar maakt binnen het repartitiestelsel.

Burgerlijk wetboek (uitgevaardigd op 21 maart 1804; lange tijd ook in Vlaamse rechtskringen gemeenzaam de 'Code civil' of 'Code Napoléon' genoemd) én kadaster leggen samen de fundamenten van de burgerlijke maatschappij. Hiermee was de breuk met het Ancien Régime, dat dreef op plaatselijke gewoonteregels, volledig.

Talleyrand maakt de cirkel rond

Het volgende maakt de cirkel rond. In 1789 was het Talleyrand geweest die bereid was de opbrengst van de kerkelijke goederen te laten opgaan in de Franse staatsfinanciën. (19700041, 19750043) In 1801 participeert hij aan de onderhandelingen over het Concordaat.

Ondanks de hevige stormen die de Franse Revolutie had veroorzaakt en de zuiveringen die Napoleon had doorgevoerd, was de inmiddels hoogbejaarde Talleyrand in 1815 nog steeds op post, ditmaal als onderhandelaar voor Frankrijk op het Congres van Wenen (8 september 1814 tot 9 juni 1815). Hij zou mee de kaart van Europa hertekenen.

Wanneer de abten van de Zuidelijke Nederlanden in november 1814 een gezamenlijke petitie (waarvan een afschrift wordt bewaard in de archieven van de abdijen van Tongerlo en Affligem) richten tot de hoge vergadering van staatshoofden en de teruggave eisen van de genationaliseerde kloostergoederen, dan botsen zij op een muur van stilzwijgen. Wetten en notariële akten, registratierechten en een Concordaat hadden de overheveling van tienduizenden hectaren voorgoed beklonken. Een terugkeer naar de oude toestand was ondenkbaar.

Besluit

Om te peilen naar de transfert van gronden van kerkelijke instanties naar de burgerij, de adel en de staat tijdens de tweede helft en vooral op het einde van de 18de eeuw, is het niet voldoende te kijken naar de verkopen van de zogenaamde 'nationale goederen' onder het Franse bewind. De aliënatie start al bij de opheffing van de jezuïetenorde, zet zich voort onder Jozef II en komt tot een hoogtepunt na de annexatie van de Zuidelijke Nederlanden door Frankrijk. Om de vaak ingewikkelde expropriatie tot een goed einde te brengen, moeten de opeenvolgende besturen en administraties een heus leerproces doormaken en slagen erin een hoge mate van expertise te verwerven. De gevolgde procedure (vooronderzoek, audit, boedelbeschrijving, confiscatie van eigendomstitels, uitdrijving, administratief beheer en sekwestering, opmeting en verkoop) getuigt daarvan. Het toepassen en het verfijnen van de beproefde - soms eeuwenoude - methodiek leidt tot een opvallende continuïteit in de onteigeningen en nationalisaties.

In populaire geschriften zoekt men de oorzaken voor de Brabantse Omwenteling voornamelijk in de bemoeizucht van keizer Jozef II in religieuze aangelegenheden. De oorzaken voor de latere Boerenkrijg legt men bij de circonscription en de onderdrukking van de godsdienstuitoefening. In beide gevallen gaat het om interpretaties waarvoor ipso facto geen sluitende bewijsvoering voorhanden is. Met evenveel recht kan men zeggen dat beide conflicten draaiden om de eigendom van grond (en ondergrond), temeer omdat de financiers van de opstanden in beide gevallen grootgrondbezitters blijken te zijn.

In de verschuiving van de grondeigendom is eveneens de basispremissie van het nationalisme te zoeken. In het Ancien Regime domineerden de vorsten een vaak sterk versplinterd grondgebied. (19930044: 37) Het volstaat een blik te werpen op de landkaarten. Nadat het grondbezit herschikt was in het voordeel van de burgerij en de eigendommen in het kadaster waren opgetekend, werd het belangrijk de staatsstructuur die aan die nieuwe toestand garanties verleende, te behouden en te verdedigen. Aan de grond kleven immers de natuurlijke rijkdommen, de productiemiddelen en ten slotte de burgers van een land.

BIBLIOGRAFIE

chronologisch gesorteerd

We geven achtereenvolgend: Boek- of documentnummer (acht cijfers, waarvan de eerste vier het eerste jaar van uitgave weergeeft; 9999xxxx wijst op een ongedateerd werk). Auteur(s). Titel. Jaar van de geconsulteerde uitgave.

- 15130001. MACHIAVELLI, Nicolo. De heerser (vert. van II Principe. 1993 ►17480001. VOLTAIRE (François-Marie Arouet). Verhalen: Zadig, Micromegas, Candide, De argeloze, De prinses van Babylon. 1979 ►17620001. ROUSSEAU Jean-Jacques. Het maatschappelijk verdrag of Beginselen van Staatsrecht. 1947 ►17690001. VOLTAIRE (François-Marie Arouet) (annotée par Charles Louandre). Siècle de Louis XIV - suivi de la liste raisonnée des personnages célèbres de son temps. Nouvelle édition annotée d'après les lettres, mémoires, documents et actes officiels du XVIIe et du XVIIIe siècle et les principaux historiens étrangers ou français par Charles Louandre. 1874 ►17710001. VOLTAIRE. Essai sur les moeurs et l'esprit des nations, et sur les principaux faits de l'histoire, depuis Charlemagne jusqu'à Louis XIII. Nouvelle Édition, revue, corrigée, & augmentée de deux Volumes. Tomes I à VI. 1771 ►17880001. VERLOOY J.B.C. [Van Roosbroeck]. Verhandeling op d'onacht der moederlyke tael in de Nederlanden [met een inleiding van Dr Rob. Van Roosbroeck]. 1938 ►17900001. Marquis de CARACCIOLI. La Vie De Joseph II, Empereur d'Allemagne, Roi de Hongrie et de Bohême; Ornée De Son Portrait, & suivie de Notes instructives. 1790 ►17900003. NN. Historie van de voorspoedige Staats-Omwenteling der gewezen Oostenryksche Nederlanden en Voornaementlyk van den roemrugtigen Zegenpraël der Nederlandsche Kerk over haere verdruckers, sedert het begin der Regeering van den Keyzer Joseph den II, Dienende voor Byvoegsel tot het Kort-begryp der Kerkelyke Historie van den Heer Fleury. Delen I en II. 1790 ►17960001. CORBEELS P. Manier en gebeden om misse te hooren zonder priester. 1796 ►17960002. DIDEROT Denis. De non [vertaling van La religieuse]. 1967 ►17970001. République française: Uyttrek van den Register der Processen-Verbael der Zittingen van de Centrale Administratie van het Departement der Leye. Document: Brugge 22 mei 1797 (3 Prairial an 5). 1797 ►17990001. NN. Recueil de pièces justificatives du sens doctrinal du Serment pour servir de suite à la question du Serment traitée mathématiquement. (S'ils aiment mieux ignorer la vérité, c'est parce qu'ils ont commencé de la haïr). 1799 ►18030001. [Vente de Biens Nationaux]. Extrait du procès-verbal de première Enchère et d'Adjudication définitive. Vente de Biens Nationaux. N° 15 de l'Affiche. Département de la Meuse-Inférieure. Commune de Vroenhove [Vroenhoven]. + 5 Quittances signées par le Receveur du Domaine national + 1 bail + feuille de décompte pour acquisition de domaines nationaux (écrit à la main). 1803 ►18040001. OUDIETTE Charles, Ingénieur-Géographe. Dictionnaire Géographique et Topographique des Treize Départemens [départements] (1804) [reprint 2 vol.]. 1996 ►18050001. FAIPOULT M. - Paul Deprez Dr. Mémoire Statistique du Département de l'Escaut par M. Faipoult. Ingeleid door Dr. Paul Deprez. 1960 ►18190001. NN. Recueil des Lois et Actes Généraux du Gouvernement, en vigueur dans le Royaume des Pays-Bas, et publiés depuis le 10 juillet 1794; avec une notice des principales lois publiées pendant la réunion des diverses parties du Royaume à la France et des changemens survenus dans cette partie de la législation, et un supplément, en forme de dictionnaire alphabétique, dans lequel toutes les dispositions de lois, décrets et arrêtés relatifs à chaque matière, sont indiquées avec ordre et succinctement analysées. 1819-1824 ►18240002. DRAULT J.-J. Dictionnaire raisonné des matières comprises dans le recueil des lois (première série) contenant en neuf volumes, les lois, décrets, arrêtés et décisions du Conseil d'Etat, encore en vigueur dans le royaume des Pays-Bas, publiés depuis le 10 juillet 1794, jusqu'au 1er février 1814 ►18370001. HEYLEN Adr. Historische verhandeling over de Kempen. 1837 ►18390001. CHAMPIONNIERE M. & RIGAUD M. Traité des droits d'enregistrement, de timbre, d'hypothèques et des contraventions à la loi du 25 ventôse an XI - Tômes I à V. 1839 ►18450001. HENNE, A. et A. WAUTERS. Histoire de la ville de Bruxelles. 1845 ►18530001. CONSCIENCE Hendrik. De Boerenkryg 1798 - Historisch Tafereel uit de XVIIIe eeuw - Delen I en II. 1853 ►18670001. MEAUX, LE VICOMTE DE. La révolution et l'empire 1789-1815. Étude d'histoire politique. 1867 ►18800004. DE POTTER Frans. Vlaanderen onder Fransch bewind voornamelijk in 'Den beloken tijd': uit verschillende handschriften en officiële stukken van die dagen bijeengebracht. 1880 ►18800005. DE POTTER Frans, BROECKAERT Jan. Geschiedenis van den Belgischen Boerenstand tot op het einde van de XVIIIe eeuw. 1880 ►18810003. WELVAARTS Ign. Th. (Priester, Kanonik-Regulier en Bibliothecaris-Archivaris van de Norbertiener-Abdij van Postel). Geschiedenis van Corsendonck. Met verscheidene steendrukplaten en eenige houtgravuren. Prachtuitgave in Elzevier letter. Delen 1 en 2. 1881 ►18830003. PIOT Ch. Rapport à Mr. le Ministre de l'Intérieur sur les Tableaux enlevés à la Belgique en 1794 et restitués en 1815. 1883 ►18850002. PERIER Odilon. Lieven Bauwens en de opkomst der katoennijverheid in Vlaanderen. 2002 ►18880002. GASQUET, Francis Aidan o.s.b. Henry VIII and the English monasteries. An attempt to illustrate the history of their suppression. 2 volumes. 1888 ►18890006. MATHOT, L. (Van Ruckelingen). De Troebele Tijd: België onder de Fransche Republiek, 1792-1799 - Inval der fransche Republiek - Beloken Tijd - Boerenkrijg - Kerkvervolging. 1889 ►18900008. Berlière Ursmer (founder) - L.E. Halkin - R. Aubert - L. Milis - G. Despy - C. Wyffels a.o. Monasticon Belge - 8 volumes en 23 tomes. 1890-1993 ►18910008. DELPLACE L. S.J. Joseph II et la Révolution Brabançonne. Etude historique. Seconde édition, augmentée d'un appendice bibliographique. 1891 ►18910009. KÜNTZIGER J. Fébronius et le Fébronianisme. Etude historique sur le mouvement réformateur provoqué dans l'église catholique au XVIIIe siècle par Fébronius, c'est-à-dire J.-N.de Hontheim, évêque suffragant de Trèves, et l'origine des réformes religieuses de Joseph II. 1891 ►18920006. SEVENS Theodoor. Ons Vaderland tijdens de Fransche Overheersching op het einde der XVIIIe eeuw (1792-1802). Reprint 2004 ►18920007. WELVAARTS Ign. O. Praem. Geschiedenis der Abdij van Postel. ►18920008. SEVENS Theodoor. Ons Vaderland tijdens de Fransche Overheersching op het einde der XVIIIe eeuw (1792-1802). 2004 tijdens de Fransche Overheersching op het einde der XVIIIe eeuw (1792-1802). 1892 ►18940004. SCHOUTENS Stephanus P. Fr. Minderbroeder. Geschiedenis van het voormalig minderbroedersklooster van Antwerpen (1446-1797). 1894 ►18940005. MATHOT, L. (Van Ruckelingen). De Brabantsche Omwenteling [Brabantse Omwenteling] - Derde verbeterde uitgaaf. Reprint 2003 ►18950002. LANZAC de LABORIE (L. de). La domination française en Belgique. Directoire - Consulat - Empire (1795-1814). 1895 ►18970002. POFTE Edward. Antwerpen in de XVIIIe eeuw, na den inval der Franschen, met 600 ongekende handschriften. 1897 ►18970004. TILLIERE R. abbé. Histoire de l'Abbaye d'Orval. 1958 ►18970005. ROLAND J. & DUCHESNE E. Atlas manuel illustré d'Histoire de Belgique. 1897 ►18980004. THYS Augustin. La Persécution Religieuse en Belgique sous le Directoire exécutif (1798-99) d'après des documents inédits. 1898 ►18990003. THYS Augustin. La Persécution Religieuse en Belgique sous le Directoire exécutif (1798-99) d'après des

- documents inédits - Nouvelle édition, remaniée et augmentée d'environ 100 pages. 1899 19000006. VANDERVELDE Emile. La propriété foncière en Belgique. 1900 19000008. BIGWOOD Georges. Les impôts généraux dans les Pays-Bas autrichiens. Etude historique de législation financière. 2001 19000009. JAURES Jean. Geschiedenis der Fransche Revolutie. Geautoriseerde vertaling van Dr W. Van Ravesteijn. (4 volumes). 1930 19020003. BERTHAUT Colonel. Les ingénieurs géographes militaires (1624-1831). Etude historique. 1902 19030006. CAENEGHEM, K. van:. Onze Boeren verheerlijkt. Gedenkboek der Eeuwfeesten van den Boerenkrijg 1798 - 1898. 1903 19040006. COLL. Geschiedenis der Abdij van Westmalle van de orde der hervormde cisterciënzers of der strenge onderhouding. 1904 19040008. SCHOUTENS Stephanus P. Fr. Minderbroeder. Levensschets van den Eerwaarden Pater Thyssen minderbroeder van het voormalig Klooster te Antwerpen. Tweede Uitgaaft. 1904 19050007. LAENEN Joseph Abbé. Etude sur la suppression des couvents par l'Empereur Joseph II dans les pays Autrichiens et plus spécialement dans le Brabant (1783-1794). 1905 19060001. VLIBERGH E. Prof Dr. De landelijke bevolking der Kempen gedurende de 19de eeuw. Bijdrage tot de economische geschiedenis. 1906 19060007. LECARPENTIER Georges . La propriété foncière du clergé sous l'ancien régime et la vente des biens ecclésiastiques pendant la Révolution. 1906 19070006. POULLET Prosper. Les institutions françaises de 1795 à 1814 - Essai sur les origines des Institutions Belges contemporaines. 1907 19070007. BLOS Wilhelm. De Fransche Omwenteling aan het Volk verhaald. 1907 19070008. DELHAIZE Jules. La domination française en Belgique de la fin du XVIIIe au commencement du XIXe siècle (6 volumes). 1907-1912 19080002. INGENBLEEK Jules. Impôts Directs et Indirects sur le revenu: la contribution personnelle en Belgique - l'Einkommensteuer en Prusse - l'income tax en Angleterre. 1908 19080005. VIALAY Amédée. La Vente des Biens nationaux pendant la Révolution française. Etude législative, économique et sociale. Ouvrage accompagné de deux plans. 1908 19080006. MARION, Marcel Prof. (à la Faculté des Lettres de l'Univ. de Bordeaux). La vente des biens nationaux pendant la révolution avec étude spéciale des ventes dans les départements de la Gironde et du Cher. 1908 19080008. LAENEN J. Kanunnik. Joseph II en zijne regeering in de Nederlanden. 1908 19100010. DESTANBERG D. Gent onder Jozef II 1780-1792 - Gedenkboeken der Stad Gent onder het Huis van Oostenrijk. 1998 19100012. VERHAEGEN Paul. Le baron d'Hartemberg, promoteur de l'Union holland-belge (1766-1846). 1910 19100014. ROWNTREE SEEBOHM B. Land and Labour - Lessons from Belgium. 1910 19130008. BIRKHEAD Alice [bewerkt door Mevr. Goudsmit-Polano]. Geschiedenis der Fransche Revolutie [vertaling van French Revolution]. s.d. 19140006. PERGAMENI Charles. L'Esprit public bruxellois au début du régime français. 1914 19190004. CLAVIER Charles. Histoire des impôts en Belgique, précédée d'un aperçu général de l'évolution fiscale. 1919 19190011. BANNING Emile. Les traités de 1815 et la Belgique. 1919 19200007. NN. De Norbertijner Abdij van Averbode. 1997 19210005. VLIBERGH E. Prof Dr. Het Hageland - Bijdrage tot zijn economische geschiedenis in de XIXe en in't begin der Xxe eeuw. 1921 19220006. KOERPERICH Richard. Les Lois sur la Mainmorte dans les Pays-Bas catholiques. Étude sur l'édit du 15 septembre 1753, ses précédents et son exécution. 1922 19220007. VERHAEGEN Paul. La Belgique sous la domination française (1792-1814) [édition originale, 5 volumes]. 1924 19230012. FATIEN & SYNAVE Paul. Histoire de l'Eglise précédée d'une revision d'histoire sainte et d'un Abrégé de la Vie de Notre-Seigneur Jésus-Christ suivie d'un précis de liturgie par Fatien. Récits, résumés, tableaux synoptiques, questionnaires. Edition entièrement refondue par le R.P. Paul Synave de l'ordre des frères prêcheurs. 1923 19250006. D'ALÈS A. (dir.) & LOTH Bernard (Table analytique). Dictionnaire apologetique de la Foi Catholique (contenant les preuves de la Vérité de la religion et les réponses aux objections tirées des Sciences humaines) + Table analytique [5 volumes]. 1925 19280012. LEFEVRE, Joseph. Le Conseil du Gouvernement général institué par Joseph II. 1928 19290011. VAN DER STRAELEN J.B. & J.F. De Kronijk Van Antwerpen 1770-1819: Deel I: 1770-1785/ II. 1786, 1787 En 1788/ III.1789-1790/ IV. 1791-1794/ V. 1795-1796/ VI. 1797-1798/ VII. 1799-1802/ VIII. 1803-1817 (8delen) . 1929 19290013. HUBERT Eugène & TIHON Camille (Bouteville). Correspondance de Bouteville. Tomes 1 et 2. 1929 19300020. PEETERS Ferdinand S.J. L'Eglise Saint-Augustin à Anvers. 1930 19300023. TASSIER Suzanne. Les démocrates belges de 1789 - étude sur le vonckisme et la révolution brabançonne. 1930 19300025. DE MEULEMEESTER M. C. SS. R. De Abdij van Roosenberg te Waasmunster. 1930 19300026. PAQUAY Jan E.H. Dr (pastoor-deken van Bilsen). De verkoop van domeingoederen in Limburg tot aan 't Concordaat. 1930 19310012. JADIN Louis Abbé. Procès d'information pour la nomination des évêques et abbés des Pays-Bas, de Liège et de Franche-Comté d'après les Archives de la Daterie 1631-1775. 1931 19310013. PIRENNE Henri. Geschiedenis van België 4 Volumes. 1939 19330012. DELATTE Ivan (Docteur en Philosophie et Lettres, Licencié en Economie financière, Archiviste aux Archives de l'Etat à Liège.). La vente des biens nationaux dans l'arrondissement de Namur. 1933 19340017. JOOS L. Begijnhof O.L.Vrouw Ter Hoye. Geschiedenis en Gids. 1934 19340018. TASSIER Suzanne Dr. Histoire de la Belgique sous l'occupation française en 1792 et 1793. 1934 19340023. VERHAEGEN Paul baron. Le Conseiller d'Etat comte Cornet de Grez. 1735-1811. 1934 19350017. PRIMIS Floris. De Onze-Lieve-Vrouw-abdij der Norbertijnen te Postel. 1935 19350018. CHOT Joseph. Sous la Coupe des Sans-Culottes de Givet (1792-1794) - Etude sur l'histoire révolutionnaire de Givet et sur les effets de la Terreur dans le sud de la Principauté de Liège. s.d. 19360019. PRIMIS Floris. Brieven aan deken Werbrouck (1797) over 'De zaak van de Clergé'. 1936 19380016. DELATTE Ivan. La vente des biens nationaux dans le département de Jemappes. 1938 19410021. SAGNAC Philippe. La fin de l'ancien régime et la révolution américaine (1763-1789). Série Peuples et Civilisations, XII. 1941 19420016. TASSIER Suzanne Dr. Figures révolutionnaires. XVIIIe siècle. 1942 19440006. BAUDHUIN Fernand. Le financement des guerres. Cours professé à l'université de Louvain. 1944 19450025. DELATTE Ivan. Les classes rurales dans la principauté de Liège au XVIIIe siècle. 1945 19470026. LUYKX Bonifaas. Feestboek over Postel 1140-1940/1847-1947 - Cruce vincit veritas. 1947 19480020. DE BRUYNE Arthur. De Boerenkrijg 1798 - Voor outer en heerd. 1948 19480040. GENICOT, Léopold Prof. Histoire des routes belges depuis 1704. 1948 19480041. JANSEN J.E. Kanunnik O. Prem. De Volksopstand van het Jaar VII (1798) of de Boerenkrijg in de Antwerpse Kempen. 1948 19480045. VAN DE VELDE E. H. P. Haasdonk strijdt voor outer en heerd 1798-1948 (voorheen verschenen als 'Haasdonk onder het Fransch beheer 1798-1898'). 1948 19480046. PRIMIS Floris. Geschiedenis van Antwerpen - IX. Met Oostenrijk en onder de Franschen (1715-1814) - 3de boek: de geestelijke orde. 1948 19490027. NICOLSON Harald. Het congres van Wenen, De samenwerking der geallieerden in de jaren 1812-1822. (vertaling van The Congress of Vienna). 1964 19490028. COLLECTIEF. Algemene Geschiedenis der Nederlanden - Delen I-XII. 1949-1958 19490029. VAN BANNING J.P.D. Mr. Gebiedsovergang en zijn gevolgen. Getoetst aan de praktijk van de inlijving van Eupen-Malmédy door België. 1949 19500035. CASTELLA Gaston. Geschiedenis van de Pausen [oorspr. Papstgeschichte]. 1950 19510030. LEFLON Jean. La crise révolutionnaire (1789-1846). 1951 19510034. SCHNÜRER Gustav Prof Dr. De katholieke Kerk en de beschaving tijdens de barok. 1951 19520027. AUBRY Octave (de l'Académie française). La Révolution française. 1952 19520029. DE SEYN Eug. Geschied- en aardrijkskundig woordenboek der Belgische gemeenten. 2 volumes. 1952 19520030. SCHNÜRER Gustav Prof Dr. De Katholieke Kerk en de beschaving in de achttiende

- eeuw. 1952 19520031. LINDEMANS Paul ir. Geschiedenis van de Landbouw in België (2 vols). 1952 19530044. BLOCKMANS Frans. De bevolkingscijfers te Antwerpen in de XVIIIde eeuw (overdruk uit Antwerpen in de XVIIIde eeuw). 1952 19550047. De Lattin Amand. Evoluties van het Antwerpse Stadsbeeld. Geschiedkundige Kronijken 9de deel. 1955 19550052. ELTON, G.R. England under the Tudors. 1997 19560021. MARSTBOOM Léon, BOURLON Roger, JACOBS Albert E. Le cadastre et l'impôt foncier. Deuxième édition entièrement revue et mise à jour conformément aux dernières dispositions fiscales. 1956 19560034. ROPPE L. Dr, G.W.A.PANHUYSEN Dr & NUYENS M. Rapporten van de Commissarissen in het Departement van de Nedermaas 1797-1800 (De decadaire, resp. maandelijke rapporten van de commissarissen van het directoire exécutif in het departement van de Nedermaas 1797-1800). 1956 19560043. COLSON M. (kruisheer). De Kruissheren van Venlo tijdens de Franse Revolutie. 1956 19570043. DE SCHEPPER, L. Oud- en nieuw Hemiksem met de Sint-Bernardusabdij. 1957 19580055. SCHOUTEET A. Gedenkwaardige Aenteeckeningen van Jan Karel Verbrugge. Brugse Kroniek over 1765-1825. 1958 19600018. CHRISTOPHE Robert. Les Sanson, bourreaux de père en fils pendant deux siècles. 1960 19600050. DANIEL-ROPS. L'église des révolutions - En face de nouveaux destins. 1789-1870. 1960 19600053. BUSSELS M. Lotgevallen van de bibliotheek van de abdij van Averbode. 1960 19610051. POST, M.J.H. De Driebond en de Brabantse Revolutie. 1961 19620044. BOSMAN L., BONENFANT-FEYTMANS A.-M. De openbare onderstand door de eeuwen heen [De openbare onderstand in België sedert 1793]. 1962 19620045. SIGISMUND TAGAGE BR. Rond de opheffing van het kapittel van Sint-Servaas en de verkoop van zijn goederen. 1962 19630042. ROPPE L. (voorwoord), GRAUWELS J. Dr. Centrum voor studie van de Boerenkrijg. Catalogus [bibliografie]. 1963 19630046. GRAUWELS J. Een geheim rapport over de Kerkvervolgung (1798). 1963 19630048. ROGIER Dr L.J.E.A. Geschiedenis van de kerk in tien delen. 1963-1974 19640031. DEVLEESHOUWER Robert. L'Arrondissement du Brabant sous l'occupation française 1794-1795. Aspects administratifs et économiques. 1964 19640035. GRAUWELS J. Dr. Kroniek van Jan Reyners uit Meeuwen (1789-1802). 1964 19650034. VAN UYTVEN R. Dr en DE PUYDT J. Drs. De toestand der abdijen in de Oostenrijkse Nederlanden, inzonderheid der Statenabdijen, in de tweede helft der 18de eeuw. 1965 19650035. GEVAERT Fr. Dr. De Republikeinse Kalender en en Volledige Vergelijkingstabellen Met De Gregoriaanse Kalender. 1965 19650036. LANKHEIT K. Prof. Kunst van Europa - Classicisme, Romantiek en Realisme. 1965 19650037. BERL Emmanuel. Le 9 Thermidor. 1965 19660037. DOWD David L. Prof. De Franse Revolutie. 1966 19660044. HAELEWYN Roger. Torhout onder het Frans bestuur. Prijs Pro Civitate 1963. 1966 19660045. VAN BIERVLIET T.A. Het Stevenisme in Vlaanderen. 1966 19670044. MERTENS J. De processen-verbaal van de 'Commission des Poids et Mesures' van het Leiedepartement 1798-1801. 1967 19670046. DURANT Will and Ariel. Rousseau and Revolution: A History of Civilization in France, England, and Germany from 1756, and in the Remainder of Europe from 1715, to 1789. 1967 19670048. VOS Paul Lic. Emmanuel Jozef Van Gansen, Boerenkrijggeneraal uit Westerlo. 1967 19680023. FRANZEN August. Kerkgeschiedenis in kort bestek. 1968 19680043. FLAKE Otto. De Franse Revolutie 1789-1799. 1968 19680045. GALLO Max. L'homme Robespierre. Histoire d'une solitude. 1983 19700040. LAMBERT J. Dr. Het aandeel van de landbouwers in de koop van de nationale goederen in België (1796-1821). 1970 19700041. ORIEUX Jean. Talleyrand ou le sphinx incompris. 1970 19700048. LAGARDE André & MICHARD Laurent. XVIIIe siècle. Les grands auteurs français du programme. 1970 19710036. OCKELEY Jaak. Het Affligems kloosterdomein in de 18e en 19e eeuw. 1971 19720039. VANDEN BERGHE Dr. Yvan. Jacobijnen en Traditionalisten. De reacties van de Bruggelingen in de Revolutietijd. (1780-1794). 2 vols. 1972 19720042. VERLEYEN Wilfried. Proost Beda Regaus. 1972 19730034. D'HAENENS, DUPONT, LEMAIRE, NANDRIN, ZELIS, FANCKERMANS, SAUVAGE, VAN DEN STEEN, DEGEYE, EYKIEL (Groupe Clio 70) (Edit). Abbayes de Belgique. 1973 19730036. FRANTZEN P. Overzicht van het economisch denken van de oudheid tot heden, 2 volumes. 1973 19730037. PELEMAN Bert. Monnik voor een dag - Een bonte abdijengids voor Vlaanderen. 1973 19730044. KOYEN M. Dr o.praem. & VAN DYCK L. C. Dr o.praem. Tongerlo door de eeuwen heen. Premonstratenzer leven en spiritualiteit. 1973 19730050. FLEISCHMAN Theo. L'Expédition anglaise sur le continent en 1809. Conquête de l'île de Walcheren et menace sur Anvers. 1973 19730052. SMEYERS Maurits. De abdij van Vlierbeek te Kessel-Lo. 1973 19740062. D'HAENENS Albert (Edit.). Abdijen en Begijnhoven van België - Delen 1-4 + Begijnhoven van België (1979). 1974 19740063. VAN BRABANT J. Dr. Rampspoed en Restauratie - Bijdrage tot de geschiedenis van de uitrusting en restauratie der Onze-Lieve-Vrouwekathedraal van Antwerpen. 1974 19750034. Rijksarchief. Het Rijksarchief in de provincien - Overzicht van de fondsen en verzamelingen - I: De Vlaamse provincien. 1975 19750043. NOËL Léon. Enigmatique Talleyrand - Avec des inédits des archives du Vatican et d'ailleurs. 1975 19750044. WOODWARD, G.W.O. The Dissolution of the Monasteries. 1975 19780059. DELESTRE Daniël J. Uit het Verleden van Grimbergen. 2 Volumes. Bewerkte en geannoteerde uitgave door leden van 'Eigen Schoon'. 1978 19780060. COLLECTIF. La cartographie au XVIIIe siècle et l'oeuvre du Comte de Ferraris (1726-1814) - De cartografie in de 18de eeuw en het werk van Graaf de Ferraris (1726-1814). 1978 19790037. COLINON Maurice. Abdijengids België, Nederland, Luxemburg, Frankrijk - Officies, meditatie, rust, retraites, logies, ambachten. 1979 19790042. PHILIPPE Joseph. La Cathédrale Saint-Lambert de Liège, gloire de l'Occident et de l'art mosan. 1979 19790043. LAURENT R., DENEWET J.-M., DEPESEMMEIER N., MERTENS J., VAN DER HAEGEN H. Prof., e.a. Bronnen voor de historische Geografie van België. Tentoonstellingscatalogus 1979. 1979 19800052. HASQUIN Hervé (dir.). Gemeenten van België - Communes de Belgique (4 vol.). 1980 19800055. DE TROEYER Benjamin O.F.M. Willem Van Horen (1760-1825) redder van het Minderbroedersklooster te Sint-Truiden onder de Franse Overheersing. 1980 19800057. DEFANCE Léonard. Mémoires. Edition annotée par Françoise Dehousse et Maurice Pauchen. 1980 19800058. LEKAI, Louis J. De orde van Citeaux. Cisterciënsers en Trappisten. Idealen en werkelijkheid. (vertaling van The Cistercians, Ideals and Reality). 1980 19800059. DIERKENS Alain. Les déclarations des biens du clergé regulier et seculier des Pays-Bas autrichiens (1786-1787). Etude des registres 46764-46917 de la Chambre des Comptes (A.G.R.) du point de vue archivistique et institutionnel. 1980 19800060. DE BOER A.A. Papiergeld. 1980 19800061. DEMOULIN Claude. Aulne et son Domaine. 1980 19810042. NN. Norbertinessen en norbertijnen. 1981 19820045. BIANCHI Serge. La Révolution culturelle de l'an II, Élités et peuple 1789-1799. 1982 19820049. VAN OPBROECKE Roland. Brusselse kant & kunst (delen 1 & 2). 1982 19820053. VANLIL A. e.a. De grondbezittingen der abdij van Vorst in het Dijledepartement ten tijde van haar opheffing, in: Eigen schoon en De Brabander, 65 (1982), pp. 245-284 en 373-411. 1982 19830039. WITTEK Martin e.a. De Verlichting in de Oostenrijkse Nederlanden en het Prinsbisdom Luik. 1983 19830049. BOIJEN Richard, De Gryse Piet, Goossens Pascale, Ouvry Jan, Peeters Martine, Stevaux Kamiel. De Brabantse Omwenteling 1789-1790 - La Révolution Brabançonne 1789-1790. Tentoonstellingcatalogus Koninklijk Museum van het Leger en van Krijgsgeschiedenis Brussel. 1983 19840048. MORGAN Kenneth O. The Oxford Illustrated History of Britain. 1989 19840050. HOSTE A. o.s.b. De geschiedenis van de Sint-Pietersabdij te Oudenburg 1084-1984. 1984 19850059. DEHOUSSE Françoise, PACCO Maïté, PAUCHEN Maurice. Léonard Defrance 1735-1805. L'Oeuvre

- Peint. 1985 19850064. MORTIER Roland & MAT Michèle (edit.). Diderot et son temps. 1985 19850068. NAUWELAERS-WANDERS G. Neerharen door de jaren heen. 1985 19850074. LENTIN A. Enlightened Absolutism (1760-1790). A Documentary Sourcebook. 1985 19870021. ARASSE Daniel. De machine van de revolutie. Een geschiedenis van de guillotine. 1987 19870043. BOUDENS Robrecht. Momentopnamen uit de geschiedenis van de katholieke kerk. 1988 19870044. ROEGIERS J. Prof Dr e.a. De Gouverneurs-Generaal van de Oostenrijkse Nederlanden. 1987 19870045. COLLECTIF sous la direction d'Alain LOTTIN. Guide de recherches sur la Révolution Française - Nord/Pas-de-Calais - Bicentenaire de la Révolution Française 1789-1989. 1987 19870053. HASQUIN Hervé (Edit.). La Belgique Autrichienne 1713-1794. Les Pays-Bas méridionaux sous les Habsbourg d'Autriche. 1987 19870055. UBACHS P.J.H. De verkoop der nationale goederen in de historiografie, in: Publications de la Société Historique et Archéologique dans le Limbourg, Tome CXXIII, Jaarboek van Limburgs en Oudheidkundig Genootschap. 1987 19870056. KOVACS Elisabeth, ROEGIERS Jan, BROUCEK Peter, e.a. Karel Alexander van Lotharingen. Mens, veldheer, grootmeester. 1987 19880068. FAVIER Jean (sous la dir. de -). Chronique de la Révolution 1788-1799. 1988 19880069. Le Soir. La Gazette de la Révolution française. 1988 19880071. ZEE, TH.S.M. VAN DER, J.G.M.M. ROSENDAAL AND P.G.B. THISSEN (ED.). 1787: De Nederlandse revolutie? 1988 19880073. MORTIER Roland & HASQUIN Hervé (edit.). Unité et diversité de l'empire des Habsbourg à la fin du XVIIIe siècle. 1988 19880075. BADINTER Elisabeth & Robert. Markies de Condorcet 1743-1794 - Een intellectueel in de politiek (vert. van Condorcet, un intellectuel en politique; chez Fayard). 1993 19890021. DHOMBRES Nicole. Les savants en révolution 1789-1799. 1989 19890031. VANDEVOORDE Hugo, DELSAERDT Pierre, PRENEEL Louis, VERAGHTERT Karel, D'HOKER Mark. Bastille Boerenkrijg en Tricolore - De Franse Revolutie in de Zuidelijke Nederlanden. 1989 19890036. SCHAMA Simon. Citizens - A chronicle of the French Revolution. 1989 19890037. HASQUIN Hervé (Edit.). Het culturele leven in onze provincies onder het Frans Bewind. 1989 19890048. SEDILLOT René. Histoire morale & immorale de la monnaie. 1989 19890049. HANSOTTE Georges (edit.), GAIER Claude, STIENNON J., Prof. La Révolution Liégeoise de 1789. 1989 19890050. BRET Patrice. Le Dépôt général de la Guerre et la formation scientifique des ingénieurs-géographes militaires en France (1789-1830). 19890051. HIRTZ Christian-Bernard Préface de Jacques Godechot. Atlas Historia de la Révolution [française]. 1989 19890052. de LAMARTINE, Alphonse. Kopstukken uit de Franse revolutie. Portraits Révolutionnaires. 1989 19890053. GRAPPERHAUS, F.H.M. Belasting, vrijheid en eigendom. Hoe belastingheffing leidde tot meer zeggenschap voor burgers en meer eenheid tussen staten 511-1787. 1989 19890056. LOMBAERDE Piet (editor), GILS Robert, Himler Albert, JENNES Michel, LOMBAERDE Piet, MENGIN LECREULX P., VANDER EYKEN Julien, VAN DEN HEUVEL Charles. Antwerpen tijdens het Franse Keizerrijk 1804-1814. Marine-Arsenaal, Metropool en Vestingstad. 1989 19890060. Daniel DROIXHE (ULB, ULG) (edit.). De erfenis van de Franse Revolutie 1794-1814. 1989 19900045. DE VOS Luc. Het einde van Napoleon - Waterloo 1815. 1990 19900046. HAYT F. Atlas van de algemene en Belgische geschiedenis. 1990 19900049. BOLLY, J.-J., J.-B. LEFÈVRE & D. MISONNE. Avec introduction de J.-M. Duvoisquel. Monastères Bénédictins et Cisterciens dans les albums de Croÿ (1596-1611). 1990 19900050. J. CRAEYBECKX-F. SCHEELINGS. La Revolution Francaise Et La Flandre: Les Pays-Bas Autrichiens Entre L'Ancien Et Le Nouveau Régime/ De Franse Revolutie En Vlaanderen: De Oostenrijkse Nederlanden Tussen Oud En Nieuw Regime. 1990 19900054. VANHEMELRYCK Fernand (editor). Revolutie in Brabant 1787-1793. 1990 19900055. AYRIS Paul. Cranmer Primate of all England (inscribed by the Archbishop of Canterbury). 1989 19900057. JANSSENS Paul Prof. Dr - VERBOVEN Hilde Drs - TIBERGHEN Albert Prof Dr. Drie Eeuwen Belgische Belastingen - Van contributies controleurs en belastingconsulenten. 1990 19900058. THIJS, Alfons K. L. Van geuzenstad tot katholiek bolwerk. Maatschappelijke betekenis van de kerk in contrareformatorisch Antwerpen. 1990 19910024. SOMERS Herman H. Geheim en wijsheid der Jezuiteten - Het epos van een militante orde (1540-1990). 1991 19920044. WILSSENS Marie-Anne. Bevolkingsdruk en boerenverstand - Evolutie van de levensstandaard in het Waasland in de 18de eeuw. 1992 19920047. SORGELOOS Claude. Jemappes et la première occupation française 6 novembre 1792 - 18 mars 1793. 1992 19920048. MARTENS, ERIK. Cousin Charles de Loupogne. Brigand uit het oude Brabant [1761 - 1799 - 1949] Laatste gewapende verdediger van het Ancien Régime. 1992 19920050. MAES A. Rouge-Cloître. Son domaine foncier, ses revenus, ses charges. 1992 19920051. LOMBAERDE Piet (editor), BAUDEZ, VAN DEN HEUVEL, ROOSSENS, HAUBOURDIN, SAAL, KAIN, KONVITZ, COAD, JENSEN, GALLICE, BRET. Naval bases townplanning and fortification during the first French Empire in Europe and United States. - Marine-Arsenalen, stedenbouw en vestingbouw tijdens het Franse Eerste Keizerrijk in Europa en de Verenigde Staten. - L'Arsenal Maritime, l'Urbanisme et la Fortification durant le Premier Empire en Europe et aux Etats-Unis. (Congress Proceedings, Antwerp 2-3/8/1989). 1992 19920055. LEBRUN Jacqueline. A propos d'un trafic de biens nationaux: l'affaire troublante Warocqué-Lebourgeois 1798-1818, dans: Mémoires et Publications de la Société des Sciences, des Arts et des Lettres du Hainaut, 96e volume. 1992 19930042. HASQUIN Hervé (Edit.). La Belgique française 1792-1815. 1993 19930044. PFAFF, WILLIAM. The wrath of nations: Civilization and the Furies of Nationalism. 1993 19930054. HASQUIN Hervé Edit. België onder het Frans bewind 1792-1815. 1993 19940044. VEULEMANS Jan. Monniken in de Kempen - Twee eeuwen abdij Westmalle. 1994 19940046. IM HOF Ulrich. Europa en de Verlichting. 1994 19940050. MOREAU de GERBEHAYE, Claude de. L'abrogation des privilèges fiscaux et ses antécédents. La lente maturation du cadastre trahésien au Duché de Luxembourg (1684-1774). 1994 19940051. AERTS E., BAELDE M., COPPENS H., DE SCHEPPER H., SOLY H., THIJS A.K.L., VAN HONACKER K. (eds). De centrale overheidsinstellingen van de Habsburgse Nederlanden (1482-1795) 2 volumes. 1994 19950037. VANDENBROEKE Chris. Hoe rijk was arm Vlaanderen? Vlaanderen in de 18de eeuw, een vergelijkend overzicht. 1995 19960037. NEUBERG André & TRAUSSCH G. (edit.). A l'épreuve de la Révolution. L'Eglise en Luxembourg de 1795 à 1802. 1996 19960038. DEREZ M., NELISSEN M., TYTGAT J.-P., VERBRUGGE A. (Edits). De blinde hertog. Louis Engelbert van Arenberg & zijn tijd 1750-1820. 1996 19960044. LAURENT René. De Abdij van Ter Kameren 1716-1720 L'Abbaye de la Cambre. 1996 19970041. ANTOINE François. La Vente des Biens Nationaux dans le Département de la Dyle. 1997 19970046. JANSSENS L. Kaarten bij de aanplakbiljetten voor de verkoop van nationale goederen bewaard op het Algemeen Rijksarchief. 1997 19970047. MILET Albert Chanoine, Doyen du Chapitre cathédral de Tournai. Pillages en Hainaut (1794). 1997 19970049. CRASKE, Matthew. Art in Europe 1700-1830 A History of the Visual Arts in an Era of Unprecedented Urban Economic Growth. 1997 19980029. FRANCOIS Luc. De Boerenkrijg. Twee eeuwen feiten en fictie. 1999 19980030. GORIS Jan, STEVENS Fred, VERAGHERT Karel, GIELIS Marcel. Voor Outer en Heerd, De Boerenkrijg in de Antwerpse Kempen 1798. 1998 19980032. BEUSEN Paul & ROMBAUT Hans & PAULY Michel. Bibliografie van de geschiedenis van de steden van België en van het Groothertogdom Luxemburg - Bibliographie d'histoire des villes de Belgique et du Grand-Duché de Luxembourg. 1998 19980038. BRUNEEL Claude, DELPORTE Luc, PETITJEAN Bernadette. L'Enquête de 1786 en vue de la réforme des paroisses des Pays-Bas Autrichiens.

Edition critique des données démographiques. 1998 19980041. BRUNEEL Claude, STEVENS Fred, GODDING Philippe (edits.). Het notariaat in België van de Middeleeuwen tot heden. 1998 19980042. NEUBERG André e.a. Dochters van stilte. Monialen in België en Luxemburg van de middeleeuwen tot heden. 1998 19980043. NN. Het Belgisch Kadaster en de Belasting op het Inkomen uit Onroerende Goederen. Handleiding van het Ministerie van Financiën. Administratie van het Kadaster. Toestand op 1 augustus 1998. 1998 19980047. REMOND René. Religion et Société en Europe. La sécularisation aux 19e et 20e siècles. 1789-2000. 1998 19990039. VAN UYTVEN R. Studies over Brabantse Kloostergeschiedenis. 1999 19990040. SEGERS Geert. Het Coolhem te Kalfort-Puurs. Een verhaal van ridders, paters en heren. 1999 19990041. VERDOODT Frans-Jos. Geschiedenis is nooit geschiedenis - Een inleiding tot de feiten, het gedachtegoed en de instellingen van de hedendaagse tijd. 1999 19990042. HASQUIN Hervé Prof Dr. La Wallonie, son histoire. 1999 19990043. GORIS J.-M. (edit.). De Boerenkrijg (1798) in de Antwerpse en Limburgse Kempen en Noord-Brabant. 1999 20000030. VRIELINCK Sven. De territoriale indeling van België 1795-1963 - Bestuursgeografisch en statistisch repertorium van de gemeenten en supracommunale eenheden (administratief en gerechtelijk) - Met de officiële uitslagen van de Volkstellingen - 3 volumes. 2000 20000036. MACHIELS J. Inventarissen van kloosterbibliotheken door Jozef II afgeschafte en aanwezig op het Algemeen Rijksarchief [5 volumes]. 2000 20000037. BODINIER Bernard, TEYSSIER Eric, ANTOINE François. Préface de Jean-Marc MORICEAU. L'Événement le plus important de la Révolution: La Vente des Biens Nationaux (1789-1867) en France et dans les territoires annexés. 2000 20000043. MASSART Bart, SWARTE Frans, PERSOONS Ernest, VAN DER HAEGEN Herman, VAN LANI Stefan, VANHOVE Luc, VAN ERMEN Eduard. Kaartboek van de Abdij van Park 1665. 2000 20010008. LEBEDEL Claude. Chronologie de l'Histoire de France. 2001 20010027. BOSCHMANS Jos & DAELEMANS Frank (Edit.). Sophie's ster schittert over Grimbergen - Jan-Baptist Sophie (1692-1775) en zijn abdij. 2001 20010031. BRUNEEL Claude Prof. & HOYOIS Jean-Paul. Les grands Commis du Gouvernement des Pays-Bas Autrichiens. Dictionnaire biographique du personnel des institutions centrales. 2001 20010034. LAURENT René. L'Abbaye de La Ramée à Jauchelette [Jodoigne/Geldenaken]. 2001 20010037. DE RIDDER Paul Dr. Nieuw licht op J.B.C. Verlooy (1746-1797). Vader van de Nederlandse Beweging. 2001 20010038. BRUSSELAERS M., BREUGELMANS J., VANHOOF F., TYTGAT J.P. In Peys ende Gestichticheyt. Geschiedkundige bijdragen over het convent van de Bogaarden, het Gasthuis en de kloosters van Sint-Niklaasberg en de Kapucijnen te Aarschot. 2001 20010039. DE ROCKER Johan. Aanzet tot reconstructie van het grondbezit te Oplinter tijdens het Ancien Régime (licentiaatsverhandeling). 2001

20020040. DHONDT Luc. Verlichte monarchie, Ancien Régime en revolutie. Een institutionele en historische procesanalyse van politiek, instellingen en ideologie in de Habsburgse, de Nederlandse en de Vlaamse politieke ruimte (1700/1755-1790). Deel I: Itinerarium, benadering en analytische conclusies. Deel II: Het Habsburgs hervormingsstreven. Deel III: Het Ancien Régime in Vlaanderen. Deel IV: De hervormingsbewegingen in de Zuidelijke Nederlanden. 2002

20020047. PERSOONS Ernest, STAES Jan, VAN UYTVEN Raymond, e.a. Kaartboek van de Leuvense Augustijnen-Eremieten 1777. 2003 20020049. TEUNS Stan e.a. Oude en loflijkke maniere van leven in de seraphike religie der paters capucinen - De geschiedenis van de Kapucijnen in België 1585-2000. 2002 20020050. VAN DE CRUYS Marc & CHERON Marc - WILLEMS Edmond. Heraldiek van Abdijen en Kloosters: 7 delen - 1. St Michielsabdij Antwerpen 2. St Bernardus aan de Schelde (Hemiksem) 3. Vlierbeek 4. Bijloke (Gent) 5. Westmalle 7. Sint-Salvator Antwerpen 8. Val-Dieu (Aubel). 2002 20020051. VAN GOETHEM Herman & MARINUS Marie Juliette Dr. Antwerpen en de jezuïeten 1562-2002. 2002 20020052. COLLINSON Patrick (editor). The Sixteenth Century 1485-1603. 2002 20030013. GORIS Jan-M., PERSOONS Ernest, VAN DER HAEGEN Herman. Een kaartboek van de Sint-Michielsabdij Antwerpen 1640-1793. 2003 20030014. OCKELEY Jaak. Kaartboek van de Abdij Affligem 1717-1752. 2003 20030015. DE VEL Francis. Gids van het Taxandriamuseum. 2003 20030016. DE MAESSCHALCK Edward. Overleven in revolutietijd - Een ooggetuige over het Franse Bewind 1792-1815. 2003 20030021. BERNARD Bruno & MASKENS Robert. De Brabantse Omwenteling en de Verenigde Nederlandse Staten (1789-1790). 2003 20040007. DAELEMANS Frank, BOSCHMANS Jos (Edit.) Met voorwoord van Godfried Kardinaal Danneels & Thomas Handgräteringer, Abt-generaal. Leven en Lijden in Woelige Tijden. Grimbergen, de abdij en de regio 1780-1830 - Huldeboek voor prelaat Werenfried P. Wagenaar voor zijn tweeëntwintigjarig abbatiaat. 2004 20040010. STEVENS Fred Prof., Tentoonstellingcatalogus. A book for all seasons? 200 jaar burgerlijk wetboek. Catalogus. Tentoonstelling in het Paleis der Natie van 21/10/2004 tot en met 6/11/2004. 2004 20040020. VAN UYTVEN R. Prof. em. Dr., BRUNEEL C. Prof. Dr, KOLDEWEIJ A.M. Prof Dr, VAN DE SANDE A.W.F.M. Prof Dr (edit.). Geschiedenis van Brabant van het hertogdom tot heden. 2004 99990030. CLIJMANS Frederik. Hollandsche toeristen op hun wandel in het achttiend'eeuwsche Antwerpen. s.d. 99990068. MERCIER Sébastien. Paris pendant la révolution (1789-1798) [Nouveau Paris]. s.d. 99990076. DE POTTER F. Onder het schrikbewind 1798 - Teekeningen van L. Geens. s.d.

LIJST VAN AFKORTINGEN

€	Euro
AB	aanslagbiljet
ABAFIM	Administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management
ADP	Administratie der Pensioenen
AJ	aanslagjaar
AKRED	Administratie van het kadaster, de registratie en de domeinen (MvF)
APB	Aanvullende Personenbelasting
BBP	Bruto Binnenlands Product
BEF	Belgische frank
BK	Belastingkrediet
BVV	Belastingdienst voor Vlaanderen
DAB-AVFI	Dienst met Afzonderlijk Beheer – Autonome Vlaamse Fiscale Inning
DIS	Document Informatie Systeem
DWH	Data warehouse
DWH-OV	Data warehouse Onroerende Voorheffing
EWBL	Departement Economie, Werkgelegenheid, Binnenlandse Aangelegenheden en Landbouw
EUR	internationale code voor de Euro, de nieuwe Europese munt
FAO	Fonds voor Arbeidsongevallen
FAQ	Frequently Asked Questions – Veel gestelde vragen
FBZ	Fonds voor de Beroepsziekten
FOD	Federale Overheidsdienst
GIA	Gemiddeld inkomen per aangifte (personenbelasting)
HOKT	Hoger Onderwijs van het Korte Type
ICT	Informatica, Communicatie & Technologie
Kbit	Kilobit
KBO	Kruispuntbank der Ondernemingen
KFBN	Koninklijke Federatie van Belgische Notarissen
K.I.	kadastraal inkomen
KIG	kadastraal inkomen (geïndexeerd -)
KINI	kadastraal inkomen (niet-geïndexeerd -)
KSZ	Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid
M&O	Materieel en outillage
MSZ	Ministerie voor Sociale Zaken
MvF	Ministerie van Financiën (federaal)
MVG	Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
NBA	niet belastbare artikels
NIC	Nationaal Intermutualistisch College
NIS	Nationaal Instituut voor de Statistiek
NPM	Nationaal Pensioenfonds voor Mijnwerkers
OC	opcentiemen
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
OLAP	on line analytical processing
OV	Onroerende Voorheffing
PB	personenbelasting
RKW	Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers
RR	Rijksregister
RSVZ	Rijksdienst voor de Sociale Verzekering der Zelfstandigen
SHM	sociale huisvestingmaatschappij
UVV	uitvoerbaarverklaring
VBL	Vlaamse Belastinglijn
VEN	Vlaams Ecologisch Netwerk
VHM	Vlaamse Huisvesting Maatschappij
VLM	Vlaamse Landmaatschappij
VTE	Voltijds Equivalenten (personeel)
WIB 92	Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992

COLOFON

Dit jaarverslag van de Belastingdienst voor Vlaanderen - Onroerende Voorheffing is een gezamenlijke uitgave van

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Departement Algemene Zaken en Financiën
Administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management - ABAFIM
Koning Albert II-laan 19 bus 7
1210 Brussel

&

CIPAL (Centrum voor Informatica Provincies Antwerpen en Limburg)
CIPALstraat 1
2440 Geel

Verantwoordelijk uitgever: A. Philips, CIPALstraat 1, 2440 Geel

Research, redactie, fotografie en opmaak: MERS bvba, Antwerpen, www.mers.be

Cartografie: AEGIS/CIPAL

Kopij afgesloten op 25 maart 2005

Gedrukt op chloorvrij milieuvriendelijk papier

Belastingdienst voor Vlaanderen
Onroerende Voorheffing
Bauwensplaats 13 bus 2
9300 Aalst
Vlaamse Belastinglijn: 078/15 30 15
Fax: 053/72 23 75
www.onroerendevorheffing.be
E-mail: info@onroerendevorheffing.be

